

POSFORSYRAD, a. 2. (kem.) Förenad med fosforsyra. *F-t salt*. *F. lerjord*. [Phosph.—] **FOSSIL**, fössi', a. 2. (lat. *Fossilis*) 1) Som finnes uti, upprädd ur jorden, eller genom dess inverkan förändrad. — 2) Öfrigt af forna växter och djur. *F-a djur*. *F-a kroppar*, se *Petrifikater*. — *S. n. 3. pl. — ker.* Allt hvad som upptages ur jorden, såsom stenarter, petrifikater, m. m. Med *Fossilier* menas dock i allmänhet: I jordlagren befintliga eller derur hämtade kvarlevor eller djur och växter, af hvilka en del numera icke träffas lefvande på jorden.

FOSTER, föstr. n. 5. 1) Barnet (hos djur ungen), under perioden för dess utveckling i moderlivet (eller, hos äggläggande djur, i ägget), tänkt såsom afsondradt ifrån de betäckande hinorna. *Fostrat i moderlivet*. *Öfad f. Ett död f. Fördrifva silt f.* — *Syn. Lifsfrukt, Foetus*. — 2) (fig.) Hyad som uppkommit af något, blifvit af någon uttänkt. *Spöket var blott ett f. af hans fantasi. Dessa poetiska blomster voro första fostrat af hans snille.* Bildar några sammansättningar, såsom: Snille-, Inbillnings-, Hjernerfoster, m. fl. — *Syn. Alster, Frukt.*

FOSTERBARN, föstr-barn, n. 5. Barn, som af någon blifvit till fostring upptaget. *Herr H. har upptagit den lilla värnlösa till f. Det är icke hennes eget barn, utan blott ett f.* Brukas äfv. om den, som åtnjutit fostervård, sedan han växt upp, med afseende på förhållandet till fosterförelärderna. — *Syn. Adopterad barn.*

FOSTERBRÖDER, m. 3. pl. — *bröder*. 1) Den, som af någon blifvit upptagen till fostring, med afseende å dess förhållande till dennes rätta barn eller andra dess fosterbarn. *Han är icke min rätta bröder, utan blott min f.* De äro *f-bröder*. — 2) (i äldre tider) a) Gosse, som blifvit öfverlemnadt åt någon att uppfostras tillsammans med dennes son. — b) Sades om dem, som hade ingått Fosterbrödrslag.

FOSTERBRÖDRALAG, n. 5. (i fornspråket *Fostbrödralag*) Det innerliga vänskaps- och skyddsförbund, som i forntiden tvenne kämpar ingingo, och hvarigenom de förpligtade sig att i lif och död bistå hvarandra.

FOSTERBYGD, f. 5. Se *Födelsebygd* och *Fosterland*.

FOSTERDOTTER, f. 2. pl. — *döttrar*. Fosterbarn (se d. o.) af qvinnokönet.

FOSTERFADER, m. 5. pl. — *fäder*. Man, som upptagit ett barn som eget och gifver eller gifvit det faderlig vård.

FOSTERFÖRLÄRDAR, c. 2. pl. Äkta makar, hvilka upptagit ett barn som eget och gifva eller gifvit det föräldravård.

FOSTERJORD, f. 2. Se *Fosterland*. Brukas i högre och poetisk stil.

FOSTERLAND, n. 3. 1) (egentligen) Det land, der någon blifvit uppfostrad, äfv. om han ej der blifvit född. — 2) Se *Fädernesland*.

FOSTERLÄNDSKÄRLEK, m. 2. sing. Begrepet att främja sitt fosterlands väl. — *Syn. Fädernesländskärlek, Patriotism.*

FOSTERLÄNDSK, a. 2. 1) Som tillhör, angår fosterlandet. *Allt f-t intresserar mig*. — 2) Nittillskande för fosterlandet. Sages både om person och sak. *En f. man*. *F-a tänkesätt*. — *Syn. Patriotisk.*

FOSTERMODER, f. 2. pl. — *modrar*. Qvinnor, som upptagit ett barn som eget och är eller varit det i faders och moders ställe.

FOSTERSON, m. 3. pl. — *söner*. Fosterbarn (se d. o.) af manliga könet.

FOSTRA, v. a. 1. 1) Gifva näring, vård, uppfostran och undervisning åt ett barn, det man upptagit som eget, eller som blifvit af fader eller anhöriga för detta ändamål anförtrodt åt ens uppsigt. Brukas numera mest i högre och poetisk stil. *F. upp*, se *Uppfostra*. — 2) (fig.) Gifva uppkomst åt. *Makt och rikedom f. högmöd. Lättja f-r lasten*. — *Syn. Alstra, Föda, Medföra*. — *F. sig*, v. r. ell. *F-s*, v. dep. (föräldr.) Tillväxa, förkofras genom fostrares vård; växa, trivas. *Barnet f-s väl*.

FOSTRANDE, n. 2. Omständigheten, förhållandet, att man fostrar, att någon ell. någon fostras.

FOSTRARE, m. 5. Den, som fostrar.

FOSTRING, f. 2. Se *Fostrande*.

FOT, m. 3. pl. *fötter*. 1) Den del af en människokropp, som utgör nedersta ändan af hvardera benet, ifrån hälen och vristen till tårna.

Högra, venstra f-en. *Stor, bred, liten, nätt f.* *Hoppa, stå på en f.* *Bunden till händer och fötter*. *Ej kunna stå på fötterna*. *Sparka till någon med f-en*. *Trampa under fötterna*. *Sätta f-en på marken*, stiga af bäst eller ur äkdon. *Sätta f-en i land*, landstiga. *Från hufvud till f.*, hel och hälen, i hela dess längd. *Gifva någon en f. i ändan*, lägre uttryck, som betyder: sparka någon i ändan. *Kasta sig till ens fötter*, äfv. (fig.) betyga någon sin vördnad, undergifvenhet; bönfälla om något. *Lägga för ens fötter*, äfv. (fig.) vara någon helt och hållet undergifven; bönfälla om något. (Föräldr.) *Falla en till fota*, kasta sig till ens fötter, för att betyga sin vördnad och undergifvenhet. *Jag har ej varit der med min f.*, talesätt, hvarigenom man med särdeles eftertryck försäkrar, att man ej varit på ett ställe. *Gå f. för f.*, med små steg och långsamt; (fig.) småningom, trögt, senfärdigt, långsamt. *Gå till fots*, gå (i motsats till åka, rida, segla, o. s. v.). *Göra en resa till fots*, gående. *Hun var till fots*, var gående, hade gått (ej åkt, o. s. v.). *Tusen man till f.*, tusen man fotfolk. *För f. gevär!* kommandoord, som betyder, att geväret med kolven skall nedfallas till marken invid foten. *Stadig på f-en*, som står stadigt, ej lätt kan kullkastas. *På stående f.*, äfv. (fig.) genast, strax. *Få, hafva fast f.*, säkert fotfäste; (fig.) hå, hafva en säker ställning, vinna, äga tillräcklig makt, styrka, inflytande, för att ej kunna fördrivas, förjagas, utdrivas, undanträngas. *Ej veta, på hvilken f. man skall stå*, vara rådvill, i högsta grad förlagen; äfv. vara i högsta grad betagen af glädje; äfv. yva sig som en påfågel, vara ytterst högfärdig. *Vara på fötter*, vara tillfrisknad; *vara på fötter igen*, vara tillfrisknad ifrån en sjukdom. (Fig.) *Sätta fötter under en*, genom anmaning, hotelse, skrämsel o. s. v. göra, att någon får brådt att komma bort, undan. *Taga till fötter*, fly, springa sin kos. *Komma på fötter*, se *Komma sig*. *Repa sig*. *Sätta på fötter*, åter upphjelpa någon, som råkat i olycka, på obestånd. *Stå på svaga fötter*, vara i dåligt tillstånd, skick. *Hans affärer stå på svaga fötter*. *Stå på goda fötter*, vara i god, lycklig belägenhet, godt tillstånd, skick. *Stå på god f. med någon*, vara vän med, gynnas af någon. *Lefva på stor f.*, förnämt och kostsamt. *Lefva på vänskaplig f. med någon*, pläga vänskap, vara vän med någon. *På den f. sakerna stå*, i sakernas närvarande skick. *Taga saken på en annan f.*, betrakta saken ur en annan synpunkt; förklara, tyda, upptaga den på annat sätt; gifva den annan tydning, mening. *Jag har*

satt mig på den f-en, att jag ingenting fruktar, jag har satt mig i den ställning, att . . . *Sätta på fri f.*, vara utsläppt ur f. *Stå med ena f-en i grafven*, ej balva långt igen att lefva. — Ingår i åtskilliga sammansättningar, såsom: *Människofot, Mans-, Qvinn-, Barnfot, Klumpfot, Plattfot*, (fig.) *Freds-, Krigs-, Myntfot*, m. fl. — 2) Sages i samma mening äfv. om djur. *En apa har två fötter*, en häst, en oxe, en bock fyra. *Gå på fyra fötter*, äfv. (fig.) gå på händer och fötter. Bildar en mängd sammansättningar, såsom: *Häst-, Ox-, Ko-, Svin-, Bockfot* m. fl., *Fram-, Bakfot, Kråkfötter*, &c. — 3) (fig.) a) Den del af vissa föremål, som är närmast intill marken. *F-en af ett träd*, en byggnad, en mur, ett torn, ett berg, en klippa. *Bo vid f-en af Alpina*. *Här sammansättningen Bergfot*. — b) Den del af vissa husgerådssaker, som tjénar att uppehålla, bära dem. *Fötterna på ett bord*, en stol, en säng, en gryta. *F-en af en ljusstake, ett glas*. Ingår i flera sammansättningar, såsom: *Bords-, Stols-, Säng-, Grytfot*. — 4) Längdmått, som håller 12 tum (det vanliga måttet af en människofot). *Har äfv. i plur. fot*. *Tio fot lång, bred*. Hit höra sammansättningarna *Quadratfot, Kubikfot*. — 5) Se *Versfot*. — 6) (bot.) Nedre delen af svampars frukthulle.

FOTA, v. a. 1. (fig.) Stöjja, grunda. Konstrueras alltid med prep. på. *Detta påstående är f-t på dåliga grunder*. — *Syn. Se Grund*. — *F. sig*, v. r. Stöjja sig, grunda sig.

FOTÄNGEL, fötängl, m. 2. pl. — *anglar*. 1) Benämning på ett slags trekantigt järnredskap med fyra 3 tum långa spetsar, så ställda, att i alla lägen alltid en af dem står uppat. Brukas i krig, att lägga på märken framför fältkanssar, hrescher, o. s. v., samt för öfrigt uti trädgårdar m. m. till tjufvars afhållande. — 2) Benämning på ett slags forntida stensättningar, som till formen likna fotanglar.

FOTABJELLE, fotabjälle, n. 4. sing. (gam. o. bibl.) Fotblad. *Från hessan till f-t*, från hufvud till fot, från topp till tå.

FOTAPALL, m. 2. (föräldr. o. bibl.) Se *Fotpall*.

FOTARTILLERI, fötartiljeri', n. 5. Artilleri, så inrättadt och anspänd, att det vid alla truppgörelser kan följä fotfolket.

FOTBAD, n. 5. Det slags bad, då endast fötterna och benen upp till vaderna nedsättas uti ett ämbar eller en balja, som innehåller badvattnet. Kallas äfv. *Fotvatten*. *Taga f.*

FOTBALJA, f. 1. Balja, som begagnas att taga fotvattnet uti.

FOTBEKLÄDNAD, m. 5. Allmän benämning på hvarje slags beklädnad för fötterna, såsom skodon, sandaler, m. m.

FOTBLAD, n. 5. (snal.) Den öfre platta delen af fotryggen (se d. o.).

FOTBLOCK, n. 5. (skepp.) Hvarje i en jernring i däck fastad enskildblock, hvarigenom en taljelpåre far.

FOTBOJA, f. 1. Boja (se d. o.) till fötternas fängslande. Kallas så till skillnad ifrån *Handboja*.

FOTBONAD, m. 5. Anstalt, hvarmed fötterna till skydd och bevaring vid hvarjehanda tillfällen förses, t. ex. då man binder tunna bräddappar under dem, när man på jakt vill vada i kärr, o. s. v.

FOTBRÄDE, n. 4. Bräde på en husgerådssak, ett bohagsting o. s. v., hvilket har sitt läge

på det ställe, der man vanligen håller fötterna eller har dem liggande, t. ex. för kuskén på en vagn, i en säng, o. s. v.

FOTBUNKE, m. 2. pl. — *bunkar*. Se *Bunke*, 2.

FOTBÄCKEN, m. 3. Bäckén med fötter under. **FOTDELAD**, a. 2. (bot.) Så kallas ett fotnervigt blad, när delningarna gå ända ned till de divergerande hufvudnerverna.

FOTFALL, n. 5. En persons nedfallande för någons fötter, för att betyga sin vördnad och undergifvenhet.

FOTFALLEN, a. 2. neutr. — *et*. (fem.) 1) Som har svårt att stå på benen. — 2) Drucken.

FOTFOLK, n. 5. Krigsfolk, som strider till fots. Kallas äfv. *Infanteri*.

FOTFÄSTE, n. 4. 1) Fäste för foten eller fötterna, så att man står stadigt. *Få, hafva, förlora f.* *Här kan man ej gå f.* — 2) Ställe, der man kan stå stadigt med foten. *Der är godt f.*

FOTGIKT, f. 5. Se *Podager*.

FOTGÅNGARE, m. 5. 1) En, som går till fots. — 2) Person, van att gå till fots. *Shall du åka eller gå? Jag åker helst, ty jag är ingen f.*

FOTHAMMARE, m. 2. pl. — *hamnar*. Se *Tellerhammare*.

FOTING, fötiung, m. 2. Så kallas enheten i det föreslagna nya svenska decimalsystemet. Utgöres af kuben på en fots linie; motsvarande i rymd 5 kappar 1/4 kanna.

FOTISS, föt'iss, m. 2. (i barnspråket) Liten fot.

FOTJÄRN, n. 5. (föga brukl.) Se *Fotboja*.

FOTJÄGARE, m. 5. (krigsv.) Jägare vid infanteriet. Kallas så till skillnad ifrån *Hästjägare*.

FOTKLUPVEN, a. 2. neutr. — *et*. (bot.) *F-et blad*, fotnervigt blad, till midten deladt.

FOTKLÄDE, n. 4. Kläde att torka fötterna med.

FOTKNEKT, m. 2. (föga brukl.) Knekt, som tjénar till fots. Detsamma som *Infanterist*.

FOTKNÖL, m. 2. Benämning på tvenne benknölar vid nedre ändan af benipipan på en människas äfv. *Vristknöl*. *Inre f-en*, äfv. *Inre Vristknölen* kallad: den upphöjda och tillspetsade nedre ändan af skenbenets inre sida. *Yttre f-en*, äfv. *Yttre Vristknölen* kallad: den nedra, utvidgade, något plattade delen af Vadbenet. — *Syn. Ankel*.

FOTKYSS, m. 2. (föga brukl.) Kyss på foten.

FOTLAG, n. 5. 1) (anat.) Den del af foten, som har sitt läge mellan vristen och tårna och består af fem särskilda ben, *Fotlagsben* kallade. — 2) Se *Fotställning*.

FOTLED, m. 5. Ledet, som förenar foten med benet på människor och djur.

FOTLIK, a. 2. (bot.) *F-t blad*, allmän benämning på fotnerviga, delade blad.

FOTLIKT, adv. (bot.) *F. deladt blad*, fotnervigt blad, deladt ända ned till de divergerande hufvudnerverna.

FOTLÖS, a. 2. (nat. hist.) Benämning på det slags fiskar, på hvilka bukfenorna alldeles saknas. Brukas mest substantivt i plur., för att beteckna en viss afdelning af fiskarna. *De f-a*.

FOTMAGASIN, fót - si'n, n. 5. o. 6. Låde till förvaring af hvarjehanda resor, på botnen af en vagn, der man håller fötterna.

FOTMÄTTA, f. 1. (mindre brukl.) Matta, att gå eller hålla fötterna på. Kallas så till skillnad ifrån *Bordmatta*, *Ljusstaksmatta*, m. fl.

FOTMUR, m. 2. Se *Grundmur*.
FOTMUSKEL, fötmuskl, m. 3. pl. — *muskler*. (anat.) Muskel, som tillhör foten.

FOTNERVIG, a. 2. (bot.) *F-t blad*, grenigt blad, hvars skaft delar sig i tvänne större, starkt divergerande grenar (nervor), som endast på inre sidan åter förgrena sig.

FOTOMETER, fotmått, m. 2. pl. — *metrar*. Instrument, som begagnas, för att finna den relativa ljusstyrkan hos tvänne lysande kroppar. Skrivet äfv. *Photometer*.

FOTPÅSE, m. 2. pl. — *påsar*. Stor, skinnfodrad påse af något groft tyg, som begagnas att deri hålla fötterna varma. Kallas äfv. *Fotsäck*.

FOTRESA, f. 2. (föga brukl.) Resa, som sker till fots.

FOTRYGG, m. 2. (anat.) Den öfre, hvällda, utåt sluttande delen af foten ifrån vristen till läna.

FOTSBREDD, f. 3. Den rymd, som bredden af en fot upptager. (Talesätt) *Icke vika en f., icke det ringaste*.

FOTSID, a. 2. Säges om kläder, som räcka ned ända till fötterna.

FOTSOCKA, f. 1. Se *Socka*.

FOTSPJERN, n. 3. Det, som tjänar till att spänna emot med foten, för att bättre kunna spjerna emot. [-spjörn.]

FOTSPÅR, n. 3. Spår (på mark, i snö o. s. v.) efter fot af människa eller djur. Brukas dock mest i fråga om människor; om djur säges vanligen endast *Spår*. *Gå, tråda i ens f.* gå efter någon, som går eller gått förut; (fig.) följa ens föredöme, exempel.

FOTSTATY, föstaty, m. 3. Bildstod, som föreställer någon stående (Statue pedestre), till skillnad ifrån Rytstary, Staty till häst (Statue équestre). Nytt ord, ännu föga brukligt.

FOTSTEG, n. 3. 1) Fotens upplyftande från ett ställe och förflyttning till ett annat, då man går. *Taga ett f.* I denna bem. säges vanligen blott *Steg*. — 2) Den rymd, som ligger emellan stället, hvarifrån man slätunda upplyftat foten, och det, till hvilket man flyttat den. Vantigare *Steg*. — 3) På sidan af en vagn, inrättning af jern, med små åtsatser, kallade steg, hvarpå man stiger upp i och ut ur vagnen.

FOTSTIG, m. 2. Se *Stig*, I.

FOTSTYCKE, n. 4. 1) Nedersta stycket på vissa föremål. — 2) Se *Fotställning*. — 3) (i vapenk.) Planet, hvarpå en vapensköld hvilar. — 4) (mindre brukl.) Porträtt i kroppstorlek. — 5) Nedersta stycket på en fögott.

FOTSTÄLLNING, f. 2. Ställning, underlag, hvarpå en stod, en pelare o. s. v. hvilar. — *Syn.* Piedestal, Fotstycke, Fotlag.

FOTSVETT, m. 2. sing. Svett, som utbryter på fötterna.

FOTSÅLA, f. 1. Undra, flata sidan af foten ifrån hälen till tåspetsarna.

FOTSÄCK, m. 2. Se *Fotpåse*.

FOTTVÄGNING, f. 2. Handling, förrättning, då någons fötter tväs. Förekommer i bibeln, då det omtalas, huru Christus tvädde lärjungarnes fötter. *F-en i katolska kyrkan är en på skärthorsdagen öftig ceremoni, då påven, biskopar och kröna hufvuden två fötter på 12 fattiga och sedan uppassa dem vid bordet.*

FOTTÄCKE, n. 4. Täcke, som bredes öfver fötterna.

FOTVATTEN, n. 3. 1) Vatten, som begagnas vid fotbad. — 2) Se *Fotbad*. *Taga f.*

FOTVINGE, m. 2. pl. — *vingar*. Vinge, som enligt grekiska och romerska mytologien Mercurius hade på foten, vid hälen.

FOTVRIST, m. 3. Se *Vrist*.

FOTVÄRMARE, m. 5. Ett med små hål genomborrad lärl af messingsbleck, hvaruti en likaledes med små hål genomborrad och med glödande kol fylld rypanna sättes, för att vintertiden, i ocklade rum eller i fria luften, värma fötterna dervid.

FOTÅDER, f. 1. pl. — *ådror*. Åder, som har sitt läge i foten på människa eller djur.

FOURAGE, m. m., se *Fourrage*.

FOURIER, se *Furir*.

FOURNERA, furnära, v. a. 1. (fr. *Fournir*) Anskaffa; förse (med). — *Fournande*, n. 4. o. *Fournering*, f. 2. — Man har äfv. börjat skilva *Furnera*.

FOURAGE, furäsch, n. sing. (fr.) Foder för en trupps hästar. — Skrivet äfv. *Furage*. [Fourage.]

FOURAGERA, furaschèra, v. a. 1. (fr. *Fourager*) Anskaffa och hämta från marken (f. grönt) eller från byar och gårdar (f. torrt) foder för en trupps hästar. — Skrivet äfv. *Furagera*. — *Fouragerande*, n. 4. o. *Fouragering*, f. 2. [Fouragera.]

FOURAGEUR, furaschèr, m. 3. (fr.) Foderhämtare. [Foura.—]

FOYER, fåjé ell. fåjé, m. 5. (fr.) Värmsrum för skådespelarne i ett teaterhus.

FRACK, m. 2. Rock, som framtill vid midten af livet är urskuren, men bak till har skört, hvilka räcka ned till knäet eller på halva låret. Bruket deraf uppkom först i början af 18de århundradet, på det sätt, att frackörten på den dåvarande statsklädnaden, en kort öfverrock, uppfästes på sidorna. Fracken bibehåller sig ännu som högtids-, ceremoni- och visitrock i de flesta europeiska länder.

FRADGA, frädga (i dagligt tal frågga), f. 1. sing. 1) Skum (se d. o.), som bildar sig och simmar på ytan af vatten och åtskilliga andra flytande ämnen, då de häftigt uppröras, ösas eller komma i jäsnings. Om vattnet säges oftare *Skum*. *F-n på ölet i ett nyss islaget glas, på vispad choklad, på äggöl, på såpvattnet, m. m.* — 2) Skummande saliv kring munnen på vissa djur, då de blifva mycket upphetsade eller uppretade. Säges i samma mening äfv. om människor. *Hunden är så het, så arg, att f-n står om munnen på honom. Hästen tuggar f., tuggar på betset, så att fradgan står honom om munnen. Han blef så arg, han talade med en sådan öfver, att f-n stod honom om munnen.*

FRADGA, v. n. 1. 1) (om flytande ämnen) Bilda fradga (se föreg.) på ytan. *Tvättet, ölet f.* I denna mening säges oftare *Frädga sig*. — *Syn.* Skumma, Skumma sig. — 2) (om djur och människor) Blifva så häftigt upphetsad, uppretad eller upprörd, att saliven bildar fradga i och omkring munnen. *F. af raseri, af vrede*. — *Syn.* Skumma. — *Frädgande*, n. 4.

FRADGAS, v. dep. o. **FRADGA SIG**, v. r. 1. Se *Frädga*, v. n. 1.

FRADGIG (uttalas vanligtvis frädgigg), a. 2. Som fradgar, frädgande, beträckt med fradga.

FRAGMENT, fraggmänt, n. 3. o. 5. (lat. *Fragmentum*) 1) Afbrotet eller ifrån det hela skildt stycke. Brottstycke. — 2) (vanligast) Stycke af ett icke fulländadt eller förlofradt, isynnerhet gammalt klassiskt, litterärt verk.

FRAGMENTARISK, fraggmäntarisk, a. 2. Afbrotten, osammenhängande. — *Fragmentariskt*, adv.

FRAKT, frackt, c. 3. 1) Last af varugods, som en skeppare mot öfverenskommen betalning intagit i sitt fartyg, för att föra till annan ort. — 2) Den betingade betalningen för varugods, som fraktas. *Huru mycket betalas i f. för varorna?* *Gå för f.* föra fraktgods. — *Ss. F-pennning*. — *afgift*. [Frägt.]

FRAKTA, v. a. 1. 1) a) Föra varugods sjöledes ifrån ett ställe till ett annat, emot viss öfverenskommen betalning. *Skeppar N. har f-t en last hvele till Stockholm.* — b) *F. ett fartyg*, hyra ett fartyg af redaren eller skepparen, för att föra varor sjöledes. — 2) (fam. o. pop.) Oskadd framföra en sak till ett ställe. *Om jag visste, huru jag lyckligt och väl kunde f. den här boskolen dit ut på landet!* — *Syn.* Se *Föra*. — *F. sig*, v. r. (fam. o. pop.) Hjälpa sig fram. — *Fraktande*, n. 4. [Frägta.]

FRAKTARE, m. 3. (mindre brukl.) Den, som fraktar en vara. [Frägt.—]

FRAKTBREF, n. 5. Se *Fraktsedel*. [Frägt.—]

FRAKTFART, c. 3. Sådän slags segelfart, som har till föremål fraktande af varugods emot betalning.

FRAKTHANDEL, m. sing. Se *Fraktfart*.

FRAKTION, frakt Schön, f. 3. (pol.) Del af ett parti, som i vissa meningar, åsigter eller åsigtser afviket ifrån detsamma. Brottidel, Utbrytning. [Fract.—]

FRAKTNING, f. 2. Varors förande sjöledes till en ort, emot viss öfverenskommen betalning.

FRAKTPENNINGAR, m. 2. pl. Se *Frakt*, 2.

FRAKTSEDEL, m. 2. pl. — *sedlar*. Den öppna skrivelse, som meddelas en skeppare, utgående honom till fraktning införtrödt gods, innehållande: ortens namn, hvarifrån, ärtal, månad och dag, då varorna blifvit afsända; emottagarens adress; skepparens och fartygets namn; förteckning på de afsända varorna, med uppgift af märken, nummer, vikt och emballage; den betingade frakten, jemte afsändarens egenhändiga underskrift. Kallas för den utrikes sjöfarten vanligtvis *Konossement*. — *Syn.* Fraktbref, Befraktningsbref.

FRAKTSKEPP, n. 3. Skepp, som användes att frakta varor, eller som har fraktgods om bord.

FRAKTUR, fraktür, f. 3. 1) (kir.) Benbrott. — 2) (boktr.) Benämning på den kantiga, skarpa eller uddiga tyska stilen, till skillnad ifrån den Schwabachska. — 3) (i skönskrifning) Stor eller så kallad kanslistil. [Frac.—]

FRAKTURBOKSTAF, fraktürbökstaf, m. 3. pl. — *bokstäfer*. Bokstaf, tillhörande den stil, som kallas fraktur (bem. 2). [Frac.—]

FRAKTURSTIL, m. 2. Se *Fraktur*, 2. [Frac.—]

FRAM, fram, adv. Betecknar: 1) Rörelse från något bakom beläget ställe. *Gå, stiga, tråda f. ifrån dörren. Stig längre f. på golfvet. Han gick så långt f., att han blef tillbakavärad. Gå f. eller tillbaka.* (Fig.) *Det går hvarken f. eller tillbaka*, står på samma punkt, blir hvarken bättre eller sämre. *Visa, skicka någon f. och tillbaka, f. och åter. Skjuta, flytta f. och tillbaka. Kom f., min vän!* *Tråda f. för domaren. En hind skymtade f. mellan buskarna. Rusa f. mot en fende. Titta f. under bordet. En liten bäck forsade f. ur klyftan.* (Fig.) *Få sin vilja f.*, få sig beviljad, hvad man önskar, få sin vilja uppfylld. *Barnet vill gerna*

ha sin vilja f., vill gerna, att det får, att man gör, hvad det önskar. *Låta någon få sin vilja f.*, churu ögera, göra eller bevilja, hvad någon önskar. — *Syn.* Framåt. — 2) Fortsatt rörelse; äfv. rörelse förbi ett ställe, ett föremål. *Båten gungar sakta f. på vågen. Utan fruktan gå sin väg f. Fartyget seglar f. efter stranden. Störta f. förbi, före någon. Båten sköt f. i, genom vattnet, genom bron. Gå f. om någon, gå förbi någon. Fienden ryckte f. åt än till, öfver bron. Rätt f., i rät linje fram; äfv. (fig.) uppriktigt, oförträckt, rent ut, t. ex.: a) *Han gick rätt f. till konungen;* — b) *Jag säger dig rätt f., att du har orätt.* *Jr. Rättfram.* — 3) Rörelse till ort och ställe, dit man ämnat sig. *Han kom f. efter två dagars resa. Vi ha ännu två mil f., ett godt stycke f. Fara ända f. Gå dit f., så skall du få se något.* — 4) Hvita, befinnande på ett rum, ett ställe, en ort, med afseende fästad på något antingen uppgifvet eller blott tänkt, bakom beläget ställe. *F. på fältet ligger en stuga. F. på golfvet stod en stol. Åtföljes vanligtvis af något annat bestämmande adverb eller substantiv, t. ex.: Byn är belägen längre f., ett stycke längre f. Ett godt stycke f. på fältet. Han stod så långt f., att alla sågo honom. F. emot f. åt, i närheten af ett ställe, på denna sidan dertom, t. ex.: *Stället är beläget ett stycke f. emot f. åt staden.* — *Syn.* Framme. — 5) En kommande tid. *F. i nästa vecka*, sedan några dagar tilläddagitt af n. v. *F. på nästa år. F. på sommaren. De sultu uppe långt f. på natten. Vi få se längre f., efter någon tid.* — 6) *F. och bak*, framtill och bak till. — *Int. Framåt! F.! f.! korsmän! kristmän! kungsmän!* Brukas äfv., åtföljd af prep. med, vid anmaningar att framtaga något, eller att säga ut, hvad man tänker, t. ex.: *F. med hvad du har gömt! F. med pussch! F. med hvad du har sagt! F. med sanningen! F. dermed!* — *Fram* ingår i sammansättning med en mängd verber och nomina, nästan alltid skiljaktigt, under följande bemärkelser: a) Rörelse från något bakom beläget ställe, t. ex.: *Framgå, framtråda, framstiga, framblåtra;* — b) Fortsatt rörelse; äfv. rörelse till ort och ställe, dit man ämnat sig, t. ex.: *Framhinna, framkomma;* — c) Läge framom något ställe, föremål, någon annan del o. s. v., t. ex.: *Framarm, frambog, framvagn.* — d) En fortgående tid, t. ex.: *Framflyta, framvida.***

FRAMÅLSTRA, v. a. 1. Se *Alstra*, 1. — Äfv. *Alstra fram*. — *F-s*, v. d. Se *Alstras*. — *Framalstrande*, n. 4. o. *Framalstring*, f. 2.

FRAMANDAS, v. d. 1. (fig.) Helt sakta, liksom blott med andedräkten, framföra. Brukas endast i poeti och högre stil. *F. en suck, en bön.* — Äfv. *Andas fram*.

FRAMARBETA, v. a. 1. (mindre brukl.) Genom arbete laga, att något kommer fram. *F. en stor sten ur väggen i en grotta.* — Äfv. *Arbeta fram*. — *Framarbetande*, n. 4.

FRAMARM, m. 2. (anat.) Den del af armen, som har sitt läge mellan armbågen och handlofen.

FRAMAXEL, frömmäcksl, m. 2. pl. — *axlar*. Axel till framdelen af en vagn. — *Mötsats*: Bakaxel.

FRAMBEN, o. 5. Ett af de två främsta benen på ett fyrfota djur. I lägre språket: Framskank. — *Mötsats*: Bakben.

FRAMBJUDA, v. a. 3. (böjes som *Bjuda*) Framtaga och bjuda. — Oftare säges *Bjuda fram*.
FRAMBLICKA, v. n. 1. Framsända en blick eller blickar. *Ellt par sköna ögon f-de ur rummet, genom dörröppningen*. Brukas ofta fig. i poesi, t. ex.: *Solen f-r ur molnen*. — Älv. *Blicke fram*. — *Framblückeande*, n. 4.

FRAMBLIXTRA, v. n. 1. 4) Blixtrande fara fram. *En ljungeld f-de ur molnen*. — 2) (fig. poet.) Visa sig, framträda hastigt som en blix. *Snillet f-r stundom ur hans mörka ögon*. — Älv. *Blixta fram* (för begge bem.). — *Framblixtande*, n. 4.

FRAMBLOSSA, v. n. 1. Blossande fara fram. — Älv. *Blossa fram*. — *Framblossande*, n. 4.

FRAMBLÅSA, v. a. 2. 1) Genom blåsing med munnen framdrifva. *F. ett dun*. — 2) Säges om blåsten, då den driver fram ett föremål. *Det kom en vädervil och f-bläste de torra löfven till förstugubron*. — Ledigare säges för begge bem.: *Blåsa fram*. — *Framblåsende*, n. 4.

FRAMBLÅNKA, v. n. 2. Med ett blänkande sken hastigt visa sig för ögat. Brukas i högre och poetisk stil. — Älv. *Blänka fram*. — *Framblänkande*, n. 4.

FRAMBOG, m. 2. Bog på ettdera af frambenen på fyrfota djur, som af menniskan användas till föda. — *Motsats*: Bakbog.

FRAMBREDA, v. a. 2. Framtaga och utbreda. — Vanligare säges: *Breda fram*. — *Frambredande*, n. 4.

FRAMBRINGA, v. a. 1. o. 2. (böjes som *Bringa*) 1) (mindre brukl.) Föra, bära, draga fram. *F. anklagade för domstolen*. *F. fat, skålar och glas*. — Syn. *Framföra*, *Framdraga*, *Framskaffa*. — Vanligare *Bringa fram*. — 2) Gifva tillvaro: a) såsom skapare, af egen kraft. *Gud har frambragt allting*. — Syn. *Skapa*. — b) såsom medel, genom en i naturen nedlagd kraft. Brukas någon gång i fråga om djur, men mest om växter. *Hvarje djur f-r sina likrar*. *Detta land f-r alla slags säd*. — Syn. *Ålstra*, *Framolstra*, *Producera*, *Bära*. — 3) (fig.) a) *Framföra*, *anföra*, *andraga*. *F. skäl, bevis*. — b) Vara orsak till, istadkomma, medföra. *Denna händelse f-bragte ett otroligt uppsende*. Brukas i denna bem. mindre väl. — För bem. 2. o. 3. är *Fram* oskiltigt ifrån verbet. — *Frambringande*, n. 4.

FRAMBRUMMA, v. a. 1. (föga brukl.) Brummande framföra. *Han f-de några ord, och derpå gick han*. — Älv. *Brumma fram*. — *Frambrummande*, n. 4.

FRAMBRUSA, v. n. 1. Brusande strömma fram. *Elfen f-r under bron*. — Älv. *Brusa fram*. — *Frambrusande*, n. 4.

FRAMBRYTA, v. a. 5. (böjes som *Bryta*) 1) (mindre brukl.) Bryta något så, att det kommer längre framåt. *F. quistarna på ett träd*. — Bättre *Bryta fram*. — 2) (mindre brukl.) Genom gräfning, sprängning o. s. v. arbeta lös och framhafva. *F. malm ur ett schakt*. — Bättre *Bryta fram*. — V. n. 4) Väldsam tränga fram. *Vattnet f-ter genom dammen*. *Våra trupper f-bröto oemotståndligt genom fiendens leder*. — 2) (fig.) Börja visa sig. *Solen f-tyter åter genom molnen*. *Morgonrodnaden f-tyter*. — Älv. (för begge bem.) *Bryta fram*. — *Frambrytande*, n. 4.

FRAMBÄRA, v. a. 5. (böjes som *Bära*) 1) Medelst bärande föra fram något till ett ställe. *F. en likkista till grafsten*. *F. mat på bordet*,

och sätta den på b. *F. ett bref på en silfverbricka*, liggande på en a. — Älv. *Bära fram*. — Syn. Se *Framföra*. — 2) (fig.) Framföra; anföra, andraga. *F-bär min tacksägelse till honom*. *Låta f. sin helsning, vördnad till någon*. *F. sanningen inför tronen*. *Jag har riktigt f-burit, hvad man sagt mig*. — Älv. *Bära fram*. — *Frambärande*, n. 4.

FRAMBÖJA, v. a. 2. Böja något så, att det kommer längre fram. — Älv. *Böja fram*. — *Framböjande*, n. 4.

FRAMBÖLJA, v. n. 1. Böljande framflyta. *Vattnet f-r genom sundet*. Brukas ofta fig. om en stor mängd folk, t. ex.: *Stora folkhopar f-de genom gatorna*. — Älv. *Böjja fram*. — *Framböljande*, n. 4.

FRAMDANSA, v. n. 1. 1) Dansande framkomma. Brukas helst med verbet *Komma*. *De kommo f-nde på scenen*. — 2) (fig.) Häftigt, med stark fart drivas fram genom luften. *Han slog af honom hatten, så att den kom f-nde ända till borgmästaren*. — För begge bem. brukas helst *Dansa fram*, utom i sammanställningen med verbet *Komma*. — *Framdansande*, n. 4.

FRAMDEL, m. 2. 1) Den delen af ett djur, der hufvud och framben äro. *F-en af en häst, en oxe*. — *Motsats*: Bakdel. — 2) Den del af ett föremål, som har sitt läge framåt, i motsats till återsta delen. *F-en af en vagn* (framvagn). — Syn. *Framsida*, *Framstycke*.

FRAMDELES, främmedelss, adv. Fram i tiden. *Nu kan jag ej villfara din begäran, men f. så vi se*. — Syn. *Längre fram*.

Anm. Ordet är icke, såsom man kunde tro, sammansatt af *Fram* och *Del*, utan hette ursprungligen *Fram a lef*, hvilket under tidens lopp förändrats till *Framdelis*, hvaraf genom omkastning uppkommit *Framdeles*.

FRAMDRAGA, v. a. 5. (böjes som *Draga*) 1) Genom dragning föra fram. *F. en stol*. *F. något ur en låda*. *F. någon ifrån ett gömställe*. (Fig.) *F. något i dagen*, göra något allmänt bekant. — Älv. *Draga fram*. — Syn. Se *Framföra*. — 2) (fig. a) *Anföra*. *F. bevis*. *F. ett skäl, ett argument*. — Syn. *Framställa*, *Framföra*, *Anföra*, *Andraga*, *Föredraga*. — b) (med person till objekt) Befordra, hjälpa fram. *F. någon ifrån inlät*, ifrån att hafva varit ingenting. — Älv. *Draga fram*. — *Framdragande*, n. 4. o. *Framdragning*, f. 2. (för bem. 1).

FRAMDRIFVA, v. a. 5. (böjes som *Drifva*) 1) Drifva ut ifrån ett ställe. *F. någon ifrån ett gömställe*. *F. hästarna ur skogen på skottet*. — 2) Drifva framåt eller fram. *F. boskapen till fähuset, till brunnen*. *Vinden f-fer molnen på himmelen*. — För begge bem. brukas älv. *Drifva fram*. — Syn. (för begge bem.) *Framföra*, *Frammata*, *Framjaga*, *Framskjuta*. — V. n. Af blåst, vågor, ström- eller luftdrag drivas fram. Brukas så helst i förbindelse med verbet *Komma*: eljest vanligare *Drifva fram*. — *Framdrifvande*, n. 4. o. (mindre ofta, ej för v. n.) *Framdrifning*, f. 2.

FRAMDUKA, v. a. 1. (fam.) Duka och framsätta på bordet. *F. en läcker måltid för, åt någon*. — Älv. *Duka fram*. — *Framdukande*, n. 4.

FRAMDUNDRA, v. a. 1. Säga, uttala med dundrande röst. Brukas sällan i dagligt tal, mer i skrift och högre stil. *F. ett halt!*. — Älv. *Dundra fram*.

FRAMFALLA, v. n. 3. (böjes som *Falla*) Falla ut ifrån ett ställe, komma fram derur, derifrån. — Älv. *Falla fram*. — *Framfallande*, n. 4.

FRAMFARA, v. n. 5. (böjes som *Fara*) 1) (om person) Färdas fram. *Öfverallt, der konungen f-for, hade en mängd folk församlat sig*. — Vanligare *Fara fram*. — 2) Hastigt drivas fram i luften. *Molnen f. öfver himmelen*. *Blåsten f-for med ytterlig våldsamt*. — Vanligare *Fara fram*. — 3) (om tid) Förlida. *Dagarna f. hastigt för den arbetsamme*. Brukas i denna bem. sällan, utom i part. pret. *Framsaren*, hvilket begagnas som adjektiv. — 4) Falla fram, falla ut, slippa fram, ut. *När jag öppnade skåpet, f-for ur en hylla ett paket*. — Bättre *Fara fram*. — 5) (fig. om person) a) Förfära, uppföra sig, bete sig, förhålla sig. Brukas oftast i elak mening, vanligast med begrepp af våldsamt eller oflagtigt. *Fienden har illa f-ytt här i landet*. *F. med mord och brand*. *Jag kan undra, huru länge han får f. på det sättet*. — Vanligare och bättre *Fara fram*. — Syn. *Husera*. — b) (föga brukl.) Se *Framhärda*. — I denna bem. är *Fram* oskiltigt. — *Framfarande*, n. 4. (utom i bem. 3. o. 5. b).

FRAMFARA, part. pret. af *Framfara*. Brukas adjektivt i bem. af: Förliden, förgången, förlutten. *F-farna dagar, tider*. — Säges äfv. stundom om personer, som levt för längre tid tillbaka, i högre, oratorisk och poetisk stil, t. ex.: *F-farna konungars bedrifter*.

FRAMFART, c. 5. 1) Färd, resa, fram förbi något ställe. Brukas i denna bem. föga. Man säger *Förbiresa*. — 2) Förfarande. Brukas alltid med det åtföljande begreppet af våldsamt. *Våldsamt f. Ruserernes förskräckliga f. i landet*. — Syn. *Huserande*.

FRAMFJERDING, m. 2. En af de begge främra fjerdaderna utaf ett slagadt kreatur.
FRAMFLÄDDRA, v. n. 1. Fladdrande flyga, fara fram. — Älv. *Fladdrä fram*. — *Framfladdrande*, n. 4.

FRAMFLYGA, v. n. 5. (böjes som *Flyga*) 1) Flygande fara fram. *En fågel kom f-nde*. — 2) (i utsträckt mening) Springa, löpa, rusa fram med en fågels snabbhet. — 3) (fig. a) Med stor hastighet framdrivas i luften. — För alla bem. brukas vanligen *Flyga fram*. — *Framflyggande*, n. 4.

FRAMFLYTA, v. n. 5. (böjes som *Flyta*) 1) (om väta ämnen) Flyta fram eller framåt. *En å f-ter genom dagen*. — Syn. *Framrinna*, *Framströmma*, *Framforsä*, *Frambrusa*. — 2) Flyta fram på ytan af vatten eller annat flytande ämne. *Båten f-ter sakt genom brohvalvet*. — 3) (fig. om tid) Förflyta. *Hans dagar f. i frid och lugn*. Brukas för denna bem. mest i poetisk och oratorisk stil. — För alla bem. säges älv. *Flyta fram*. — *Framflytande*, n. 4.

FRAMELYTTA, v. a. 1. Flytta något fram ifrån eller till ett ställe. *F. ett bord, ett par stolar ifrån väggen midt på golvet*. *F. visaren på ett ur*. *F. en dambricka*. *F. en stol till fönstret*. — Älv. *Flytta fram*. — *Framflyttande*, n. 4. o. *Framflyttning*, f. 2.

FRAMFORDRA, v. a. 1. (mindre brukl.) Fordra, att något framtagas, framlemnas. — Älv. *Fordra fram*. — *Framfordrande*, n. 4.

FRAMFORSÄ, v. n. 1. 1) Forsande flyta fram. *Vattnet f-r under bron*. — 2) Ymnigt och häftigt utflyta. *Bloden f-de ur såret*. —

För begge bem. älv. *Forsa fram*. — *Framforsande*, n. 4.

FRAMFORSÄ, v. a. 1. Forsla till bestämmelseorten. — Älv. *Forsa fram*. — *Framforsande*, n. 4. o. *Framforsling*, f. 2.

FRAMPÖT, m. 3. pl. — *fötter*. 1) En af de begge främsta fötterna på fyrfotade djur. — *Motstycke*: Bakfot. — 2) (mindre riktigt) Framben. — 3) (fig.) Fot under en möbel, på fransidan deraf. *F-fötterna på en stol, ett spegelbord*.

FRAMFUS, frammfus, a. 2. Som hastigt, djerft och obetänksamt gör eller talar något.

Anm. Är det gamla *Framfus*, af *Fram* och *Fus*, hastig att göra något, strax färdig, beredd.

FRAMFUSIG, frammfusig, a. 2. Se *Framfus*. — *Framfusigt*, adv.

FRAMFUSIGHET, f. 3. Egenskapen att vara framfus.

FRAMFÄRD, c. 5. 1) (egentl. mindre brukl.) Se *Framfart*, 1. — 2) (fig.) Drift, fart. *Han har ingen f. med sig, det är ingen f. med honom*, han får icke ur händerna, hvad han gör. *Det har ingen f. går långsamt, trögt*. — Syn. Se *Drift*, 4. c.

FRAMFÄRDAS, v. d. 1. Se *Framfara* (bem. 1 o. 3. a). — Vanligare säges *Färdas fram* (för bem. 3. a, allmänt uttaladt *Fäljas fram*).

FRAMFÖDA, v. a. 2. Se *Föda*, 1. — Älv. *Föda fram*. — *Framfödande*, n. 4.

FRAMFÖR, frammför o. frammför, prep. 1) På främre sidan om någon eller något, ett stycke derifrån. *F. huset, muren, gårdegården*. *Gå f. någon*. *Han gick f. täget*. — Syn. *Frammanför*, *Framom*; *Före*. — 2) Inför. *Draga någon f. domstolen*. Skrifves bättre *fram för*. — 3) Betecknar företrädare. *Tillegna sig hedersrum, met f. alla andra*. *Hofva företrädare f. andra*, vara bättre än a. *Ålska någon f. andra*, mer än a. *F. allt*, i första rummet, förnämligast, hufvudsakligast. *F. allt, glöm ej basloten*. — Adv. (frammfört) Se *Framföre*.

FRAMFÖRA, v. a. 2. 1) Föra någon eller något fram ifrån eller till ett ställe. *En kammarherre kom och f-rde honom ifrån dörren, der han stod, till fönstret*. *F. en rikdhäst*. *Låta f. ett fortepiano till fönstret*. — Älv. *Föra fram*. — Syn. *Frambära*, *Framdraga*, *Framflytta*, *Framsätta*, *Framställa*, *Frambringa*. — 2) Framsäga. *Han kunde ej f. ett enda ord*. *F. en klagan, sitt ärende*. *F-för min helsning till . . .* — Mindre ofta *Föra fram*. — Syn. Se *Framsäga*. — *Framförande*, n. 4.

FRAMFÖRE, frammföre o. frammföre, adv. 1) På främre sidan om någon eller något, ett stycke derifrån. *Gå f. F. stod ett bord*. — Syn. *Frammanföre*. — 2) Framåt. Brukas i denna bem. mindre ofta.

FRAMGENT, frammjent, adv. Hädanefter eller dädanefter för beständigt, alltid för framtiden. *Du skall f. finna en vän i mig*. *Och så f.*, och likaså för framtiden. *Allt f.*, i all framtid.

FRAMGIFVA, v. a. 5. (böjes som *Gifva*) Framtaga och gifva. — Vanligare *Gifva fram*. — *Framgifvande*, n. 4.

FRAMGLIDA, v. n. 5. (böjes som *Glida*) Glida framåt. *Båten f-gled på vattenytan*. — Älv. *Glida fram*. — *Framglidande*, n. 4.

FRAMGLIMMA, v. n. 1. Synas, visa sig, framträda för ögat med ett glimmande utseende. — Älv. *Glimma fram*. — *Framglimmande*, n. 4. — I samma mening kan älv. sägas: *Framglimra*, *Framglindra*, *Framglittra*.

FRAMGLUTTA, v. n. 1. (pop. o. fam.) Se *Framtitta*.

FRAMGLÄNSA, v. n. 2. Glänsande visa sig, framträda för ögat. — Älv. *Glänsa fram*. — *Framglänsande*, n. 4.

FRAMGNÄLLA, v. a. 2. Gnällande framsäga ell. framsjunga. — Älv. *Gnälla fram*. — *Framgnällande*, n. 4.

FRAMGRÄFVA, v. a. 2. 1) Genom gräfnig framhafva, framskaffa. — 2) (fig.) Leta fram ibland höcker, papper, o. d. — Älv. *Gräfva fram*. — *Framgräfvande*, n. 4. o. *Framgräfnig*, f. 2.

FRAMGUNGA, v. a. 1. (fig.) På ett gungande sätt framföra. *En lätt vind f-de oss*. — V. n. Liksom gungande framföres. *F. i en båt på insjöns krusiga vågor*. — Älv. (för både v. a. o. v. n.) *Gunga fram*. — *Framgungande*, n. 4.

FRAMGÅ, v. n. 2. (böjes som *Gå*) 1) Gå fram ifrån, framåt eller till ett ställe. *Han f-gick ur sitt gömställe*. *F. till Herrans bord*. — Syn. *Framträda*, *Framstå*, *Framvandra*, *Framskrida*, *Framkifva*. — 2) (fig.) a) (om tid) Förflöta. *Tiden f-r långsamt*. — Syn. *Förflöta*. — b) Se *Förigå*. — För alla bem. säges älv. *Gå fram*. — *Framgående*, n. 4.

FRAMGÅNG, m. 2. God, lycklig fortgång; lycklig påförd, lycka. *Arbeta, studera med f. Saken blif utan f. Hafva f. i allt*. *Gud är den, som f. gifver*.

FRAMGÅNGEN, part. pret. af *Framgå*. Brukas nästan adjektivt i bem. af: *Förfluten*. *Den f-gångna tiden*. — Syn. *Förfluten*.

FRAMGÅSPA, v. a. 1. Gåspande framsäga. — Älv. *Gåspa fram*. — *Framgåspande*, n. 4.

FRAMHAFVA, v. a. 2. (böjes som *Hafva*) 1) Se *Framföra*, bem. 1. — 2) Se *Framte*. — Älv. *Hafva fram*. — *Framhafvande*, n. 4.

FRAMHÅLT, a. 1. (ou hästar, oxar, m. fl.) Hålt på någotdera af frambenen.

FRAMHÅLTA, v. n. 4. Håltande framgå. — Älv. *Hålla fram*. — *Framhållande*, n. 4.

FRAMHASTA, v. n. 1. Se *Framskynda*. — Älv. *Hasta fram*. — *Framhastande*, n. 4.

FRAMHICKA, v. a. 1. Hickaande framsäga. — Älv. *Hicka fram*. — *Framhickaande*, n. 4.

FRAMHINNA, v. n. 3. (böjes som *Hinna*) Komma fram till ort och ställe, dit man ämnat sig. *Han f-hinner aldrig*. *F. före mörkret*, innan gästerna satt sig till bords. — Ledigare *Hinna fram*. — *Framhinnande*, n. 4.

FRAMHJELPA, v. a. 2. o. 3. (böjes som *Hjelpa*, men har i impl. endast *Framhjelp*) 1) Hjelpa någon att komma fram på ett ställe. *F. ett fruntimmer öfver ett dike*. — 2) (fig.) Hjelpa någon att komma fram i världen; hjälpa till försörjning, befordran, lycka. *Det var hans glädje att f. tilliga ynglingar*. — Älv. *Hjelpa fram* (för begge bem.). — *Framhjelpande*, n. 4.

FRAMBJUL, n. 5. Hjul på framdelen af en vagn.

FRAMBOPPA, v. n. 1. Medelst hoppande förflytta sig fram. — Älv. *Hoppa fram*. — Syn. *Framskutta*. — *Framboppande*, n. 4.

FRAMHÖSTA, v. a. 1. Hostande framsäga, framföra. *F. en lyckönskning*. — Älv. *Hosta fram*. — *Framhostande*, n. 4.

FRAMHVIKLA, v. a. 1. Hvirlande framdrifva. *En orkan kom och f-de stora stoftmoln emot oss*. — V. n. Hvirlande framföra. — För

begge bem. älv. *Hvirsla fram*. — *Framhvirflande*, n. 4.

FRAMHVISKA, v. a. 1. Hviskande framsäga. *F. en kärleksförklaring*. — Älv. *Hviska fram*. — *Framhviskande*, n. 4. o. *Framhviskning*, f. 2.

FRAMHVALFVA, v. a. 2. Hvalfva någonting så, att det kommer längre fram. — Älv. *Hvalfva fram*. — *Framhvalfvande*, n. 4.

FRAMHÄSA, v. a. 2. I en hävsande ton framsäga. *F. en hotelse*. — Älv. *Häsa fram*. — *Framhäsvande*, n. 4.

FRAMHÄLLA, v. a. 3. (böjes som *Hälla*)

1) Hälla något framför sig, eller fram ifrån ett ställe, för att visa det, eller i annat ändamål. — Älv. *Hälla fram*. — 2) (fig.) Förreträdsvis söka fästa uppmärksamheten på, erinra om. *F. ett förhållande, en omständighet*. — *Framhållande*, n. 4.

FRAMHÅR, n. 5. Håret framtill på en människas hufvud.

FRAMHÄFVA, v. a. 2. (böjes som *Häfva*) Lyfta något tungt och kasta fram. — Älv. *Häfva fram*. — *Framhäfvande*, n. 4.

FRAMHÄMTA, v. a. 1. Framtaga, framföra något ifrån ett ställe. — Älv. *Hämta fram*. — *Framhämmande*, n. 4. o. *Framhämtnig*, f. 2.

FRAMHÄNGA, v. a. 2. Hänga något fram ifrån ett ställe. *F. en sanna genom sönsket*. — Älv. *Hänga fram*. — *Framhängande*, n. 4.

FRAMHÄRD, m. 2. Framsidan af en bärd.

FRAMHÄRDA, v. n. 1. Allt framgent förblifva, fortföra, fortsätta. *Om han f-r, som han begynt, så skall allt gå väl*. *F. i sin mening, tro, vilja, synd*. *F. i sitt beslut, i sitt lefnadsstätt*. Brukas nedan under bref i vissa höflighetsuttryck, såsom: *Jag f-r en ödmjuk tjänare, med utmärkt högaktning, med all aktning, med vördnad*, o. s. v. Jag förblifver &c. — *Fram är i denna sammansättning oskiljaktigt*. — *Framhärddande*, n. 4.

FRAMHÄRDIG, a. 2. Fallen för att framhärda i hvad man en gång börjet, beslutat o. s. v. *Han är f. så väl i det onda som det goda*. *F. i sitt beslut*. — Syn. *Ständaktigt*, *Envist* vidhängande, *Envis*. — *Framhärdigt*, adv.

FRAMHÄRDIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara framhärdig. — 2) (fys.) Se *Troghet*.

FRAMHÄST, m. 2. En af de hästar, som gå före bakhästarna eller stånghästarna för en vagn, hvilken köres med spann.

FRAMI, främmi', förkortadt af *Framuti*: se d. o.

FRAMIFRÅN, främmifrån, prep. Från ett framom beläget ställe. *Han kom in i huset f. gatan*. — Adv. (främmifrån) *Han kom in f.*

FRAMIGENOM, främmigenom, prep. 1) Igenom ett framtill beläget ställe. *Han kom in på gården f. huset åt gatan*. — 2) Framifrån igenom ett föremål. *Få ett värjstyng f. armen*. — Adv. Från framsidan igenom. *Det är bäst att gå in f.*

FRAMILA, v. n. 1. Med hastigaste fart framföra, framspringa, o. s. v. — Älv. *Ha fram*. — Syn. *Se Framskynda*. — *Framilande*, n. 4.

FRAMJAGA, v. a. 1. 1) Jaga ut ifrån ett ställe. *F. villebrådet ur skogen ut på fältet*. — 2) Jaga framåt eller fram till ett ställe. *Hundarne f. villebrådet till skyttarna*. — Syn. (för begge bem.) *Se Framdrifva*, v. a. — V. n. Med stark fart drifvas fram. Helst i poetisk stil.

FRAMJOLLA, v. a. 1. På ett jollrande sätt framföra. — Älv. *Jolla fram*. — *Framjollrande*, n. 4.

FRAMKALLA, v. a. 1. 1) Kalla eller tillsäga någon att komma fram. *F. någon till förhör, till vittnesmåls afläggande*. *F. andar, genom besvärjelser tvinga andar att tröda fram*. — Älv. *Kalla fram*. — Syn. *Framropa*. — 2) (fig.) Geva anledning till. *Ett länge jäsande misnöje f-de slutligen revolutionen*. — *Kalla fram* brukas i denna bem. mindre ofta. — Syn. *Se Förorsaka*. — *Framkallande*, n. 4.

FRAMKAMMA, v. a. 1. Kamma något så, att det kommer fram. *F. håret*. — Älv. *Kamma fram*. — *Framkammande*, n. 4. o. *Framkamning*, f. 2.

FRAMKASTA, v. a. 1. 1) Kasta något fram ifrån eller till ett ställe. *F. kransar och blommar på scenen till en skådespellerska*. — Älv. *Kasta fram*. — 2) (fig.) Framställa. *F. en fråga, en invändning*. — Älv. *Kasta fram*. — *Framkastande*, n. 4. o. *Framkastning*, f. 2. (ej för bem. 2).

FRAMKILLA, v. n. 1. 1) Hastigt slingra sig fram. *En orm f-de för våra fötter*. — 2) Hastigt springa fram. *En råtta kom f-nde*. — För begge bem. älv. *Killa fram*. — *Framkillaande*, n. 4.

FRAMKLIFVA, v. n. 3. (böjes som *Klifva*) Klifva bort ifrån ett ställe, framåt eller fram till ett ställe. — Älv. *Klifva fram*. — *Framklifvande*, n. 4.

FRAMKLÄCKA, v. a. 2. 1) Genom kläckning föda fram. *F. ungar*. — 2) (fig.) Utänka, uppfinna, påhitta. *F. verser, ett skaldestycke*. *F. en idé, ett förslag, en plan*. — Brukas i denna bem. mest skämtvis, och har för begge bem. *Kläcka fram*. — *Framkläckande*, n. 4. o. *Framkläckning*, f. 2.

FRAMKLÄMMA, v. a. 2. Genom klämning framtinga. — Älv. *Klämma fram*. — *Framklämmande*, n. 4. o. *Framklämning*, f. 2.

FRAMKLÄTTRA, v. n. 1. Klättrande förflytta sig, sträfvande fram. — Älv. *Klättra fram*. — *Framklättrande*, n. 4.

FRAMKNUFFA, v. a. 1. Genom knuffning stöta fram. — Älv. *Knuffa fram*. — *Framknuffande*, n. 4. o. *Framknuffning*, f. 2.

FRAMKOMMA, v. n. 3. (böjes som *Komma*) 1) Komma fram ifrån ett ställe. *Bed honom f. från dörren ett stycke på golvet*. — Vänligare *Komma fram*. — 2) Komma fram till ort och ställe, dit man ämnat sig. *Jag reste i går morgons och f-kom vid middagstiden*. — Älv. *Komma fram*. — 3) Säges i utsträckt mening om hvad som utkommer ifrån något. *Ur hölden f-kom ett tjockt var*. — Älv. *Komma fram*. — 4) *F. med, se Komma fram med* (under *Komma*). — *Framkommande*, n. 4.

FRAMKOMST, c. 3. Händelsen, tillfället, då någon eller något framkommer till ett ställe. *Vid f-en blef han väl emottagen*. — Syn. *Ankomst*.

FRAMKRAFA, v. a. 1. Genom kraftsnig framdraga. — Älv. *Krafsa fram*. — *Framkrasande*, n. 4. o. *Framkrasning*, f. 2.

Molnen f. på fästet. — *Jaga fram* brukas älv., isynnerhet för v. a. — *Framjagande*, n. 4.

FRAMJEMKA, v. a. 1. Jemka något så, att det kommer fram. — Älv. *Jemka fram*. — *Framjemkande*, n. 4. o. *Framjemkning*, f. 2.

FRAMJEMRA, v. a. 1. (föga brukl.) I jemrande ton framsäga.

FRAMJOLLA, v. a. 1. På ett jollrande sätt framföra. — Älv. *Jolla fram*. — *Framjollrande*, n. 4.

FRAMKALLA, v. a. 1. 1) Kalla eller tillsäga någon att komma fram. *F. någon till förhör, till vittnesmåls afläggande*. *F. andar, genom besvärjelser tvinga andar att tröda fram*. — Älv. *Kalla fram*. — Syn. *Framropa*. — 2) (fig.) Geva anledning till. *Ett länge jäsande misnöje f-de slutligen revolutionen*. — *Kalla fram* brukas i denna bem. mindre ofta. — Syn. *Se Förorsaka*. — *Framkallande*, n. 4.

FRAMKAMMA, v. a. 1. Kamma något så, att det kommer fram. *F. håret*. — Älv. *Kamma fram*. — *Framkammande*, n. 4. o. *Framkamning*, f. 2.

FRAMKASTA, v. a. 1. 1) Kasta något fram ifrån eller till ett ställe. *F. kransar och blommar på scenen till en skådespellerska*. — Älv. *Kasta fram*. — 2) (fig.) Framställa. *F. en fråga, en invändning*. — Älv. *Kasta fram*. — *Framkastande*, n. 4. o. *Framkastning*, f. 2. (ej för bem. 2).

FRAMKILLA, v. n. 1. 1) Hastigt slingra sig fram. *En orm f-de för våra fötter*. — 2) Hastigt springa fram. *En råtta kom f-nde*. — För begge bem. älv. *Killa fram*. — *Framkillaande*, n. 4.

FRAMKLIFVA, v. n. 3. (böjes som *Klifva*) Klifva bort ifrån ett ställe, framåt eller fram till ett ställe. — Älv. *Klifva fram*. — *Framklifvande*, n. 4.

FRAMKLÄCKA, v. a. 2. 1) Genom kläckning föda fram. *F. ungar*. — 2) (fig.) Utänka, uppfinna, påhitta. *F. verser, ett skaldestycke*. *F. en idé, ett förslag, en plan*. — Brukas i denna bem. mest skämtvis, och har för begge bem. *Kläcka fram*. — *Framkläckande*, n. 4. o. *Framkläckning*, f. 2.

FRAMKLÄMMA, v. a. 2. Genom klämning framtinga. — Älv. *Klämma fram*. — *Framklämmande*, n. 4. o. *Framklämning*, f. 2.

FRAMKLÄTTRA, v. n. 1. Klättrande förflytta sig, sträfvande fram. — Älv. *Klättra fram*. — *Framklättrande*, n. 4.

FRAMKNUFFA, v. a. 1. Genom knuffning stöta fram. — Älv. *Knuffa fram*. — *Framknuffande*, n. 4. o. *Framknuffning*, f. 2.

FRAMKOMMA, v. n. 3. (böjes som *Komma*) 1) Komma fram ifrån ett ställe. *Bed honom f. från dörren ett stycke på golvet*. — Vänligare *Komma fram*. — 2) Komma fram till ort och ställe, dit man ämnat sig. *Jag reste i går morgons och f-kom vid middagstiden*. — Älv. *Komma fram*. — 3) Säges i utsträckt mening om hvad som utkommer ifrån något. *Ur hölden f-kom ett tjockt var*. — Älv. *Komma fram*. — 4) *F. med, se Komma fram med* (under *Komma*). — *Framkommande*, n. 4.

FRAMKOMST, c. 3. Händelsen, tillfället, då någon eller något framkommer till ett ställe. *Vid f-en blef han väl emottagen*. — Syn. *Ankomst*.

FRAMKRAFA, v. a. 1. Genom kraftsnig framdraga. — Älv. *Krafsa fram*. — *Framkrasande*, n. 4. o. *Framkrasning*, f. 2.

FRAMKRAXA, v. n. 1. (föga brukl.) Med ett kraxande läte framföra, framsäga.

FRAMKRYPA, v. n. 3. (böjes som *Krypa*) Krypaande aflägsna sig ifrån eller näkas till ett ställe. — Älv. *Krypa fram*. — Syn. *Framkräla*. — *Framkrypande*, n. 4.

FRAMKRYSTA, v. a. 1. o. 2. 1) Genom krystning framtinga. — 2) (fig.) Genom mycken ansträngning, utan dertill erforderliga säillegälfvor, tvinga sig att författa. *F. verser*. — För begge bem. säges älv. *Krysta fram*. — *Framkrystande*, n. 4.

FRAMKRÄLA, v. n. 1. Krälände aflägsna sig ifrån eller näkas till ett ställe. — Älv. *Kräla fram*. — *Framkrälände*, n. 4.

FRAMKRÖKA, v. a. 2. (mindre brukl.) Kröka någonting så, att det kommer fram. — Bättre *Kröka fram*. — *Framkrökande*, n. 4. o. *Framkrökning*, f. 2.

FRAMKULLA, v. a. 1. Kulla något fram ifrån eller till ett ställe. — V. n. Med en kullrande rörelse fara fram. — Älv. (för både v. a. o. n.) *Kulla fram*. — *Framkullrande*, n. 4. o. *Framkullring*, f. 2.

FRAMKULLRA, v. a. 1. (fig.) Som en kullrande dufva, d. v. s. ömt och kärligt, framsäga. Brukas i poetisk och skämtsamt stil. — Älv. *Kullra fram*. — *Framkullrande*, n. 4.

FRAMKÄLKE, m. 2. pl. — *kälkar*. Kälike under framdelen på ett vinteråkdon.

FRAMKÖRA, v. a. 2. 1) Framdrifva dragare, förspända för något slags åkdon. *Har dock icke själva dragarne till objekt, utan antingen åkdonet, deri sittande person eller derpå lassade varor*. Absolut säges: *F. med vagnen ifrån baggården till troppan, till porten*. — 2) (fig. fam.) Framdrifva, framstötta, framskjutsa. — För begge bem. älv. och oftare *Köra fram*. — *Framkörande*, n. 4.

FRAMKÖRSEL, m. sing. Handlingen, då något framköres.

FRAMLALLA, v. a. 1. Lallande framsäga. — Älv. *Lalla fram*. — *Framlallande*, n. 4.

FRAMLÄSS, n. 3. Varor, som blifvit lagda i främre delen af en vagn.

FRAMLÄST, f. 3. 1) Varor, som blifvit lagda i främre delen af ett fartyg. — 2) Se *Framlass*.

FRAMLÄSTA, v. a. 1. 1) Lägga varor framuti ett fartyg eller frampå vagn eller kärra. — 2) Lägga för mycket varor i framdelen af ett fartyg eller vagn, så att den i jämförelse med bakdelen för hårdt tynges. — *Fram* är i detta ord oskiljaktigt. — *Framlästande*, n. 4.

FRAMLÄSTNING, f. 2. 1) Handlingen, då man framlästar. — 2) (mindre brukl.) Se *Framlast* och *Framlass*.

FRAMLEDA, v. a. 2. Leda någon fram ifrån eller till ett ställe. — Älv. *Leda fram*. — *Framledande*, n. 4. o. *Framledning*, f. 2.

FRAMLEFVA, v. a. 2. (böjes som *Lefva*) Tillbringa. *F. sin tid i nöd och bekymmer, i alla slags nöjen, njutningar*. *Jag f-ffer brukas i bref såsom en höflighetsformel på samma sätt som Jag framhärda* (jfr. *Framhärda*). — Mindre väl *Lefva fram*. — *Framlefande*, n. 4.

FRAMLEMNA, v. a. 1. Lemna något till den person eller på det ställe, dit det blifvit sändt, adresserat. — Älv. *Lemna fram*. — *Framlemnande*, n. 4.

FRAMLETA, v. a. 1. Genom letande finna och framtaga. — Älv. *Leta fram*. — *Framletande*, n. 4.

FRAMLIDA, v. n. 3. (böjes som *Lida*) Bättre *Lida fram*. — Part. pret. *Framliden* brukas adjektivt i följ. bem.: 1) Förliden. *Flera år äro nu f-lidna sedan dess.* — 2) Afiden. Nyttjas för denna bem. sällan, utom i högtidlig stil, i fråga om furstar och höga personer. *De f-dne svenska konungar.*

FRAMLIP, n. 3. Framdelen af lifvet på en klädning.

FRAMLJUNGA, v. n. 1. Ytterst hastigt framfara. Säges om blixten. *En blått f-de ur molnen.* — Älv. *Ljunga fram.* — V. a. (fig.) Med stormande och hotfull häftighet framföra, uttala. *F. hotelser, förbannelser, förebråelser.* — *Framljungande*, n. 4.

FRAMLOCKA, v. a. 1. Genom lockande söka förmå någon att komma fram. — Älv. *Locka fram.* — *Framlockande*, n. 4.

FRAMLÖTSA, v. a. 1. Lotsa till ort och ställe. — Älv. *Lotsa fram.* — *Framlotsande*, n. 4. o. *Framlotsning*, f. 2.

FRAMLUNKA, v. n. 1. (pop. o. fam.) Lunlande komma fram. — Älv. *Lunka fram.* — *Framlunkande*, n. 4.

FRAMLUTA, v. a. 1. Luta något så, att det kommer fram. — V. n. Luta med riktning framåt. — Älv. (för både v. a. o. v. n.) *Luta fram.* — *Syn.* Framstupa. — *Framlutande*, v. n. 4. o. *Framlutning*, f. 2.

FRAMLUTFA, v. a. 1. o. 2. 1) Lyfta och framföra, framsätta, framlägga eller framsätta. *F. ett bord på golfvet.* — Älv. *Lyfta fram.* — 2) (mål.) Genom starka skuggor och dagar gifva styrka och lyftning åt föremålen, så att de blifva liksom fristående. — *Framlyftande*, n. 4. o. *Framlyftning*, f. 2.

FRAMLÝSA, v. n. 2. Med ett lysande utseende visa sig, framträda för ögat. — Älv. *Lýsa fram.* — *Syn.* Framskina, Framglänsa, Framglänta, Framglindra, Framskimra, Framstråla. — *Framlýsande*, n. 4.

FRAMLÄGA, v. n. 1. Lågande framfara. *Elden f-de.* — Älv. *Låga fram.* — *Framlägande*, n. 4.

FRAMLÄR, n. 3. Lär af framben på fyrkota djur.

FRAMLÄDER, n. 3. Läderstycke framtill på skodon eller andra saker af läder.

FRAMLÄGGA, v. n. 2. (böjes som *Lägga*) 1) Lägga något på ett ställe framom det, der det förut legat. — 2) Framtaga och lägga på ett ställe. — 3) (fig.) Framställa, förete, anföra. *F. skriftliga bevis, dokumenter. F. bevis för en sats. F. skäl och grunder.* — Älv. för alla bem. *Lägga fram.* — *Framläggande*, n. 4. o. *Framläggning*, f. 2.

FRAMLÄSPA, v. a. 1. Låspande framsäga. — Älv. *Låspa fram.* — *Framläspande*, n. 4. o. *Framläspning*, f. 2.

FRAMLÖPA, v. n. 5. (böjes som *Löpa*) 1) Se *Framspringa*. — 2) (om tid, föga brukl.) Hastigt framgå, förlida. — För begge bem. Älv. *Löpa fram.* — *Framlöpande*, n. 4.

FRAMMAKA, v. a. 1. Måka något fram ifrån ett ställe, längre fram eller till ett ställe. — Älv. *Måka fram.* — *Frammakande*, n. 4.

FRAMMANA, v. a. 1. 1) Uppmana någon att träda fram. *F. en af fienderna till envigskamp. F. andar, se Framkalla andar* (under *Framkalla*). — 2) Se *Framkalla*, 2. — För begge bem. Älv. *Måna fram.* — *Frammanande*, n. 4.

FRAMMÄNFÖR, **FRAMMANTILL**, se *Framför*, *Framtill*.

FRAMMARSCHERA, v. n. 1. Marschera fram ifrån ett ställe, längre fram eller till ett ställe. — Vanligare *Marschera fram.* — *Frammarscherande*, n. 4.

FRÄMME, adv. 1) Betecknar hvil eller befinnande på ett ställe, hvars läge är på framsidan om ett annat. *Han står der f. Det ligger f. Långt f.* — 2) Framkommen till ort och ställe, dit man ämnat sig. Brukes i denna bem. nästan adjektivt, t. ex.: *Vi äro f. Nu är han snart f. När man hör skottet, är kulen redan f.* — 3) (fam.) Vara f., inträffa; göra skada, skälmsstycken; förbryta sig; hafva råkat ut för olycka, missöde, o. s. v., t. ex.: *När olyckan vill vara f. Olyckan är snart f., kan lätt inträffa. Hoem har varit f. och slagit sönder skålen? Är du f. nu igen? Han har ofta varit f., se Fast. Nu har ni vackert varit f.!* burit er å! Han har ofta varit f. för samma fel. Jag har varit f. för röfvere, blifvit anfållen af, varit i fara att blifva anfållen af röfvere. *Hålla sig f.*, ej försomma sin rätt eller tillfålet, när något är att få, vinna, förtjena.

FRAMMOTA, v. a. 1. 1) Mota (boskap o. s. v.) fram ifrån eller till ett ställe. — 2) (fam. om människor) Framdrifva från eller till ett ställe. — För begge bem. Älv. *Mota fram.* — *Frammotande*, n. 4.

FRAMMUMLA, v. a. 1. Mumlande framsäga. — Älv. *Mumla fram.* — *Frammumlande*, n. 4.

FRAMNARRA, v. a. 1. Narra att komma fram. — Älv. *Narra fram.* — *Framnarrande*, n. 4.

FRAMOM, främåmm o. framåmm, prep. o. adv. På eller till ett ställe, som är nära intill framsidan af en levande varelse eller ett ting. *Stå, gå, sitta f. någon. F. stolen, vagnen. Tag åt boken; hon ligger der f.* — *Syn.* (för prep.) *Framför*; (för adv.) *Framföre*. — *Framom*, se *Fram*.

FRAMPETA, v. a. 1. Med fingrarnas framhåva. — Älv. *Peta fram.* — *Frampetande*, n. 4.

FRAMPINA, v. a. 1. 1) Genom pinomedel framtvinga. *F. en bekännelse.* — 2) (fig.) Nödga, tvinga, att gifva, lemna ifrån sig, uttala, utsäga. — För begge bem. Älv. *Pina fram.* — *Frampinande*, n. 4.

FRAMPIPA, v. a. 3. (böjes som *Pipa*) Med en pipande ton framsäga. — *Frampipande*, n. 4.

FRAMPLÄDDRA, v. a. 1. På ett pladdrande sätt framsäga. *F. böner.* — Älv. *Pladdra fram.* — *Frampladdrande*, n. 4.

FRAMPLÖCKA, v. a. 1. Framtaga plockvis, ett efter annat. — Älv. *Plocka fram.* — *Framplöckande*, n. 4.

FRAMPORLA, v. n. 1. Porlande rinna fram. I poetisk stil. *Bächen f-er genom gräsmattan.* — Älv. *Porla fram.* — *Framporlande*, n. 4.

FRAMPRESSA, v. a. 1. 1) Genom pressning afskilja ett väta ämne från en kropp, så att det deruter utkommer. — 2) (fig.) Framtvinga. — För begge bem. Älv. *Pressa fram.* — *Frampressande*, n. 4. o. *Frampressning*, f. 2.

FRAMPUSTA, v. a. 1. Pustande framsäga. — Älv. *Pusta fram.* — *Frampustande*, n. 4.

FRAMPÅ, främppå, prep. o. adv. 1) På frambdelen, på framsidan af något. *F. kroppen.*

Sitta f. vagnen, åka f., på framsätet. — *Motsats:* Bakpå. — 2) Nyttjas, för att beteckna obestämmd tid under loppet af någon viss uppgifven tidrymd. *F. hösten.*

FRAMQVIDA, v. a. 2. Qvidande framsäga. — Älv. *Qvida fram.* — *Framqvidande*, n. 4.

FRAMQVITTRA, v. a. 1. Med en ton, liknande en qvitrande fågels, framsjunga. Brukas någon gång, isynnerhet på skämt. — Älv. *Qvittra fram.* — *Framqvittrande*, n. 4.

FRAMRÅGLA, v. n. 1. Råglande framgå. — Älv. *Rågl fram.* — *Framråglande*, n. 4.

FRAMRASA, v. n. 1. I. Rasa ned och falla fram. *Rättorna hade nogit håll på sädslärens, så att en hel hop såd hade f-l.* — Vanligare *Rasa fram.* — *Framrasande*, n. 4.

FRAMRASA, v. n. 1. II. Fara fram som en rasande människa. — Älv. *Rasa fram.* — *Framrasande*, n. 4.

FRAMREM, f. 2. pl. — *remmar*. Rem, framtill på ett redskap, o. s. v.

FRAMRESA, f. 1. Händelsen, omständigheten, att någon reser fram genom eller förbi en ort. *Hindra ens f.*

FRAMRIDA, v. n. 3. (böjes som *Rida*) Ridande adlägsna sig framåt ifrån ett ställe, rida längre fram eller begifva sig fram till ett ställe. — Ledigare och vanligare *Rida fram.* — *Framridande*, n. 4.

FRAMRIFVA, v. a. 3. (böjes som *Rifva*) Rifvande framhafva, framskaffa, framtaga. — Vanligare *Rifva fram.* — *Framrifvande*, n. 4.

FRAMRINNA, v. n. 3. (böjes som *Rinna*) Rinna fram ifrån ett ställe eller framåt. — Älv. *Rinna fram.* — *Framrinande*, n. 4.

FRAMROPA, v. a. 1. o. 2. Ropande framkalla. — Älv. *Ropa fram.* — *Framropande*, n. 4.

FRAMROSSLA, v. a. 1. Rosslande framsäga. — Älv. *Rossla fram.* — *Framrosslande*, n. 4.

FRAMRUCKA, v. a. 1. Genom ruckning lyfta fram. — Vanligare *Rucka fram.* — *Framruckande*, n. 4.

FRAMRULLA, v. a. 1. Genom rullande framföra, framflytta. — V. n. Med en rullande rörelse förflyttas eller förflytta sig. — Älv. för både v. a. och v. n. *Rulla fram.* — *Syn.* Framtrilla. — *Framrullande*, n. 4.

FRAMRUSA, v. n. 1. Häftigt springa fram. — Älv. *Rusa fram.* — *Syn.* Framstörta. — *Framrusande*, n. 4.

FRAMRYCKA, v. a. 2. Genom ryckning eller ryckningar framhafva, framskaffa. — Älv. *Rycka fram.* — V. n. Tåga, marschera fram. *Trupperne f-ckte mot fästningen.* — Ledigare *Rycka fram.* — *Framryckande*, n. 4. o. *Framryckning*, f. 2. (det sednare ej för v. n.).

FRAMRÄCKA, v. a. 2. Framsträcka handen och gifva, lemna. — Älv. *Räcka fram.* — *Framräckande*, n. 4. o. *Framräckning*, f. 2.

FRAMRÄFSA, v. a. 1. Genom räfsning framhafva, framföra, flytta fram. — Älv. *Räfsa fram.* — *Framräfsande*, n. 4. o. *Framräfsning*, f. 2.

FRAMRÄKNA, v. a. 1. Räkna och framkasta, framlägga, framsätta eller framsätta. — Älv. *Räkna fram.* — *Framräkande*, n. 4.

FRAMRÖRA, v. a. 2. Genom rörning framhafva, framskaffa, framflytta. — Älv. *Röra fram.* — *Framrörande*, n. 4. o. *Framrörning*, f. 2.

FRAMSEGLA, n. 3. Främre segel på ett fartyg.

FRAMSEGLA, v. n. 1. Seglande adlägsna sig framåt ifrån ett ställe, segla längre framåt eller begifva sig fram till ett ställe. — Älv. *Segla fram.* — *Framseglande*, n. 4. o. *Framsegling*, f. 2.

FRAMSELE, m. 2. pl. — *setar*. Den vid halsen och bringan befintliga delen af en sele.

FRAMSIDA, f. 1. Förnämsta sidan af ett föremål. — *Motsats:* Baksida.

FRAMSIMMA, v. n. 3. (böjes som *Simma*) Simmande adlägsna sig framåt ifrån, simma förbi eller förflytta sig fram till ett ställe. — Älv. *Simma fram.* — *Framsimmande*, n. 4.

FRAMSPIPRA, v. n. 1. Säges om växter, som framtränga genom porerna af fasta kroppar. — Älv. *Sippra fram.* — *Framsipprande*, n. 4.

FRAMSITS, m. 3. Främre sätet inuti en fyr-sitsig vagn eller släde. Jfr. *Bakstis*. [—sitts.]

FRAMSJUNGA, v. a. 3. (böjes som *Sjunga*) 1 en sjungande ton framsäga. — Älv. *Sjunga fram.* — *Framsjungande*, n. 4.

FRAMSKAFFA, v. a. 1. 1) Lago, att någon eller något kommer fram ifrån ett ställe. — 2) Lago, att någon inställer sig på ett ställe; att något fortskaffas, kommer fram till ett ställe. *F. vittnen. F. ett paket till någon, till en ort.* — Älv. *Skaffa fram.* — *Framskaffande*, n. 4. o. *Framskaffning*, f. 2.

FRAMSKAKA, v. a. 1. Skaka ett föremål, så att derur framkommer något. — Älv. *Skaka fram.* — *Framskakande*, n. 4. o. *Framskakning*, f. 2.

FRAMSKANK, m. 2. (pop.) Se *Framben*. [—skänk.]

FRAMSKLEPP, n. 3. Framdelen af ett skepp.

FRAMSKICKA, v. a. 1. Skicka ut ifrån eller fram till ett ställe; älv. skicka längre fram. — Älv. *Skicka fram.* — *Syn.* Framsända. — *Framskickande*, n. 4. o. *Framskickning*, f. 2.

FRAMSKIMRA, v. n. 1. På ett skimrande sätt hastigt visa sig, framträda för ögat. — Älv. *Skimra fram.* — *Framskimrande*, n. 4.

FRAMSKINA, v. n. 2. (böjes som *Skina*) Med ett sken hastigt visa sig, framträda för ögat. — Älv. *Skina fram.* — *Framskinandande*, n. 4.

FRAMSKJUTA, v. a. 3. (böjes som *Skjuta*) Genom skjutning med armarna framföra något ifrån eller till ett ställe; älv. längre fram. — V. n. 1) Hafva ett framåt utgående läge. *En balkong f-ter ifrån byggnaden. En udde f-sköt i sjön.* — 2) Hastigt komma fram ur, ifrån ett ställe. *En båt f-sköt ur viken.* — 3) (om växter) Se *Uppskjuta*. — Älv. (för alla bem.) *Skjuta fram*, hvilket för v. n. vanligare brukas. — *Framskjutande*, n. 4. o. *Framskjutning*, f. 2. (det sednare endast för v. a.)

FRAMSKJUTA, v. a. 1. 1) Skjuta någon fram till ort och ställe. — 2) (fam.) Framdrifva. — Älv. (för alla bem.) *Skjuta fram.* — *Framskjutsande*, n. 4. o. *Framskjutsning*, f. 2.

FRAMSKO, m. 3. pl. — *skor*. 1) Jernsko till framfot på häst eller oxe. — 2) (föga brukl.) Framlädret på en sko.

FRAMSKO, v. a. 2. (föga brukl.) Med jernskor beslä framfötterna på häst eller oxe. — *Framskoende*, n. 4. o. *Framskoning*, f. 2.

FRAMSKOTTA, v. a. 1. Genom skottning framflytta. — Älv. *Skotta fram.* — *Framskottande*, n. 4. o. *Framskottning*, f. 2.

FRAMSKRIDA, v. n. 3. (böjes som *Skrida*) 1) Framgå helt sakta, långsamt. *Tåget f-skred genom gatorna.* — 2) (fig. om tid) Långsamt förflöta. *Tiden f-skred tvögt.* — För begge bem. Älv. *Skrida fram.* — *Framschriddande*, n. 4.

FRAMSKRIDEN, part. pres. af *Framschridda*. Brukas nästan adjektivt i uttrycket: *F. ålder*, i slutet af mannaåldern.

FRAMSKRIKA, v. a. 5. (böjes som *Skrika*) Skrikande framsäga eller framsjunga. — Älv. *Skrika fram.* — *Framschråkande*, n. 4.

FRAMSKRUFVA, v. a. 1. Genom skrufning framföra, framflytta. — Älv. *Skrufva fram.* — *Framskrufvande*, n. 4. o. *Framskrufning*, f. 2.

FRAMSKRÅLA, v. a. 1. På ett skrålände sätt framsjunga. — Älv. *Skråla fram.* — *Framschrålände*, n. 4.

FRAMSKRÄMMA, v. a. 2. Skrämma någon att komma fram ifrån eller begifva sig fram till ett ställe. — Älv. *Skrämna fram.* — *Framschrämmande*, n. 4.

FRAMSKUFFA, v. a. 1. Genom skuffning framdriva. — Älv. *Skuffa fram.* — *Framschruffande*, n. 4. o. *Framschruffning*, f. 2.

FRAMSKUTFA, v. n. 1. (pop. o. fam.) Se *Framkoppa*.

FRAMSKYFFLA, v. a. 1. Med skyffel framföra, framkasta, framflytta. — Älv. *Skyffla fram.* — *Framschruffande*, n. 4. o. *Framschruffling*, f. 2.

FRAMSKYMTA, v. n. 1. Piötsligt och blott för ett ögonblick visa sig, framträda för ögat. *Solen f-r emellan molnen.* — Älv. *Skynda fram.* — *Framschrämtande*, n. 4.

FRAMSKYNDÄ, v. n. 1. Skyndsamt begifva sig fram ifrån eller till ett ställe. — Älv. *Skynda fram.* — *Framschrändande*, n. 4.

FRAMSLARFVA, v. a. 1. Slarfvtigt framsäga, framföra. — Älv. *Slarfva fram.* — *Framschrarfande*, n. 4.

FRAMSLINGRA, v. n. o. F. SIG, v. r. 1. 1) Slingrande röra sig framåt som en orm, o. s. v. — 2) (om vägar, floder, o. s. v.) Gå fram i slingriga krökningar. — Älv. *Slingra fram.* — *Framschringrande*, n. 4. o. *Framschringring*, f. 2.

FRAMSLINKA, v. n. 1. 1) Slinkande framfälla. — 2) Slippa fram obemärkt, af en tillfällighet; framskynda, med en viss önskan att vara obemärkt. — För begge bem. vanligare *Slinka fram.* — *Framschrinkande*, n. 4.

FRAMSLÄPPA, v. n. 3. (böjes som *Slippa*) 1) Råka att falla fram. — 2) Få tillstånd att gå, komma fram, mer af gunst och nåd eller eftergifvenhet, än på grund af rättighet och förtjänst. — Heltre *Slippa fram.* — *Framschräppande*, n. 4.

FRAMSLUNGA, v. a. 1. 1) Med slunga framkasta. — 2) Med stark fart framkasta. — Älv. *Slunga fram.* — *Framschrungande*, n. 4.

FRAMSLÄNGA, v. a. 2. Häftigt och våldsamt framkasta något, så att det slänger i luften. — Älv. *Slänga fram.* — *Framschrängande*, n. 4. o. *Framschrängning*, f. 2.

FRAMSLÄPA, v. a. 1. Släpande framdraga någon eller något ifrån eller till ett ställe. — Älv. *Släpa fram.* — *Framschräpande*, n. 4. o. *Framschräppning*, f. 2.

FRAMSLÄPPA, v. a. 2. Låta någon af gunst, godhet, eftergifvenhet komma fram. F. genom vakten. Brukas Älv. i fig. mening, t. ex.: *F. någon i examen.* — Älv. *Släppa fram.*

— *Framschräppande*, n. 4. o. *Framschräppning*, f. 2.

FRAMSMYGA, v. n. 3. (böjes som *Smyga*) På ett slygande sätt, genom smygande komma fram. F. genom vakten. Brukas Älv. i fig. mening, t. ex.: *F. med en beskyllning*, på liti, obemärkt sätt, genom omsvep framföra en beskyllning emot någon. — Ledigare och vanligare *Smyga fram.* — V. a. På ett smygande sätt, hemligt och obemärkt framföra, framhäva, framdraga, framskaffa. *Han lyckades f. en biljet till den anklagade.* Brukas Älv. ofta i fig. mening, t. ex.: *F. en bön, en anhällan om nåd för någon, en beskyllning, o. s. v.* — Älv. *Smyga fram.* — F. sig, v. r. Se V. n. — *Framschrmygande*, n. 2.

FRAMSNITT, m. 5. Snitten fram till på en bok.

FRAMSNYFTA, v. a. 1. Snyftande framsäga. F. en bön. — *Snyfta fram* säges icke väl. — *Framschrnyftande*, n. 4.

FRAMSOFA, v. a. 1. Genom sopning framföra, framflytta. — Älv. *Sofa fram.* — *Framschröpfande*, n. 4. o. *Framschröpfning*, f. 2.

FRAMSPARKA, v. a. 1. Med foten häftigt framstötta. — Älv. *Sparka fram.* — *Framschräpkande*, n. 4. o. *Framschräpkning*, f. 2.

FRAMSPRINGA, v. n. 3. (böjes som *Springa*) Springande afslugna sig framåt ifrån ett ställe, springa längre fram eller begifva sig, komma fram till ett ställe. — Älv. *Springa fram.* — *Framschrpringande*, n. 4.

FRAMSPRUTA, v. a. 1. Sprutande framkasta. — Älv. *Spruta fram.* — *Framschrputande*, n. 4. o. *Framschrputning*, f. 2.

FRAMSPRÄNGA, v. a. 2. Genom sprängning framskaffa. F. malm ur bergväggen. — Älv. *Spränga fram.* — *Framschrprängande*, n. 4.

FRAMSPRÄTTA, v. a. 1. o. 2. Genom sprättning låta komma fram. F. i en rock insydd penningar. — Älv. *Sprätta fram.* — *Framschrprättande*, n. 4. o. *Framschrprättning*, f. 2.

FRAMSTAFVA, v. a. 1. Se *Framsäga*. — *Framschrstafvande*, n. 4. o. *Framschrstafning*, f. 2.

FRAMSTAM, m. 2. pl. — *stammar*. Främre delen af ett fartyg. — Syn. Förstäf, För (s. m.).

FRAMSTAMMA, v. a. 1. Stammande eller med mycken förlägenhet, rädsla framsäga. F. en bön. — *Stamma fram* säges sällan. — *Framschrstammande*, n. 4.

FRAMSTAPLA, v. n. 1. Med staplande steg gå fram. — V. a. 1) På ett staplande sätt, felaktigt uppläsa (en lexo, o. s. v.). — 2) (fig.) Med mycken förlägenhet, rädsla, oredigt framsäga. F. en bön, anhällan. — Syn. Framstamma. — *Stapla fram* säges icke väl, hvarken för v. n. eller v. a. — *Framschrstaplände*, n. 4.

FRAMSTEG, n. 5. (mest i plur.) 1) Rörelse framåt, förtåg. *Hämna eldens f. Öfversvämningen gör med hvarje ögonblick nya f.* — 2) Säges om en följd af framgångar, vunnna i krig. *Denne fältherre har inom kort tid gjort stora f. Hämma fiendens f.* — 3) (fig.) Säges om hvarje slags tillökning, vare sig i godt eller ond. *Hindra en sjukdoms f. Det onda gör stora f. Göra f. i sina studier, i en persons ynnest. Vetenskaperna hafva i detta sekel gjort stora f. Ijusets, odlingens f. Gossens f. fagna mig ganska mycket.* — Syn. Fortskridande, Framskridande, Tillväxt, Förtöfran.

FRAMSTICKA, v. a. 3. (böjes som *Sticka*) Framrätta något spetsigt eller litet föremål. —

Älv. *Sticka fram.* — V. n. 1) Framskjuta, framställa. Säges isynnerhet om spetsiga, uddiga föremål, både större och smärre. *Hans näsduk f-stöck ur focken. En udd f-sticker der i sjön.*

— Älv. *Sticka fram.* — 2) (fig.) Visa sig, synas, framträda för andras blickar, oktiadt allt bemödande att hindra det. *Högfärden f-cker under hans förställda ödmjukhet.* — Bättre *Sticka fram.* — *Framschrstickande*, n. 4.

FRAMSTIGA, v. n. 3. (böjes som *Stiga*) 1) Framgå (om menniskor). — 2) (fig., mindre brukl.) Se *Framschrskjuta*, v. n. 1. — *Framschrstigande*, n. 4.

FRAMSTJÄLA, v. a. 3. (böjes som *Stjälja*) I snyg, oförmärkt framföra, framskaffa, framhäva. Brukas mindre ofta. — Älv. *Stjälja fram.* — *Framschrstjälande*, n. 4.

FRAMSTOCK, m. 2. Främre delen af en gevärstock.

FRAMSTORMA, v. n. 1. På ett stormande sätt, häftigt och våldsamt framföra. — Oftare *Storma fram.* — Syn. *Framschrstorma*. — *Framschrstormande*, n. 4.

FRAMSTRETA, v. n. 1. Med mycken ansträngning framskrida. *Han kom f-nde med en stor kalf.* — Älv. *Streta fram.* — Syn. *Framschrsträva*. — *Framschrstretande*, n. 4.

FRAMSTRYKA, v. a. 3. (böjes som *Stryka*) Stryka något framåt. F. häret. — V. n. 1) Gå, låga fram förbi. — 2) (om vägar och floder) Framgå, framflyta. — För både v. a. o. v. n. vanligare *Stryka fram.* — *Framschrstrykande*, n. 4.

FRAMSTRÅLA, v. n. 1. Med ett strålände sken häftigt framträda för ögat. *Solen f-r ur molnen.* — *Stråla fram* brukas icke. — Syn. Se *Framschrlys*. — *Framschrstrålände*, n. 4.

FRAMSTRÄCKA, v. a. 2. 1) Utsträcka framåt. F. armen. — 2) Sträcka fram kroppen och framrätta något. F. en bok, ett papper. — Älv. och ledigare *Sträcka fram.* — *Framschrsträckande*, n. 4. o. *Framschrsträckning*, f. 2.

FRAMSTRÄFVA, v. n. 1. Se *Framschrstreta*. — Vanligare säges *Sträfva fram.* — *Framschrsträfvande*, n. 4.

FRAMSTRÖ, v. a. 2. Utströ framåt. — Älv. *Strö fram.* — *Framschrströende*, n. 4.

FRAMSTRÖMMA, v. n. 1. Strömmande framflyta (bem. 1). — Älv. *Strömma fram.* — *Framschrströmande*, n. 4.

FRAMSTUPA, frammstupa, v. n. 1. Se *Framschrstupa*.

FRAMSTUPA, frammstupa, adv. Med kroppen utsträckt och ansigtet emot marken eller golvet. *Kasta sig, falla, ligga f.*

FRAMSTYCKE, n. 4. 1) Stycke på främre delen af ett föremål, t. ex. på kläder, skodon, möbler, o. s. v. — 2) Stycke af ett slagadt djurs framdel.

FRAMSTÄ, v. n. 2. (böjes som *Stä*) 1) Framträda. *När han hade talat, f-stod en annan talare och vederlade honom.* — 2) Skjuta framöfver ut ifrån något. *På byggnadens ena sida f-r ett loft, efter gamla tiders bruk.* — 3) (fig.) Framställa sig. *Denna händelse f-r som en förfärande varning för alla. Härvid f-stod en ny svårighet, den att . . .*

Ann. Bruket af detta ord, bildadt efter det tyska *hervorschen*, *hervorsreten*, har först i sednare tider gjort sig gällande och förekommer ännu mest i litterär stil.

FRAMSTÄENDE, part. pres. af *Framschrstä*. Brukas nästan adjektivt i följande bem.: 1) Ut-

skjutande. *Ett f. byggnadsparti.* — 2) (fig.) Påfallande, som starkt faller i ögonen. *Detta var ett f. bevis på hans oförmåga.* — Syn. Se *Tydlig*.

FRAMSTÄF, m. 2. pl. — *stäfvar*. Se *Förstäf*.

FRAMSTÄLLA, v. a. 2. 1) Flytta, föra fram och ställa på ett ställe. I denna ordets egentliga bem. säges vanligare *Ställa fram.* — 2) (fig.) a) Framföra, uttala, yttra. F. en fråga, en begäran, bön, anhällan. — b) Förklara. F. en sak, ett ämne tydligt. — c) Genom bild (målning, bildhuggeri, o. s. v.) föreställa. *Händelsen f-lides af konstnären i en målning.* — *tillseende sig allas beundran. Han såg der alla Olympens gudar, f-lida i marmor.* — Syn. *Afbilda*. — d) I tal eller skrift skildra, uttrycka. *Denne skriftställare förstår att på ett högst mätande sätt f. händelserna. Poeten har väl f-llt sin hjettes karakter.* — Syn. *Skildra*, *Måla*, *Teckna*, *Afskildra*, *Afmåla*, *Åteckna*. — För bem. 2) brukas icke *Ställa fram*, på sin höjd någon gång för bem. a. — F. sig, v. r. Visa sig, förete sig. *Det första, som f-lide sig för våra ögon. Härvid f-ller sig den frågan, om . . .* — Syn. *Framschrträda*, *Framschrställa*, *Uppstå*.

FRAMSTÄLLANDE, n. 4. Handlingen, då man framställer eller något framställes.

FRAMSTÄLLE, n. 4. (masm.) Ställe framför schaktet i en masugn, utgörande en och samma fördjupning med Jernrummet, der det smälta jernet samlas, samt på andra sidan begränsadt af Darnstenen.

FRAMSTÄLLNING, f. 2. 1) Handlingen, då man framställer (2, alla bem.). — 2) Framställt önskan, hemställan, hlagan, framställt förslag, o. s. v. *Denne deputerades f. vann hos regeringens intet gehör. Göra en f. om tillens nedslättning.* — 3) Sättet, huru en sak, ett ämne, en fråga i ord uttryckes, förklaras. *Ämnet vann mycket i klarhet genom hans f.* — 4) Hvad som i bild, i tal eller skrift blivit framställt. *En f. af det Bethlehemska Barnamordet. Man läser hos denne författare en rörande f. af pestens förfärliga härjningar.* — Syn. *Afbildning*; *Målning*; *Skildring*, *Teckning*, *Afmålning*, *Afskildring*, *Åteckning*. — Ss. *F-sätt*.

FRAMSTÄNKÄ, v. n. 2. I form af stänk framkastas. — V. a. Genom stänkning framkasta. — *Stänka fram* är vanligare, både för v. a. och v. n. — *Framschrstänkande*, n. 4. o. *Framschrstänkning*, f. 2.

FRAMSTÖRTA, v. n. 1. Se *Framschrstupa*. — Älv. *Störta fram.* — *Framschrstörtande*, n. 4.

FRAMSTÖTA, v. a. 2. Genom en stöt eller stöt framdriva. — Älv. *Stöta fram.* — *Framschrstötande*, n. 4. o. *Framschrstötning*, f. 2.

FRAMSUCKA, v. a. 1. Suckande framsäga. Brukas i högre, poetisk och vältalighetstil. — Mindre ofta *Sucka fram.* — *Framschruckande*, n. 4. o. *Framschruckning*, f. 2.

FRAMSVALLA, v. n. 1. Svallande framflyta. — Älv. *Svalla fram.* — *Framschrsvallande*, n. 4.

FRAMSVÄPA, v. n. 1. o. 2. (om vinden) Häftigt fara fram. — Älv. *Svepa fram.* — *Framschrsvävande*, n. 4.

FRAMSVÄFVA, v. n. 1. På ett svävande sätt fara fram. — Älv. *Sväfva fram.* — *Framschrsväfvande*, n. 4.

FRAMSVÄLLA, v. n. 2. Svallande träda fram. — Älv. *Svälla fram.* — *Framschrsvällande*, n. 4.

FRAMSÄGA, v. a. 2. (böjes som *Säga*) Genom talformågens användande framföra, yttra. *F. ett ord, en stafvelse, en mening.* — *Syn.* Yttra, Uttala, Ut säga.

FRAMSÄNDA, v. a. 2. Se *Framskicka*. — Äfv. *Sända fram.* — *Framsändande*, n. 4. o. *Framsändning*, f. 2.

FRAMSÄTTE, n. 4. 1) Främre säte inuti en vagn. — 2) Säte framtill på en vagn. Detsamma som Kuschsätet på större vagnar. — 3) Säte framom ett annat säte.

FRAMSÄTTA, v. a. 2. (böjes som *Sätta*) Taga, flytta, föra fram och sätta på ett ställe. *F. maten på bordet. F. bord och stolar.* — Äfv. *Sätta fram.* — *Framsättande*, n. 4. o. *Framsättning*, f. 2.

FRAMSÖKA, v. a. 2. Genom sökande finna och framtaga. *F. ett manuskript ur manuskriptsamlingen.* — Äfv. *Söka fram.* — *Framsökande*, n. 4. o. *Framsökning*, f. 2.

FRAMT, se *Så fram* (under *Så*).

FRAMTAGA, v. a. 3. (böjes som *Taga*) 1) Taga något ut ifrån ett ställe, der det varit gömdt, förvaradt. *F. mat ur skåpet. F. penningar ur pungen. F. saker ur en koffert.* — 2) Sätta, ställa, föra fram ifrån ett ställe till ett framom beläget. *F. stolarna.* I denna bem. mindre brukl. — 3) (fig.) Framföra, anföra, andraga. *F. bevis, skäl, argumenter för en sats.* — För alla bem., isynnerhet 1, säges äfv. *Taga fram.* — *Framtagande*, n. 4.

FRAMTÄND, f. 5. pl. — *tänder.* En af de tänder, som sitta längst fram i käkarna, midt emot munöppningen.

FRAMTÄSS, m. 2. En af de begge framfötterna på vissa djur (kattor, lejon, vargar, barar, m. fl.).

FRAMTE, v. a. 2. (böjes som *Te*) Visa fram. Brukas mest i juridisk, administrativ och litterär stil. *F. ett dokument, exempel, bevis.* — *Te fram* kan icke sägas, utom i impf. — *Syn.* Se *Visa.* — *Framteende*, n. 4.

FRAMTID, m. 3. sing. Den kommande tiden (dock icke den omedelbart närmast följande). *Ingen känner sin f-, hvad i f-en hända skall. Man bör tänka på f-en.* Skåda, blicka in i, läsa i f-en, i f-ens bok, förutse, hvad som skall komma att hända. *Sluta till f-en af det förflutna. I f-en, i den kommande tiden. Detta är godt all hälsa för f-en,* för behof i kommande tid. — *Syn.* Kommande, stundande tid, Det tillkommande.

FRAMTIDA, a. indekl. Som sker, kan ske eller förväntas att ske, inställa sig, yppa sig i framtiden. *F. händelser, behof.* — *Syn.* Kommande, Blifvande, Tillkommande.

FRAMTILL, främmtill, adv. På eller i framdel, på framsidan af något.

FRAMTINDRA, v. n. 1. Med ett tindrande sken framlysa. — Äfv. *Tindra fram.* — *Framtindrande*, n. 4.

FRAMTITTA, v. n. 1. (pop.) 1) Hastigt och kort blicka fram. — 2) (fig.) Hastigt framträda för ögat. *En liten stuga f-de ur skogen.* — För begge bem. äfv. *Titla fram.* — *Framtitande*, n. 4.

FRAMTJUTA, v. a. 5. (böjes som *Tjuta*) Med en tjutande ton framsäga eller framsjunga. — Äfv. *Tjuta fram.* — *Framtjutande*, n. 4.

FRAMTRÄFVA, v. n. 1. Trafvande springa fram ifrån ett ställe, framåt eller fram till en ort. — Vanligare *Trafva fram.* — *Framtrafvande*, n. 4.

FRAMTRALLA, v. a. 1. Trallande framsjunga. — Äfv. *Tralla fram.* — *Framtrallande*, n. 4.

FRAMTRILLA, v. n. o. a. 1. Se *Framrulla*. **FRAMTRIPPA**, v. n. 1. Trippande komma fram ifrån ett ställe, springa framåt eller fram till ett ställe. — Äfv. *Trippa fram.* — *Framtripande*, n. 4.

FRAMTROLLA, v. a. 1. 1) Genom trolleri framskaffa. — 2) (fig.) På underbart, oförklarligt, högst oväntadt sätt framskaffa. — Äfv. *Trolla fram.* — *Framtrollande*, n. 4.

FRAMTRYCKA, v. a. 2. Genom tryckning framvinga. — Äfv. *Trycka fram.* — *Framtryckande*, n. 4. o. *Framtryckning*, f. 2.

FRAMTRÄKA, v. a. 1. *F. sina dagar*, med möda och bekymmer taga sig fram.

FRAMTRÄDA, v. n. 2. 1) Framgå. *F. ur hopen. F. till alturet, inför domstolen, på scenen.* — 2) Komma i sigte, visa sig för ögat. *Vid kröningen af floden f-träde staden för våra blickar.* — Ordet brukas mer i skrift än dagligt tal. — Äfv. *Träda fram.* — *Framträdande*, n. 4.

FRAMTRÄLA, v. a. 1. *F. sina dagar, sitt lif*, framleva sina dagar i träligt arbete.

FRAMTRÄNGA, v. a. 2. Genom påträngande framskjuta, framflytta, framdriva. — V. n. 1) Sträfvä, arbeta sig fram genom trängsel. — 2) Drivas fram igenom eller till. — 3) Framhinna till någon eller något. *Ryktet f-ngde ända till furstens öron.* — För både v. a. o. v. n. brukas äfv. *Tränga fram.* — *F. sig*, v. r. Se *V. n.* — Vanligare *Tränga sig fram.* — *Framträngande*, n. 4.

FRAMTUMLA, v. n. 4. (föga brukl.) Tumlande fara fram. — Äfv. *Tumla fram.* — *Framtumlande*, n. 4.

FRAMTVINGA, v. n. 1. o. 5. (böjes som *Tvinga*) Tvinga någon att gifva, lemna fram, afgifva. — Äfv. *Tvinga fram.* — *Framtvingande*, n. 4.

FRAMTAGA, v. n. 1. Taga ut ifrån, fram förbi eller fram till ett ställe. — Äfv. *Taga fram.* — *Framtagande*, n. 4.

FRAMTUTI, prep. o. adv. I främre delen af något: a) prep. (främmtut) *Kofferten står f. vagnen;* — b) adv. (främmtuti) *Påsen står der f. Åka f.,* sitta på framsitsen i en försigtig vagn; äfv. sitta på framsätet i en vagn med två eller tre säten, det ena framför det andra.

FRAMUNDER, främmandr, prep. o. adv. Fram under ett ställe. *Båten kommer nu farande f. bron. Der f. kommer han.*

FRAMVACKLA, v. n. 1. Väcklande framgå. — Äfv. *Vackla fram.* — *Framvacklande*, n. 4.

FRAMVAGN, m. 2. 1) Framdelen af underredet på ett fyrhjult äkdon. — 2) Främre delen af en vagn (både öfver- och underredet). — 3) (artil.) Se *Föreställare*.

FRAMVALSA, v. n. 1. Valsande komma, passera fram. — Äfv. *Valsa fram.* — *Framvalsande*, n. 4.

FRAMVANDRA, v. n. 1. Vandra fram ifrån, fram förbi eller fram till ett ställe. — Äfv. *Vandra fram.* — *Framvandrande*, n. 4.

FRAMVIGT, c. 3. Öfvervägande vigt eller tyngd på framdelen af ett föremål.

FRAMVIGTIG, a. 2. Som bar framvigt; se föreg. **FRAMVIGTIGHET**, f. 5. (föga brukl.) Egenheten att vara framvigtig.

FRAMVIKA, v. a. 3. (böjes som *Vika*) Vika något så, att det kommer längre fram. — Äfv. *Vika fram.* — *Framvikande*, n. 4. o. *Framvikning*, f. 2.

FRAMVINKA, v. a. 1. Genom vinkning framkalla. — Äfv. *Vinka fram.* — *Framvinkande*, n. 4.

FRAMVISA, v. a. 1. o. 2. Framtaga eller framhålla och visa. — Äfv. *Visa fram.* — *Syn.* Se *Visa.* — *Framvisande*, n. 4. o. *Framvisning*, f. 2.

FRAMVRIDA, v. a. 3. (böjes som *Vrida*) Vrida något så, att det kommer fram. — Äfv. *Vrida fram.* — *Framvridande*, n. 4. o. *Framvridning*, f. 2.

FRAMVRÄLA, v. a. 1. Med ett vrälände ljud framsäga. — Äfv. *Vräla fram.* — *Framvrälände*, n. 4.

FRAMVRÄKA, v. a. 2. Häftigt och värdslost framkasta något tungt och stort. — Äfv. *Vräka fram.* — *Framvräkande*, n. 4. o. *Framvräkning*, f. 2.

FRAMVÄGA, v. a. 2. (föga brukl.) Framlägga på vägen och väga. — Äfv. *Väga fram.* — *Framvägande*, n. 4.

FRAMVÄGG, f. 2. Vägg, som utgör framsidan af ett hus, ett rum, o. s. v.

FRAMVÄLLA, v. n. 2. Flyta fram, upp (om vatten ur en kalläder, äfv. om blod ur ett sår, o. s. v.). — Äfv. *Välla fram.* — *Framvällande*, n. 4.

FRAMVÄLTA, **FRAMVÄLTRA**, v. a. 1. Vältra något fram förbi eller fram till ett ställe. — Äfv. *Vältra fram.* — *Framvältrande* o. *Framvältrande*, n. 5.

FRAMVÄNDA, v. a. 2. Vända något så, att det kommer framåt. — Vanligare *Vända fram.* — *Framvändande*, n. 4.

FRAMVÄKA, v. n. 2. 1) Åka fram ifrån, fram förbi eller fram till ett ställe. — 2) (om spök) Småningom flytta sig, fara fram. — Vanligare *Åka fram.* — *Framväkande*, n. 4.

FRAMVÄT, prep. (främmtät) Äf något framom beläget ställe. *Han ämnade sig till trädgården, men i stället gick han f. gatan.* — Adv. (främmtät o. frammtät) Äf framsidan. *Taga ett steg f. Er hatt sitter bra mycket f. — Int. (främmtät) Antyder uppmaning att gå fram, att fortsätta en vandring, marsch, att fortskrifva och ej stanna. *F. j gossar blå!**

FRAMVÄNDA, f. **FRAMVÄNDE**, m. 2. pl. — *ändar.* Den framåt belagna delen af en kropp, ett föremål.

FRAMVÄVER, framvör, prep. o. adv. Fram öfver ett ställe. *Örnen flyger der f. klippan. Der f. flyger han. Fågeln flog f. och ej framunder.*

FRANC, frangok, m. (i plur. *francs*) Ett franskt mynt, något öfver 8 sk. svenskt silver specie.

FRANCISKANER, m. 3. eller **FRANCISKANERMUNK**, m. 2. Munk af Franciskanerorden. Kallades fordom äfv. Gråbröder, Grå-, Barfote- och Tiggaremunckar, samt Minoriter. [-- can --]

FRANCISKANERKLOSTER, n. 3. Kloster för munckar eller nonnor af Franciskanerorden. [-- can --]

FRANCISKANERNUNNA, f. 1. Nunna af Franciskanerorden. [-- can --]

FRANCISKANERORDEN, m. 2. pl. — *ordnar.* Katolsk klosterorden, stiftad af St. Franciscus af Assisi, år 1209. [-- can --]

FRANCO, frångko, (ital.) Betyder egentl.: fritt, och skrifies utom på bref, för att utmärka, att de äro frangerade.

FRANK, frangok, a. 2. (fr. *Franc*) Uppriktig; frimodig, rättfram. — *Frankt*, adv.

FRANKERA, frangkera, v. a. 1. Vid ett brefs afgång betala postafgiften derför, så att den ej vid brefsiets framkomst behöfver erläggas. — *Frankerande*, n. 4. o. *Frankerering*, f. 2.

FRANS, m. 2. Smäl, handlik väfnad, med nedhängande trådar, af guld, silver, silke, ull, lingarn, kamelgarn, och som begagnas till prydnad på kläder, möbler, draperier, m. m. — *Ss. F-lik.* [Frants.]

FRANSFOTAD, a. 2. (nat. hist.) Benämning på de slags blötdjur, som hafva flera parvisa, fina, ledade armar, utgörande 6te klassen af blötdjuren, kallad *F-e*.

FRANSIG, a. 2. (bot.) Benämning på en växtsläkt, då lökladens närliga förgreningar upplösa sig i franska trådar.

FRANSK, fransk, a. 2. Som tillhör eller har afseende på Frankrike eller franska folket; som är född, inhemsk, finnes, växer eller tillverkas i Frankrike; äfven derifrån kommen, der brukad. *F-a nationen. F-a folket, språket. F-t vin, pressadt af druvor, västa i Frankrike. F-t brännvin, brännvin, tillverkad i Frankrike af vin. F-t bröd, se under Bröd, 1.* (Bokh.) *F-t band, bokband, öfverdraget med läder. Hel-franskt band, då det är helt och hållet, och Half-franskt band, då endast ryggen och hörnsnittbarne slända äro öfverdragna.*

FRANSKA, f. 1. 1) Se *Fransyska*, 1. — 2) Franska språket. *Tala, skrifa, läsa f.* Man brukar äfv. för denna bem. *Fransyska*.

FRANSMAN, m. 5. pl. — *män.* Invånare i Frankrike. Denna benämning brukas numera allmännare än *Fransos*.

FRANSMANCHETT, fransmanschätt, m. 3. Manchett, prydd med fransar.

FRANSOS, franssós, m. 5. 1) Se *Fransman*. — 2) *F-er*, bland lägre folket bruklig benämning på en af de mest smittsamma veneriska sjukdomar.

FRANSENSTRÄ, franssón-strä, n. 4. sing. Se *Pockenholst*.

FRANSOSER, se under *Fransos*.

FRANSYSK, fransysk, a. 2. Se *Fransk*.

FRANSYSKA, fransyskska, f. 1. 1) Qvinna, född af franska föräldrar, eller som längre tid vistats och är boende i Frankrike. — 2) (fam.) Framtimmer, egentl. af franska nationen, som undervisar i franska språket. — 3) Se *Franska*, 2.

FRANTS, se *Frans*.

FRAPPANT, frapångt, a. 1. (fr.) I ögonen fallande, träffande, påtaglig.

FRAPPERÄ, v. a. 1. (fr. *Frapper*) Göra starkt intryck på, betaga; förvåna, öfverraska.

FRAS, m. 3. (gr. *Phrasis*) 1) Talesätt. — 2) (föraktl.) Klingande och grant talesätt, utan inre betydelse. *Et tal, fullt af f-er, men tomt på innehåll.* — 3) (i musik) Se *Figur*. [Frans.]

FRAS, n. 5. Sjelfva ljudet, då något höres frasa.

FRASA, v. n. 1. Säges om det ljud, som uppkommer, då t. ex. särskilda ställen af löst hängande siden sakta gnidande betöra hvarandra. *Hör, huru hennes sidenklädning f-r. En f-snde sidenklädning.* — *Frasa*, n. 4.

FRASEOLOGI, frascälåji, f. 3. Samling af talesätt. *Man finner i hans lexikon en rik f.* — Skrifves äfv. *Phraselogi*.

FRASMAKARE, m. s. En, som i sin stil gerna begagnar klingande fraser, för att dermed göra effekt. [Phras.—]

FRAT, n. s. 1) Hvad som blifvit söndernaget af råttor och möss, t. ex. trä, o. d. Jfr. *Musfrat*. Ingår äfv. i sammansättningen Sägfrat. — 2) (fig.) Skräp, lappr.

FRATER, fratr, m. (lat.) 1) Broder. — 2) Ordens- eller Klosterbroder.

FRATERNISERA, fratarnisera, v. n. 1. Lofva hvarandra broderlig vänskap. — *Fraterniserande*, n. 4.

FRED, m. s. 1) Lugnt tillstånd i ett land, ett rike, en stat, då inga yttre fiender äro att bekämpa. *Sverige har nu länge åtnjutit fens välgörningar. En säker, pålitlig, lång och lycklig f. Begära, erhålla, gifva, vägra f. Stifta f. emellan tvänne krigförande makter. F-ens och krigets konst, värf. Både i krig och f. — Syn. Fredstillstånd. — 2) Se *Fredsfördrag. Westpalatiska f-en. Underhandla om, göra, sluta f. Sluta en ärofull, fördelaktig, skämlig f. Hölla, bryta f-en. Segervinnaren dikterade f-en. F-en har redan blifvit ratificerad. — 3) Inre lugn, enighet, sänja inom en stat, en familj, ett samfund. Riket var skakadt af inre oroligheter; han återställde f-en. Dessa båda familjer skola alldeles förstöra hvarandra, om ingen medlar f. emellan dem. Sedan denna werniska kom in i vår familj, är all f. borta. Ålka f-en fram för all. — Syn. Se *Sänja*. — 4) Säges äfv. stundom i fråga om djur. Dessa två djurslagten lewa i f. med hvarandra. — 5) Frihet ifrån allt som stör, oroar, ofredar. *Lewa i f. och ro. I f. och ro njuta frukten af sina möder. Han vill i f. sluta sina dagar. Låta någon vara i f., icke oroa, besvära, störa honom. Han lemnar mig hvarken f. eller ro, plågar, besvärar, oroar mig på det högsta. Jag får icke vara i f. för honom. Herre, nu låter du din tjänare fara i f. Gifva sig till f-s, se *Tillfreds*. — Syn. *Lugn, Stillhet*. — 6) Själslugn, andlig tillfredsställelse. Se vidare *Frid*, som för denna hem, nästan uteslutande brukas. *Vara i f. med sig sjelf. Hafva f. med Gud och sitt samwete. Guds f.!* hellsningsord, som brukas ibland allmogon, då man möter, träffar någon.***

Anm. Både *Fred* och *Frid* utgå från det gamla ordet *Fridr*, ehuru deras bemärkelser blifvit skilda åt, på det sätt, att med *Fred* menas yttre lugn, med *Frid* deremot lugn i själen, sinnesslugn, samwetslugn.

FREDA, v. a. 1. Skydda. *F. ett land för fientliga anfall. F. någon för ofrödder. F. sig, sätta sig i säkerhet; rädda sig undan en hotande fara. F. sitt samwete, undwika samwetsagg, tillfredsställa sitt samwete. — Syn. Se *Skydda*.*

FREDAD, part. pass. af *Freda*. Brukas nästan adjektivt i hem. af: lugn, trygg, säker, t. ex.: *Ett f-t land, rike, en f. trakt. F. för fiender, röfware, rofdjur, wargar. Ett f-t samwete*, lugnt s. — Syn. Se *Säker*.

FREDAG, m. 2. (ursprungligen Freyas dag) Sjette dagen i veckan, benämnd efter den fornnordiska gudinnan Freya, således motsvarande det romerska Dies Veneris.

FREDAGSBJÖRK, f. 2. Se *Myrbyrk*.

FREDANDE, n. 4. Handlingen, då man fredar.

FREDFÄRDIG, a. 2. Färdig att ingå fred, höjd för fred, fredsliskande. — *Fredfärdighet*, f. 5.

FREDLIG, a. 2. 1) Som älskar fred, söker att lewa i fred och sänja med andra. *En f. menniska. Vara f. till sinnes. Ett f-t sinne, sinnelag, lynne. En f. karakter. F-a tänkesätt.* Säges äfv. om djur, t. ex.: *Fåret är ett f-t djur.* — Syn. *Fredsliskande, Fredfärdig, Fridsam*. — 2) Der eller då fred är rådande. *En f. trakt, tillflyktsort. Ett f-t hem. I f-a tider.* — Syn. Se *Lugn*. — 3) *F. besittning, ostörd, oqvald, lugn.*

FREDLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara fredlig.

FREDLIGT, adv. På ett fredligt sätt, i fredlig sinnesstämning, afsigt.

FREDLYSA, se *Fridlysa*.

FREDLÖS, a. 2. Se *Fridlös*.

FREDLÖSHET, f. 5. Se *Fridlöshet*.

FREDSAM, a. 2. Se *Fridsam*.

FREDSAMHET, f. 5. Se *Fridsamhet*.

FREDSAMT, adv. Se *Fridsam*.

FREDSANBUD, n. s. Anbud, som en krigförande makt gör en fiendtlig om afslutande af fred (hem. 2).

FREDSARTIKEL, fredsart(ick), m. 2. pl. — *artiklar*. Artikel i ett fredsfördrag, som innefattar något af fredsvilkoren.

FREDSBEMEDLING, f. 2. Handlingen, då man bemedlar fred emellan stater eller enskilda.

FREDSBROTT, n. s. Den handling, hvarigenom någondera af de makter, som afslutat fred med hvarandra, bryter något af deri stadgade vilkor.

FREDSBRYTARE, m. s. Den, som begår fredsbrott.

FREDSBUDSKAP, n. s. o. s. Budskap, hvarigenom man underrättas om slutad fred (hem. 2). Brukas äfv. någon gång i andligt religiös mening, i samma betydelse som Evangelium.

FREDSOMARE, m. s. 1) (i England) Öfverhetsperson, hvilken det tillkommer att i konungens namn waka öfver den allmänna säkerheten, fängsla förbrytare och med dem anställa förberedande förhör, innan de inställas för domstol. — 2) (i Frankrike och några andra länder) Öfverhetsperson, hvars befattning är att såsom skiljedomare förlita tvistande parter, då de vilja wända sig till honom, innan saken drages till behörig domstol.

FREDSDOMSTOL, m. 2. Laga myndighet med domsrätt, som utgöres af en fredsdomare såsom ordförande jemte några rättsledamöter.

FREDSFEST, m. s. Fest, som anställs till ärande af återvunnet fredslugn.

FREDSFLAGGA, f. 1. Hwit flagga, som begagnas till sjös i krig, då man vill tillkännagifva, att man kommer i fredlig afsigt, för att parlamentera o. s. v.

FREDSFOT, m. sing. *På f.*, adverbialt uttryck, som betyder: I det skick ett rikes armé sig under krigstid befinner, i afseende på antal, utredning, stånd, o. s. v.

FREDSFURSTE, m. 2. pl. — *furstar*. 1) Hedersbenämning, som i wältilfällighetstill tillägges vissa furstar eller fältherrar, emedan de äterskänkt freden åt sina land. — 2) Hedersstiel, som blifvit tilldelad flera spanska ministrar, hvilka slutit någon fred.

FREDSFÖRBUND, n. s. Förbund, ingånget emellan tvänne eller flera stater, i ändamål att upprätthålla freden.

FREDSFÖRDRAG, n. s. Fördrag emellan tvänne eller flera krigförande makter, hvarigenom

de öfverenskomma om fred och vilkoren derför. — Syn. *Fredstraktat, Fred, Fredslut*.

FREDSFÖRSLAG, n. s. o. s. Förslag till afslutande af fred, som af en krigförande eller neutral makt göres.

FREDSGÄRD, m. s. Gärd, som utgår af en stats inbyggare, för att till en annan stat erlagga genom ett fredslut öfverenskommen betalning i krigskostnader, ersätningar, o. s. v.

FREDSHÄROLD, freds-härold, m. s. (gam. hist.) Härold (t. ex. hos Romarne), som ledde fredsunderhandlingar.

FREDSINSTRUMENT, fredsinnstrumännt, n. s. o. s. Den skriftligt afslutade akt, som innehåller vilkoren för en emellan krigförande makter afslutad fred och af respektive regeringars befullmäktigade underskrifves, för att sodan af regeringarna sjelfa ratificeras.

FREDSKONFERENS, freds-konferéns, m. s. Sammanträde till öfverläggning om fredsvilkoren vid en fredskongress. [-con-rence.]

FREDSKONGRESS, freds-kongrä'ss, m. s. 1) Sammankomst af krigförande makters befullmäktigade sändebud, på af dem öfverenskommen ort, för att underhandla om fred. *Fredsmöte*. — 2) Samteliga befullmäktigade sändebud vid ett sådant möte. [-con-]

FREDSLUGN, n. s. Tillstånd i ett sambälle, då det åtnjuter både inre och yttre fred.

FREDSMEDLARE, m. s. — *ARINNA*, f. 1. 1) Den, som bemedlar eller söker att bemedla fred emellan krigförande makter. — 2) Den, som söker stifta fred och vänskap emellan personer, hvilka äro ovänner.

FREDSMIL, f. 2. Se *Fridhetsmil*.

FREDSMAKLÄRE, m. s. Se *Fredsmedlare*. Brukas vanligen i en något ironisk, försämlig, föraktlig mening.

FREDSMÖTE, n. 4. Se *Fredskongress*.

FREDSOFFER, n. s. Offer, som anställdes, antingen för att bedja gudarna om fred eller, efter slutadt krig, tacka dem derför.

FREDSPIPA, f. 1. Hos Nordamerikas wildar, en vackert utslad tobakspipa af trä, omkring fyra fot lång, hvarur vid fredsunderhandlingar först höfdingen röker några drag, sedan likaledes sändebudet och andra närvarande förmäliga män, hvilket hos dem gäller som ett tecken till freds-slutets stadfastande. Kallas af dem sjelfva Calumet.

FREDSPRELIMINÄRER, freds---närrär, m. s. pl. Öfverenskommelse mellan krigförande makter, om orten för fredsunderhandlingar, om sättet, huru freden skall slutas, hvilken makt som antages till medlare eller garant, hvilken karakter de befullmäktigade skola hafva, hvilken dervid får inträde eller blir utesluten, och hvilket ceremoniel skall följäs. Bär icke förwexlas med Preliminärfredstraktat, såsom dock ofta sker.

FREDSRYKTE, n. 4. Rykte om att fredsunderhandlingar skola börjas eller att fred emellan krigförande makter verkligen blifvit afslutad.

FREDSRLUT, n. s. 1) Afslutande af fred emellan krigförande makter. — 2) Se *Fredsfördrag*.

FREDSSTAF, m. 2. pl. — *stafvar*. (gam. hist.) En Mercuristaf, som freds-härolder till tecken af sitt uppträdande alltid buro.

FREDSSTIFTANDE, n. 4. Handlingen, då man stiftar fred (jfr. *Söj.*). — *Adj.* 1. Som stiftar fred.

FREDSSTIFTARE, m. s. — *TERSKA*, f. 1.

En, som stiftar eller söker att stifta fred emellan krigförande makter eller enskilda ovänner.

FREDSSTIFTNING, f. 2. Se *Fredsstiftande*, n.

FREDSSTÖRANDE, n. 4. Handlingen, då man störer freden, offentligt eller enskilt; omständigheten, att freden störes. — *Adj.* 1. Som störer freden, antingen emellan stater och samhällen eller emellan enskilda. Säges både om sak och person.

FREDSTÄNKAR, m. 2. pl. Tanken på att sluta fred med en fiende, att söka sänja med en ovän. *Komma på f.*, blifva benögen för fred.

FREDSTECKEN, n. s. Tecken, som i krig brukas, för att tillkännagifva, att man kommer i fredlig afsigt, eller önskar fred eller stillestånd.

FREDSTID, m. s. Tid, hvarunder en stat, ett sambälle åtnjuter fred.

FREDSTRAKTAT, fredsstraktät, m. s. Se *Fredsfördrag*.

FREDSUNDERHANDLARE, m. s. En, som underhandlar om fred emellan krigförande makter. Brukas äfv. någon gång skämvis om den, som söker medla fred och vänskap emellan enskilda ovänner.

FREDSUNDERHANDLING, f. 2. Ömsesidig framställning af förslag till vilkor för fredens återställande mellan krigförande makter, jemte deraf följande öfverläggningar, jemkningar eller eftergifter, tills man hunnit komma öfverens eller, i annat fall, sammankomsten utan påföljd upplöses. Brukas mest i plural. *F-ar äro började, pågå nu som bäst.* — Syn. *Fredsverk*.

FREDSVERK, n. s. Allt hvad, som angår underhandlingarna om eller afslutandet af fred emellan krigförande makter. — Syn. *Fredsunderhandlingar*.

FREDSVILKOR, n. s. Vilkor, som betingas eller blifvit betingadt för afslutande af fred emellan krigförande makter. Brukas äfv. någon gång på skämt i fråga om enskilda.

FREGATT, -ätt, m. s. Tremastadt örlogsskepp, som blott har ett batteri.

FREGATTFÄGEL, -ättfägl, m. 2. pl. — *fåglar*. Simfågel, snarlik en glada, med klufven stjärt och ända till tolf fots vingbredd. Träffas i de tropiska haven, ofta ända till 100 mil ifrån land, och är märkvärdig för sin ofantligt höga flygt, hvarifrån man med blifstens hastighet slår ned på de öfver vattnet hoppande flygfiskarna. *Tachypetes Aquilus*.

FREGATTSKEPP, n. s. Fregatt-tackladt skepp.

FREGATT-TACKLAD, a. 2. (sjöt.) Så kallas hvarje skepp, som har mäsars på alla tre masterna och rår på den aktersta eller mesanmasten. [— taklad.]

FREGATT-TACKLING, f. 2. Sådant tackling, som brukas på en fregatt. Jfr. föreg. [— takling.]

FREJ, se *Frey*.

FREJA, se *Freja*.

FREQUENTATIV, frekwämntativ, a. 2. (gram.) *F-t verb*, som utmärker ett uppreparande eller en förökning af stamverbets bemärkelse.

FREQUENTERA, frekwäntera, v. a. 1. (lat. *Frequentare*) Bivista, ofta besöka. *F. akademien*, besöka den, för att der studera. — *Frequentevande*, n. 4. o. *Frequentering*, f. 2.

FRESCO, frä'ssko. (ital.) *Måla af f.*, måla med vattenfärg på en med färskt murbruk rappad vägg eller plan. *Målning af f.*, se *Alfresco-målning*.

FRESCOMÅLARE, frä'sskomå'lare, m. 3. Målare, som är öfverd och van att måla al fresco eller mer uteslutande utöfver denna konst såsom yrke.

FRESCOMÅLNING, f. 2. 1) Sättet att måla al fresco. — 2) Målning, utförd på detta sätt.

FRESTA, fréssta (älv. frässta), v. a. o. u. 1. 1) Försöka. Brukas i denna ordets ursprungliga bem. allmänt bland lägre folket, eljest sällan. *F. något. F. en häst, en båt, innan man köper den. F. en ny klädning. Det går an att f. på, göra ett försök. — Syn. Se Försöka. — 2) (i ändlig mening) a) Försöka att genom lockelser, retelser förmå någon att afvika från det rätta, bryta emot Gud. Djefvulen f-r människans till synd. F. någon med löften om penningar. F. en flicka, söka förtöra henne. Han f-s ej af penningar, af stem vinning. Han låter ej f. sig, är obestiektlig, omömtlig. — b) (om Gud) Pröfv. Gud f-r människan, om hon är fast i tron. — c) F. Gud, öfverdådigt kasta sig i någon ögonskenlig fara, hvarur endast ett underverk tyckes kunna rädda. — Syn. Försöka.*

FRESTANDE, n. 4. Handlingen, då man frestar; händelsen, då något frestar eller någon frestas. — *Adj. 1. Se Lockande. adj.*

FRESTAR, m. 5. En, som frestar (i ändlig mening).

FRETELSE, f. 3. 1) Händelsen, då någon frestas. *I f-n bör man söka styrka hos Gud genom bönen. O Herre! sand oss icke för svåra f-r uppå. — Syn. Pröfning. — 2) Hvad som frestar (i ändlig mening). Rikedom och skönhet äro svåra f-r att öfvervinna. — Syn. Lockelse, Retelse. — 3) Själsrörelse, hvarigenom man känner sig lockad att göra något, som man vet vara skadligt eller olöfligt. Sages både i fysisk och andlig mening. Jag känner stark f. att äta af melonen, fastän jag vet, att jag icke når väl deraf. Komma, väka i f. Duka under för f-n. Herre, inled oss icke i f. — Syn. Anfäktelse; (föräldr.) Försökelse.*

FREY, frä'ja, m. nom. propr. (nord. myt.) En af Asagudarna, isynnerhet i Sverige dyrkad; den manliga alstringskraftens (solens) symbol och äkerbrukets gud.

Ann. Frey betyder egentligen detsamma som Frö och uttalades äfr. så, hvaran äfr. Freya rätteligen borde uttalas Fräja, såsom det äfr. i förra århundradet allmänt skrefs.

FREYA, frä'ja, f. 1. 1) (nord. myt.) En af Asyntorna, den qvinliga alstringskraftens symbol, kärlekens gudinna. — 2) (i forntiden) Hedersbenämning, som i forntiden, efter gudinnan Freya, gafs alla förnämliga gifta qvinnor, och hvaraf slutligen ordet Fru uppkom. Jfr. *Ann.* under Frey.

FRI, a. 2. neutr. *fritt*. Ej underkastad tvång. *A.* (om person) 1) Ej fångslad, ej fången, ej bunden eller belagd med bojar. *Han var länge i rysk fångenskap, men blef stulligen f. Han har stultit på gäldstugan, men är nu f. — Syn. Lös och ledig. — 2) (med prep. ifrån) Befriad ifrån, som sluppit ifrån. *Jag har arbetat hela dagen, men är i morgon f. från arbete. Han var mycket skuldssatt, men gjorde sig småningom f. derifrån. Länge har mitt lif varit tungt, men nu är jag f. från alla bekymmer. F. från kärlekens plåga. —* Ingår i sammansättningarna Arbetsfri, Sorgfri, Bekymmerfri, Skattfri, Skottfri, Bombfri, Tullfri, Bördfri, m. fl. — *Syn. Befriad, Ledig ifrån. — 3) (med prep. för) Ej underkastad, ej utsatt för. För**

*skuld, för bekymmer, utan skuld, bekymmer (utan afseende på, om man förut haft eller icke, i hvilket förra fall man äfr. säger F. från; jfr. bem. 2). Ingen är f. för sorgen, hvar och en kan träffas af den. F. för oro, kärlek, fruktan. F. för (älv. från) afgift, tull, o. s. v. — Syn. Befriad ifrån, Utan. — 4) Ej underkastad träldom, slafveri. *En f. man och en slaf. Vara f. född. En slaf kan i detta land köpa sig f. — 5) Ej beroende af andra. Han är f. och beror icke af någon. Han vill icke ingå på tjänstemannabanan, emedan han vill lefva f. Han är f. att göra, hur han behagar. Det står er f-t att i den delen göra, hur ni vill, ni får, kan göra &c. — Syn. Sjelfständig, Oberoende, Oafhångig. — 6) (i statsrättslig mening) a) Ej underkastad regentens eller regeringens godtycke, ej förbundnen till blind, obetingad lydadt, utan ägande både rättigheter och skyldigheter. *En f. medborgare. Engelsmännen äro ett f-t folk, en f. nation.* Sages i samma mening äfven om stater, samhällen, o. s. v., t. ex.: *England är ett f-t land. Ett f-t samhälle. — b) Ej underkastad en främmande makts vilja, ej beroende af en främmande makt eller skattskyldig till densamma. Brukas mest kollektivt om stater, samhällen, folk o. s. v., sällan om enskilda personer och då endast om regenter, furstar. *Sverige är en f. stat, men ingen fristat. En f. nation, ett f-t folk, samhälle, rike. Han är nu en f. furste, ingen lydfurste längre. F-t shepp äfven f-t gods.* en neutral nations flagg bör af krigförande makter respekteras, så att alla varor, som sändas ombord, äro under flaggens skydd och dess tillhöriga fartyg således ej böra få visiteras. — *Motsatser:* Beroende, Afhängig. — *Syn. Sjelfständig, Oberoende, Oafhångig. — 7) Ej underkastad något som besvärar eller faller sig olägligt, tungt, tryckande. Man är mycket f. i det huset. Vara f. i sitt umgängessätt, i sätt, ton och skick, i tal och åtbörder. — Syn. Obesvärad, Ötvungen. — 8) Som i umgänget ej iakttagit det passande och anständiga. Brukas i denna bem. vanligen i förbindelse med adverbena *Mycket, Ganska. Allt-för, o. s. v. Vara mycket f. i sitt tal. Han är mycket f. med fruntimmer. Denne poet är allt-för f. i sina verser. — 9) Befriad ifrån straff, ostraftad, frikänd. Sällan brukligt, utom i uttrycket *Gö f., frikännas, t. ex.: Han anklagades för mord, men gick f. — B.* (om sak) 1) Ej bunden, ej fångslad. *Hafva black om foten, men händerna f-a.* (Fig.) *Hafva f-a händer, äga att göra och låta efter behag. Vara på f. fot, ej vara fångslad, häktad. Ställa på f. fot, släppa ut ur fångelset. Mitt hjerta är ännu f-t, jag har ännu icke blifvit kär. — 2) (i moralisk mening) Beroende endast af sjelfbestämelse. *F. vilja, handling. F-t val, beslut. Människans f-a vilja, den sedliga förmågan att sjelfständigt bestämma sig till sina handlingar. Det står er f-t att göra efter behag, ni äger att sjelf bestämna, hur ni vill göra. Lemna någon vald f-t, låta någon vilja. Lemna någon f-t all. . . . låta bero af ens eget behag att. . . .* — *Motsatser:* Bunden, Ötvungen, Öfri. — 3) Ej underkastad träldom, slafveri. *F. börd. F-t yrke, i motsats till sådana yrken, som hos de Gamle endast slafvar fingo idka (se äfr. B, 6). — 4) Som ej betalas för. *Bestå någon f-a rum, f. kost, tvätt, ved. F. förtäring. F. passage. Hafva allting f-t. Han har maken f. F-t bord, d. v. s. fri kost. Hafva f-a lektioner. — Syn.********

*Kostnadsfri. — 5) Ej beträckt af något, som hindrar, skymmer, stänger, upptar plats, o. s. v. F-t fall, utan skog, berg och byggnader. (Fig.) Hafva f-t fall för sina bemödanden, ej halva hinder att motabeta. I f-a lusten, utom hus, på mark eller sjö, der luften ej är stängd. *Under f. himmel, utan tak öfver sig. F. utsigt, ej stängd af något, som skymmer för. Hafva f. utsigt öfver hela trakten. F. plats, ej bebyggd. — Syn. Öppen. — 6) Ej underkastad inskränkande förbud eller reglementariskt tvång. *F. hand. F-t yrke, ej underkastadt skräfvång (se äfr. B, 2). I samma mening sages äfr. F. handling, näring. F. press, tryckfrihet. F. öfversättning, ej ordgrann. — 7) Tillåten. *F. vara, ej till införsel förbjuden; äfr. ej underkastad afgift. F-t aflåg, tillåtelse för fiender att obehindradt aflåga ur en af dem innehaft fästning, stad, o. s. v. Hafva f-t tillåtelse till någon, hafva tillåtelse att få trada in till någon vid hvad tid som helst på dagen. — 8) Ej tvungen; ej besvärad af umgängevång, etikett, o. s. v. *F. gång. F-t skick, väsende. F. umgängeton. F-t språk, frimodigt, utan afseende på någon. Hafva f-t språk, få säga, hvad man vill, utan att någon tager illa. — Syn. Ledig, Ötvungen, Obesvärad. — 9) Som ej håller sig vid det skickliga och passande. *Ett f-t väsende (jfr. äfr. B, 8), oanständigt, opassande. F-a maner. F-t tal. Föra ett f-t lefnadsätt, vara utsväfvande. — Syn. Oanständig, Opassande, Fräck, Öfrskämd. — 10) Som anstår en fri (i motsats till slaf). *De f-a konsterna. Jfr. Konst. — 11) (kem.) F-t värme, det, som kroppar, utan förändring i sin aggregationsform, kunna mottaga eller släppa, och som alltid verkar på vår känsel och på termometern. Jfr. Bunden.*******

FRIA, v. a. 1. I. (af Fré) Frikänna, frikalla. *Bättre f. än falla, bättre frikänna en anklagad, än falla honom, när bevisen emot honom icke äro fullt bindande. Ett f-nde vittne, hvars vittnesmål är af innehåll, att det kan förantaga den anklagades frikännande.*

FRIA, v. a. 2. II. (pop. o. fam.; ursprungligen Frida af Frid) Freda. *F. någon för en persons förföljelse. Hon hotade gossen med stryk, men jag, fride honom. — F. säga, v. r. Freda sig. Höken höll på att taga hönan, men hon fride sig den gången.*

FRIA, v. n. 1. III. 1) Begära till äkta. *F. till en flicka. Han f-r efter penningar, vill gifva sig, för att få penningar med sin hustru. F. för någon, i en annans ställe framföra hans begäran att få någon till hustru. — Syn. Begära till äkta, Begära en flickas hand, (fam.) Bocka sig för en flicka, (gam.) Gilja. — 2) (fig. fam. skämtv.) *F. till, lika efter, eftersträffa.**

Ann. Ordet härledes af somliga från Freya, som äfven betydde Fru, hustru. Jfr. Freya, 2. Ordet betydde eljest ursprungligen älska, och samma sätt som det mesogötiska Frigan och det holländska Frigen.

FRIANDE, n. 4. Handlingen, då man friar (i o. II). *Den anklagades f. Dufvans f. för höken. — 2) Se Friari.*

FRIARE, m. 5. En, som friar (III). Brukas äfr. i fig. bem. t. ex.: *F. till en syssla.*

FRIAREBREF, n. 5. Bref, hvaruti man friar (III) till någon. Äfr. *Friarbef.*

FRIAREFOT, m. 3. stig. På f., i egenskap af friare, i en friares skick och tillstånd.

FRIARETANKAR, m. 2. pl. (fam.) Tanke på att fria. *Gå i f., tänka på att fria.*

FRIARLIK, a. 2. Som har utseende af eller vanligen anträffas hos friare. *Han ser så f. ut. F-a fasoner, manér, later.*

FRIARSTATEN, m. 5. stig. def. (fam. skämtv.) *Vara på f., hålla på att fria.*

FRIBAGARE, m. 3. Bagare vid en armé, som handlar med bröd, utan att vara fältbagare.

FRIBATALLJON, fri'batalljón, m. 3. Se *Fri-corps*. [— taillon.]

FRIBJLJETT, fri'bilj'ett, m. 3. Kostnadsfritt inträdeskort (till bal, konsert, spektakel, o. s. v.) [— billett.]

FRIBLADIG, a. 2. (bot.) *F-t blomfoder*, när blomfoderbladen sines emellan äro fria. *F. blomkrona*, som utgöres af sines emellan fria blad.

FRIBAREN, fri'bär'ann, a. 2. neutr. — *et.* Fri (A, 4) född, af fria föräldrar, ej af trälrar.

FRIBREF, n. 5. 1) Urkund, hvarigenom vissa friheter eller privilegier blifva någon förläande. — 2) Den tillåtelse, som Frankrike och England m. fl. länder under Napoleons regering meddelade handelskepp att idka fri handel. — *Syn. Licens. — 3) (särskilt i Sverige) a) Den handling, hvarigenom Kommercekollegium förklarar ett fartyg berättigadt till svenska fartygs friheter och förmåner. — b) Bref, som portofritt får afsändas med posten.*

FRIBRÖD, n. 5. 1) *Se Fattigbröd. — 2) Fritt uppehälle, som af någon offentlig inrättning bestås en person, hvilken der för lifstiden blifvit inlöst.*

FRIBYTARE, m. 5. *Se Sjöförjare.*

FRIBYTERI, n. 5. *Se Sjöförjveri.*

FRICADELL, se *Frikadell*.

FRICASSÉE, **FRICASSERA**, se *Frikassé, Frikassera*.

FRI-CORPS, fri'kär't, m. 3. 1) (fordom) Arméafdelning, bildad af öfverlöpare, landstrykare, äfventyrare o. d., hvars tjänstgöring endast räckte så länge, som kriget varade, brukades som lätta trupper och användes emot fienden på de farligaste punkterna, emedan förlusten af dem lättast kunde bäras. Ämjöto en viss efterlätenhet i disciplin, hvaraf namnet. — 2) (i sednare tider) Arméafdelning, bestående af frivilliga fosterlandsförsvarare och använd mest i det lilla kriget. — Angående ståtningssättet, jfr. *Corps*.

FRICITION, se *Friktion*.

FRI-D, a. 2. (det gamla *Fridur*, i fem. *Frid*) Däglig, fager. Brukas ännu någon gång i poet. *Deraf Fritla* (se d. o.).

FRI-D, m. 5. 1) (i lagspråket) Allmän säkerhet i landet. *Fred* brukas dock numera allmänt, utom i sammansättningarna: *Hemfrid, Qvinnofrid, Kyrkofrid, Tingsfrid, Landsfrid och Vägafrid. — 2) (i ändlig mening) Lugn i själen, sinneslugn, samvetsro. *Hvad är högre att skatta än själens f.? F. vare dig! F-ens Gud helge eder ande, själ och kropp etc.! Fara med f., då i ro, med glädje. Herre! nu låter du din tjena-re fara med f. Sofve han i f.! F. öfver hans minne! — Jfr. Ann. under Fred.**

FRI-DAG, m. 2. Dag, då man är ledig ifrån arbete, tjänstförrättning, o. s. v.

FRI-DKULLA, f. 1. (af *Fridr*, fred, och *Kolla*, flicka) Så kallades fordom i Sverige en prinsessa, som förmäldes med någon utländsk furste, till bestående af med honom slutet fred.

FRI-DLAND, fri'dlän'd, n. 5. Så kallades fordom det land, som var fredligt och tryggt för främmande och resande.

FRIDLÝSA, v. a. 2. (Lýsa frid på) Öffentligen kungöra, att något vid straff bör vara fredadt för allt slags våldsvärk; ställa under lagens skydd. *En f-st helgedom. — Fridlýsande*, n. 4. o. *Fridlýsning*, f. 2.

FRIDLÖS, a. 2. Se *Fågelfri*.

FRIDLÖSHET, f. 5. Se *Fågelfrihet*.

FRIDSAM, a. 2. Som har ett fredligt sinne. *Fredlig. En f. menniska. F-i sinne. — Syn. Fridsinnad, Fredlig, Fredälskande, Fredfärdig, Fredsam.*

FRIDSAMHET, f. 5. Fridsamt sinnefag. — *Syn. Fredlighet, Fredsamhet.*

FRIDSBROTT, n. 5. (gam.) Brott emot den allmänna säkerheten och freden i landet.

FRIDSKYSS, m. 2. Helig kyss, som man i äldsta kristna församlingen, efter böner, efter gudstjänst och isynnerhet efter begående af den heliga nattvarden, gaf hvarandra, till tecken af kristlig kärlek. Sedermera äfv. den kyss, som man i stället gaf en liten tafia af silver, kallad *paar*, äfven ock bibeln eller messboken. Fridskysen bibehålles ännu i den grekiska kyrkan, vid vissa högtider.

FRIDSKÖLD, m. 2. Sköld, som fordor vid ett fälslag upphöjdes till tecken, att de öfverlevande bland de besegrade fienderna skulle få fred och säkerhet till lifvet.

FRIDSLAG, fri döds-lag, m. 2. Lag, stiftad till upprätthållande af allmänna säkerheten och freden i landet, t. ex. Birger Jarls lagar om hemfrid, qvinnofrid, &c.

FRIDÄLSKANDE, a. 1. Se *Fredälskande*.

FRIERI, n. 5. 1) Handlingen, då man friar (ill), begär någon till äkta. *Hans f. upptogs väl af föräldrarne. Få ja, nej vid sitt f. Gå på f, gå bort, för att fria. — 2) Den hyllning, uppmärksamhet, man egner ett fruntimmer, i afsigt att vinna hennes bifall till äktenskap. Hans f. har nu varat i två år, utan att han kommit sig för att fria. — Syn. (gam.) Giljande.*

FRIGG, f. nom. propr. (nord. myt.) Den förnämsta af Asyniorna, Odens gemål, herrskande öfver hela naturen på jorden; Grekernes Hära, Romernes Juno. Bör icke förväxlas med Freya.

FRIGGEROCKEN, m. sing. def. (Friggs rock) Gammal benämning på stjernbildn Orion.

FRIGIFVA, v. a. 5. (höjes som *Gifva*) 1) Sätta i frihet, släppa ut ur fängelse. — 2) Gifva en slaf, en träl, en lifegen friheten. — 3) mindre brukl.) Gifva ett folk friheten. — *Syn. Emancipera, Frigöra. — 4) Tillåta bruket, upphäva förbudet af något. F. införseln af jern. — Syn. Frigöra. — 5) Befria från inskränkande band, tvång. F. handeln, näringarna. — Syn. Emancipera, Frigöra.*

FRIGIFNING, f. 2. och

FRIGIFVANDE, n. 4. Handlingen, då man frigifver.

FRIGIFVEN, part. pass. af *Frigifva*. Brukas nästan adjektivt i uttrycket *F. slaf*, och äfv. substantivt, t. ex. *En f.*, d. v. s. en frigifven slaf.

FRIGÄLIG, a. 2. (nat. hist.) Sages om de slags fiskar, som hafva gläarna fria under ett gällock och bilden en särskild ordning af Broskfiskarna: *De F-a.*

FRIGÖRA, v. a. 2. (höjes som *Göra*) 1) Göra fri, befria. *F. någon ur fångenskap, ur fängelse, ur en hendes våld. — Syn. Se Befria. — 2) Se Frigifva*, hem. 2, 5 o. 3. — 3) *Se Frikalla. — Frigörande*, n. 4. o. *Frigörelse*, f. 3.

FRIHAMN, m. 2. Med vissa friheter försedd hamn, hvarest skepp af alla nationer kunna fritt och utan tull inlöpa och handla.

FRIHERRE, m. 2. pl. — *herrar*. 1) (ursprungligen) Adelsman, som besatt ett frigods, d. v. s. ett gods, hvilket ej var lämpligt. — 2) (nu) *Se Baron*, 5.

FRIHERREBREF, n. 5. Se följ.

FRIHERREDIPLOM, ---- på m, n. 5. Diplom, hvarigenom någon blifvit upphöjd till värdighet af friherre.

FRIHERREKRONA, f. 1. (herald.) Krona uppöfver ett friherligt vapen, bestående i ett bredt band, omvridt med en perlsnodd och hvaruppå vanligtvis fem perlor hvilat. Kallas äfv. *Baronlig krona*.

FRIHERRESÄTE, n. 4. Gods, der en friherre är boende. Äfv. *Friherligt säte*.

FRIHERRINNA, f. 1. Se *Baronessa*.

FRIHERRLIG, a. 2. Som tillhör eller har afseende på en friherre eller dess familj. *F. värdighet. Det f-a herrskapet. — Jfr. Baronlig.*

FRIHERRLIGHET, f. 3. En friherres stånd och värdighet. Brukas nästan endast skämtvis.

FRIHERRSKAP, n. 3. o. 5. En friherres stånd och värdighet.

FRIHET, f. 5. 1) Tillstånd af befrielse från något tvång, något besvärande, tryckande, o. s. v. Brukas i denna bem. med prep. *ifrån* eller *för* och åtföljande substantiv. *Jfr. Fri*, hem. 2 o. 3. *F. ifrån (för) tvång, arbete, tjänst, afgift, skatt, sorg, bekymmer, samvetsagg. — Syn. Ledighet. — 2) En ej fängslad persons tillstånd. Alla fångarne återfingo f-en. Sätta i f. — Motsats. Fångenskap. — 3) En persons tillstånd, som ej är underkastad trældom, slaveri. *Krigsfångar förlorade i äldre tider sin f. och blefvo slafvar. Gifva en slaf, en neger f-en. Sälja, återfå, återköpa f-en. — Motsats: Slaveri, Trældom, Lifegenskap. — 4) Förvarro af tvång i sammanförfad, umgänget. *Sticketens regler skada umgängets, konversationens f. Man njuter mycken f. i det huset. — Motsats: Tvång. — 5) Oberoende, oafhångighet af andras vilja. *Han älskar för mycket sin f., att gå in på tjänstemannabanan. — Motsats: Berende, Afhängighet. — 6) (fig.) En persons tillstånd, då dess hjerta är fritt ifrån kärlek. *Hon har beröfvat honom f-en. — 7) Fritt, otvunget, ledigt, obesväradt sätt att skicka sig, bete sig. Åtföljes i denna mening nästan alltid af ett bestämmande adjektivt. *Skicka sig med en anständig f. Visa en ädel f. i sitt väsende. — Syn. Ledighet, Otvungenhet, Tvånglöshet. — 8) Allt för fritt, förtroligt sätt att skicka sig, uppöfva sig; opasande djerfhet. *Det är i hans ton och skick en f., som stöter alla. Delta är en f. af er, som jag icke kan gilla. Brukas isynnerhet ofta i plur. med verberna *Taga, Tillåta (sig)*, t. ex.: *Taga sig f-er med ett fruntimmer, med sina förmän, i sitt umgänge med dem visa prof på en närgången förtrolighet. Tillåta sig f-er som sära. — Syn. Opasande, oanständig, ohöfvisk, otillbörlig förtrolighet, Närgångenhet, Oförskänhet, Djerfhet. — 9) Tillåtelse, lof, tillstånd. *Jag ger dig f. att välja. Uttrycket *Taga sig f., taga sig den f-en*, att . . . brukas ofta af höflighet i samtal, och betyder, att man ber om ursäkt för något, som möjligen kunde misstyckas, t. ex.: *Jag tager mig den f-en påminna om ert löfte. Jag tager mig den f-en att icke vara af er tanke. Jag har tagit mig f-en att tillskrifva er. —**********

FRIHETSDYRKAN, f. sing. indef. Till dyrkan gränsande frihetskärlek. Brukas i högre stil.

FRIHETSDYRKARE, m. 5. En, som hyser en till dyrkan gränsande frihetskärlek. Brukas i högre stil.

FRIHETSIFVER, m. sing. Ifter att befrämja frihetens sak. Nyttjas i skriftspråket.

FRIHETSKRIG, n. 5. Krig, som ett folk förer, antingen för att värna, eröfra eller återtaga sin sjelfständighet.

FRIHETSKÄRLEK, m. 2. sing. Kärlek till frihet (i bem. 5, 6 o. 12). Brukas i skriftspråket.

FRIHETSLAG, m. 2. (norr. fil.) Lag för det, som beror af fri vilja. *F-arne äro af tre slag: *Teknisk Regel, Klokhetsregel och Sederegel ell. Moralisk lag.**

FRIHETSLÄRA, f. 1. Lära, grundsats, rörande samhällsfriheten. Ordet tillhör skriftspråket.

FRIHETSMIL, f. 2. En mil rundt omkring vissa orter, hvarinom de fordor hade vissa privilegier.

FRIHETSMÖSSA, f. 1. Ett slags röd mössa, som under första franska republiken Jakobinerne buro, till minne af de till galcerne dömda, men sedan af republikanerna frigifna soldaterna af regementet Chateaueux.

FRIHETSSTRAFF, n. 5. Straff, som består i den personliga frihetens förlust, antingen för alltid eller för längre eller kortare tid.

FRIHETSTID, m. 5. 1) Den tid, hvarunder ett samhälle åtnjutit politisk frihet. — 2) (i svenska hist.) *F-en*, tidehvarvet ifrån Carl XII:s död till revolutionen 1772, hvarunder Rikets Ständer hade högsta makten.

FRIHETSSTRÅD, n. 5. Ett under första franska republiken tid, såsom sinnebild af den växande frihetens tid, på någon offentlig plats planteradt träd, först i början en poppel, sedan en tall ell. ek.

FRIHETSVÄN, m. 5. pl. — *vänner*. Vän af samhällsfriheten.

FRIHETSÅR, n. 5. Den tid, hvarunder en jordägare, enligt särskilt medgifvande, njuter befrielse från skatt och ränta.

— 10) Befriande undantag ifrån efterlefnaden af stadgar, förordningar, reglementen o. s. v. eller ifrån utgörandet af vissa skatter, afgifter o. s. v. från servituter, m. m. Brukas mest i plur. *Den-na stad åtnjuter många f-er. Fri- och rättigheter. — 11) (mor.)* Förmågan att bestämna sin vilja; förmågan af sjelfbestämelse för våra handlingar. Detsamma som *Fri Vilja. — 12) (i stats- och naturrätten)* Behindradt bruk af kroppss- och själskraft. För så vidt det icke strider emot statens ändamål. *Personlig ell. naturlig f.*, rätt att obehindradt bruka sin kroppss kraft, då man ingen annan förmår. *Borgertig f.*, rätt att af de styrande ej behandlas efter godtycke, och att blott dömas efter lag. *Politisk f.*, ell. blott *f.*, ett folks i statsförfattningen grundade rättighet till deltagande, genom valda ombud, i vissa delar af statsangelägenheterna, såsom lagstiftning och skatternas beviljning. *Pressens f.*, se *Tryckfrihet*. *Hafvens f.*, alla nationers rätt att fritt besögla alla hafven. Se f. 6. *Tankfrihet, Samvets-, Religions-, Handels-, Näringsfrihet*, m. fl.

FRIHETSANDANDE, a. 1. Som andas frihet, röjer en varm kärlek till friheten (i samhallet). Brukas i högre stil. *F. verser.*

FRIHETSBEGÄR, n. 5. Begär efter oberoende af andra.

FRIHETSBYRÅN, f. sing. indef. Till dyrkan gränsande frihetskärlek. Brukas i högre stil.

FRIHETSBYRÅRE, m. 5. En, som hyser en till dyrkan gränsande frihetskärlek. Brukas i högre stil.

FRIHETSIFVER, m. sing. Ifter att befrämja frihetens sak. Nyttjas i skriftspråket.

FRIHETSKRIG, n. 5. Krig, som ett folk förer, antingen för att värna, eröfra eller återtaga sin sjelfständighet.

FRIHETSKÄRLEK, m. 2. sing. Kärlek till frihet (i bem. 5, 6 o. 12). Brukas i skriftspråket.

FRIHETSLAG, m. 2. (norr. fil.) Lag för det, som beror af fri vilja. *F-arne äro af tre slag: *Teknisk Regel, Klokhetsregel och Sederegel ell. Moralisk lag.**

FRIHETSLÄRA, f. 1. Lära, grundsats, rörande samhällsfriheten. Ordet tillhör skriftspråket.

FRIHETSMIL, f. 2. En mil rundt omkring vissa orter, hvarinom de fordor hade vissa privilegier.

FRIHETSMÖSSA, f. 1. Ett slags röd mössa, som under första franska republiken Jakobinerne buro, till minne af de till galcerne dömda, men sedan af republikanerna frigifna soldaterna af regementet Chateaueux.

FRIHETSSTRAFF, n. 5. Straff, som består i den personliga frihetens förlust, antingen för alltid eller för längre eller kortare tid.

FRIHETSTID, m. 5. 1) Den tid, hvarunder ett samhälle åtnjutit politisk frihet. — 2) (i svenska hist.) *F-en*, tidehvarvet ifrån Carl XII:s död till revolutionen 1772, hvarunder Rikets Ständer hade högsta makten.

FRIHETSSTRÅD, n. 5. Ett under första franska republiken tid, såsom sinnebild af den växande frihetens tid, på någon offentlig plats planteradt träd, först i början en poppel, sedan en tall ell. ek.

FRIHETSVÄN, m. 5. pl. — *vänner*. Vän af samhällsfriheten.

FRIHETSÅR, n. 5. Den tid, hvarunder en jordägare, enligt särskilt medgifvande, njuter befrielse från skatt och ränta.

FRIHETSÄLSKANDE, a. 1. Som älskar samhällsfriheten.

FRIHULT, n. 5. (skepp.) Benämning på korta trån eller gamla sammanbundna ankartägsstumpar, som vid vissa tillfällen hängas utombords ned efter ett fartygts sida, för att skydda (fria) det för skamflinng.

FRIHÄGAD, a. 2. (föga brukl.) Förtröstansfull, vid raskt mod.

FRIKADELL, -- då'll, m. 5. (fr. *Fricandelle*) I buljong kokad liten boll af finbackadt kalkkott med rifvet bröd, ägg, mjölk, smör, m. m. [-ca-llé.]

FRIKALLA, v. a. 1. 1) Förklara en anklagad vara oskyldig eller ej böra dömas till straff. *F. en anklagad. F. någon ifrån brott, straff. — Syn. Frikänna, Fria, Frigöra, Frisäga. — 2) Förklara någon, som i tal, skrift eller genom ryktet för något beskyllas, ej vara dertill skyldig. *Från den beskyllningen, det felet f-r jag honom. — Syn. Frikänna, Fria, Frilaga, Frisäga. — 3) Förklara någon undantagen ifrån efterlefnad af en lag, förordning, från en beskattning, afgift, ett ällgande, en tjänstbarhet, ett ous; o. s. v. *F. från efterlefnad af ett lagbud, en förordning. F. någon ifrån utgörandet af en skatt, erlag-gandet af en afgift. Vara f-d ifrån allt ansvar. Sages äfv. i allmänhet om tjänstebevisningar, som äro af pligt eller sed föreskrifna, t. ex.: *Jag f-r Bror ifrån besväret att följa mig nedför trappan. — Syn. Befria, Frilaga. — Frikallande*, n. 4.***

FRIKALLELSE, f. 3. 1) Handlingen, då man frikallar. — 2) *Se Dispens*.

FRIKASSE, m. 5. (fr. *Fricassée*) Kött, skuret i mindre bitar, kokt och serveradt med en kryddsås. [*Fric*—.]

FRIKASSERA, v. s. 1. Tillaga kött som frikassé. — *Frikasserande*, n. 4. o. *Frikasserering*, f. 2. [*Fric*—.]

FRIKOMPANI, frikämpanf, n. 5. *Se Fricorps*.

FRIKOSTIG, a. 2. 1) Som gör sig ett nöje af att ofta glädja andra med rika skänker. *En f-man. — 2) Som utmärker, tillkännagifver frikostighet. *En f. gå/vo.**

A. n. m. Den *Frikostiga* ger ofta och rikligt, utan afseende på deras behof, som emottaga hans gåfvor, och blott för nöjet, det bereder honom, att sålunda kunna glädja andra; den *Gifvild* ger deremot ofta och rikligt af behöfvande, utan annan bevekelsegrund än rent medlidande.

FRIKOSTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara frikostig.

FRIKOSTIGT, adv. På ett frikostigt sätt, med frikostighet.

FRIKTION, friktionschön, f. 3. (fys.) Gnidning, som uppkommer genom ojemnheterna på hvarannan vidrörande kroppar, som röras i motsatt riktning.

FRIKULA, f. 1. (enligt vidskepelsen) Kula, som en friskyt med djefvulens bistånd förskaffat sig, för att dermed kunna göra friskott (se d. o.).

FRIKYRKA, f. 1. Sådän privilegierad församling, till hvilken hvar och en, som det ästunddar, äger frihet att hålla sig.

FRIKÄNNA, v. a. 2. *Se Frikalla*, 1 o. 2. — *Frikännande*, n. 4.

FRIKÖPA, v. a. 2. Köpa någon fri från trældom eller fångenskap. — *Syn. Frilösa, Lös-köpa, Lösa. — F. sig, v. r.* Genom penningar lösa sig ifrån skatt, besvär, tjänstskyldighet, o.

s. v.). *F. sig ifrån dagsverkens utgörande.* — *Friköpande*, n. 4. o. *Friköpfung*, f. 2.

FRILLA, f. 1. Kvinna, som, utan att vara gift med en man, lever tillsammans med honom, som vore hon hans hustru. — *Syn.* Konkubin, Samqvinn.

A. n. m. *Frilla*, sammandraget af *Fridla* (af *Frid*, vaoker), betydde egenligen detsamma som vårt nuvarande Sköna (la Belle).

FRILLEBARN, n. 3. Oäkta barn, sammanfattad med en frilla. Äf. *Frillobarn*.

FRILOTT, m. 3. 1) Lott, andel i något, fri för hvarje afgift eller kostnad. — 2) Lott på något, som bortlottas, eller till ett lotteri, den man erhåller utan afgift.

FRILYSA, v. a. 2. (öföga brukl.) Frigifva bruket af något. — *Frilytsande*, n. 4. o. *Frilytsning*, f. 2.

FRILÄTA, v. a. 3. (höjes som *Läta*) Se *Frigifva*. Nästan obrukligt. — *Frilätande*, n. 4.

FRILÄN, n. 3. Län, som med konungens tillåtelse, ehuru emot regeln, innehades af en ofrälse person. Det franska *Franc-fee*.

FRILÖSA, v. a. 2. Se *Friköpa*. — *Frilösande*, n. 4. o. *Frilösning*, f. 2.

FRIMÄRKAD, m. 3. Sådän marknad, hvarst alla slags handlande och handverkare, både inhemska och utländska, få infinna sig, för att afyttra sina varor, dock med den inskränkning, att utlänningar endast äga att besöka stapelstädernas frimarknader.

FRIMODIG, a. 2. 1) Uppriktig i tal, då det gäller att säga sanningen och detta är förenadt med fara, skada eller obehag. *En f. man.* — 2) Som röjer, tillkännagifver frimodighet. *En f. tal, svar.*

FRIMODIGHET, f. 3. Egenskapen att vara frimodig.

FRIMODIGT, adv. På ett frimodigt sätt, med frimodighet.

FRIMURARE, m. 3. Medlem af frimurareorden.

FRIMURARE-BARNHUS, n. 3. *F-et i Stockholm*, barnhus derstädes, stiftadt år 1735 af Frimurareorden.

FRIMURARELOGE, ---- läsch, m. 3. Förening af frimurare i en stad och trakten deromkring, hvilka bilda ett särskilt brödraskap.

FRIMURARE-ORDEN, ---- ä'rdn, m. 2. Ett sällskap af män, hvilka, förenade för vissa hemliga ändamål, äro utbredda öfver alla verdensdelar, dit den europeiska bildningen sträcker sig, och i tyshet utöfva en konst, som bildligt kallas Frimureri. Denna ordens uppkomst och ändamål uppgifvas högst olika, men sannolikast är den förmodan, att orden har sin grund i medeltidens privilegierade och stutna byggnadssamfund, hvilka medlemmar hyllade från den katolska kyrkans dogmer ganska afvikande, renare moraliska och religiösa läror, hvilka det framdeles, då orden såsom byggnadssamfund uppbürt, blef dess uteslutande syftemål att bevara och utbreda.

FRIMURERI, n. 3. 1) Se *Frimurareorden*. — 2) Bildlig benämning på den hemliga konst, som frimurare anses utöfva; deras hemliga moraliska och religiösa läror, såsom ett helt betraktade, jemte deras föregifna eller verkliga syftemål, och deras hemöfningen att ernå detsamma. *F-et är i Ryssland, Österrike och Preussen förbudet.*

FRIMÄNDAG, m. 2. Frihet, hvarje måndag, från arbete, för handverksesällar på deras verkstäder. *F-en är numera afskaffad.*

FRIMÄSTARE, m. 5. Handverksmästare, som ej beror af skrä.

FRIMÄSTERSKAP, n. 5. En frimästares tillstånd såsom samhällsmedlem med åtföljande rättigheter och skyldigheter.

FRIPARTI, fr'partri', n. 3. Gammal benämning på *Fricorps* (hem. 1).

FRIS, m. 3. (fr. *Frise*) 1) (byggn. k.) Medlersta delen af ett entablement, emellan karnison och arkitraven. — 2) (artil.) Fordom bruklig sirat vid hvardera ändan af en kanon, samt vid alla afsatser på metallen.

FRIS, m. 3. Ett slags groft, ej öfverkuret, föga valkadt och opressadt ylletyg, som brukas till säng- och hästtäckan, öfverrockar o. d. — *Ss.* *F-rock*, *-väfvere*.

FRISAD, -äd, m. 3. Se föreg. ord.

FRISEDEL, m. 2. pl. — *sedlar*. Af vederbörande myndighet eller person utfärdadt betyg, hvarigenom någon befrias ifrån afgift, åliggande o. s. v., eller erhåller tillåtelse att fritt passera fram, eller att fritt och obehindradt forsla, frakta varor; äf. betyg att någon fullgjort åtagen tjänst, uppdrag eller förättning, o. s. v.

FRISEGLARE, m. 3. Finare benämning för Sjöörfvere.

FRISSEL, fr'issl, m. sing. (med.) En utslagsfeber med stark svett, åtföljd af en egen obhaglig lukt och stickningar i huden; utslaget, bestående af små röda eller hvita bläckror, liknande hirsborn, innesluter en klar vätska och går stuligen till affjällning. — *Ss.* *F-artad*.

FRISERA, v. a. 1. (fr. *Friser*) 1) Krusa, lägga i lockar. — 2) (fabr.) Noppa (ylletyger). — *Friserande*, n. 4. o. *Frisering*, f. 2.

FRISERBORD, friserbörd, n. 3. (fabr.) Bord, som begagnas vid ylletygens frisering eller noppning.

FRISERKAM, friserkåmm, m. 2. pl. — *kammar*. Kam, som begagnas till frisering af hår.

FRISERMASKIN, frisermaskin, m. 3. (fabr.) Särskilt maskin, som begagnas vid tygers frisering.

FRISINNAD, a. 2. 1) Som byser för samhällsfriheten gynnande tänkesätt. *En f. man.* — 2) Som röjer för denna frihet gynnsamma tänkesätt. *F-e grundsatser. En f. handling.* — *Syn.* (för begge bem.) Liberal, Frisinnig.

FRISINNIG, a. 2. Se *Frissinnad*.

FRISINNIGHET, f. 3. 1) Frissinnade tänkesätt. — 2) Egenskapen att röja, uttrycka, tillkännagifva frissinnade tänkesätt. *Bevundrom f-en af hans handlingssätt.* — *Syn.* (för begge bem.) Liberalitet.

FRISINNIGT, adv. På ett frissinnadt sätt, med frissinnighet.

FRISK, a. 2. (fr. *frisch*) 1) Kylig och vederquickande. *F. luft* (se äfv. 3.). *F-t vöder. En f. vind* (se äfv. 7.). *F-t vatten* (jfr. äfv. 2 o. 3.). — *Syn.* Sval, Svalkande. — 2) Som nyligen blifvit gjord, beredd, hämtad, eller nyligen skett, tilldragit sig. (För denna bem. brukas vanligare ordet *Färsk*.) *F-t kallvatten*, nyss upplåmtadt. *Spåren deraf äro ännu hell f-a.* *F-t sår*, nyligen bekommet (jfr. äfv. 3.). — *Syn.* Se *Färsk*.

— 3) Som bibehållit sin fulla saft, smak, styrka eller glans. *F. frukt*, ej skämd. *En f. melon.* *F-a äpplen, päron, citroner, o. s. v.* *F-t vatten* (jfr. äfv. 1 o. 2.). *Dricksvattnet ombord var ännu efter tre månaders segling f-t.* *F-t dricka*, ej dufvet. *F-a köttet*, levande köttet, der blod och vätskor cirkulera (i motsats till *Dödkött*). *Sätta blommor i vatten*, för att bibehålla dem

f-a. *F-a färger*, lifliga. *F. luft*, som har sina rätta beståndsdelar och föga är uppblandad af främmande, skadliga ämnen, såsom den i naturen (ej instängd) vanligen förefinnes. Man säger dertill: *Hämta f. luft*, inandas sådan. *Såret håller sig lyckligtvis f-t*, är ej angripet af rötta. *F-a trupper*, som hafva sina fulla krafter i behåll, ej äro uttrötade. *F-a hästar*, fullkomligt ut hvilta, eller som ej nyligen varit använda till arbete, dragning, ridning. *Släppa f-a hundar på vilberådet. Vara, behålla f-t minne*, väl ihågkommas, väl minnas. — *Syn.* Ej skämd, Väl bibehållen, Oförsvagad. — 4) (om människor och djur) Som är vid helsa. *En f. människa. F. och sund. F. och rask. F. och färdig. F. som en fisk*, som en nötkärna, vid fullkomligt god helsa. *Hafva f-a lemmar, f. kropp.* (Ordspr.) *I dag f. och sund, i morgon kall i mun*, ingen vet, om han lever till morgondagen. — *Motsatser:* *Sjuk, Sjuklig.* — *Syn.* Sund, Heltbregda, Vid helsa. — 5) Som utvisar, tillkännagifver friskhet, helsa. *F. hy, färg* (på huden). *F-t ansigte. F-a läppar.* — 6) (om väster) Grönskande. *Ett f-t träd.* — 7) (fig.) Eftertrycklig, dugtig. *En f. vinter. F. vind*, god segelvind. *F-a tag!* d. v. s. dugtiga tag (se *Dugtigt*), t. ex.: *Ro f-a tag.* — 8) (fig.) Munter, oförfärad. *F-t mod, j gossar blå!*

FRISKA, v. a. 1. 1) *F. ell. f. äpp*, se *Uppfriska*. — 2) (metallarb.) a) Vid lödning läsa, skafva eller kratsa ytorna, som skota förenas, så att de blifva fria från oxid och smuts. — b) Tillfatta bly till silfverhaltig koppar, för att genom segring utsmälta silfret ur kopparn. — c) I schaktugn reducera glete till bly. — *V. n. 1* (sjöt.) a) (om vinden) Tilltaga i styrka. — b) *F. på tåget*, genom klyset utföra mer af ankartåget. — *Friskande*, n. 4.

FRISKBLY, n. sing. Bly, genom friskning erhållet ur hårdbley och glete.

FRISKEL, fr'isskl, m. 2. pl. — *frisklar*. (tekn.) Lyftarm på en hjulstock ell. bokverksstamp.

FRISKHET, f. 3. Egenskapen att vara frisk (i alla bem., utom 7 o. 8). 1) *Luftens, vindens f.* — *Syn.* Svalka, Kylighet. — 2) *Källvattnets f.* — 3) *Melonens, citronernas, drichats f.* — 4) *En människas f. beror mycket af dess lefnads-sätt.* — *Motsats:* Sjuklighet. — *Syn.* Se *Helsa*. — 5) *Hvns, ansigtets, läpparnes f.* — 6) *Ett tröds f.*

FRISKHÄRD, m. 2. (metallarb.) Smältugn, som begagnas vid friskning (se *Friska*, v. a. 2, b).

FRISKILLING, m. 2. Viss afgift, som i städerna, vid afslutandet af köpebref och undfändet af fastebref betalas till borgmästare och råd i staden.

FRISKNA, v. n. 1. *F. ell. f. till*, se *Tillfriskna*.

FRISKNING, f. 2. (metallarb.) Förfarandet, då man friskar (se *Friska*, v. a. 2).

FRISKOLA, f. 1. Skola, der barn utan afgift erhålla undervisning.

FRISKOTT, n. 3. (enligt vidskepseln) Skott, som genom djefvulens medverkan ofelbart träffar äfven på det största afstånd.

FRISKPANNA, f. 1. (metallarb.) Jernpanna, hvaruti vid friskning (se *Friska*, v. a. 2, b o. c) det smälta slås.

FRISKT, adv. 1) På ett friskt sätt. *Det luktar, doftar, känns här f.*, luften känns här frisk. *Vattnet smakar f.* — 2) (pop. o. fam.) Dugligt. *Det blåser f. Köra, gå f. Han arbetar f.*, tar f. i. *Lefva f.*, muntert och vällystigt; i nöjen och njutningar. — *Syn.* Se *Dug-*

ligt. — 3) Raskt, hurtigt. *Gå f. lös emot fienden. F. upp!* mod!

FRISKUGN, m. 2. Se *Friskhård*.

FRISKYTT, m. 2. (enligt vidskepseln) Jägare, som med djefvulens bistånd förskaffat sig frikulor (se *Frikula*).

FRISLÄPPA, v. a. 2. (öföga brukl.) Se *Lösläppa*.

FRISOLETTBAND, frisälattband, n. 3. (mest i plur.) Se *Florettband*.

FRISPRÅKARE, m. 3. En, som utan afseende på person, säger allt hvad som faller honom in. — *Syn.* *Fritalare*.

FRISPRÅKIG, a. 2. Se *Fritalig*.

FRISPRÅKIGHET, f. 3. Se *Fritalighet*.

FRIST, frisst, m. 3. (i fornspråket: *Frest*) Se *Anstånd*.

FRISTAD, m. 3. pl. — *städer*. 1) Stad, som har sin egen sjelfständiga regering och egna lagar, t. ex. Hamburg i Tyskland. — 2) Ställe, ort, der de, som begitt något brott, kunna undgå verldsligt straff. — *Syn.* Asyl. — 3) (fig.) Ställe, dit man räddar sig, för att vara i säkerhet. *Hans hus är en f. för alla olyckliga. Hvar skall jag finna en f. för deras raseri?* — *Syn.* Tillflykt, Tillflyktsort, Asyl, Skydd. — 4) *Eskiltuna F.*, en del af denna stad, der manufakturisterna, som der medsett sig, äga vissa friheter.

FRISTAT, m. 3. Se *Republik*.

FRISTUND, f. 3. Stund, då man har ledigt ifrån arbete, göromål. — *Syn.* Ledig stund, Fritimma.

FRISTÄENDE, a. 1. Som står fritt, utan beröring med något annat. *F. hus. F. pelare.* — *Syn.* Isolerad, Enstaka.

FRISUR, frisy'r, f. 3. (fr. *Frisure*) 1) Hårets krusning. — 2) Krusadt hår.

FRISÄGA, v. a. 2. (höjes som *Säga*) Se *Frikalla*, 1 o. 2. — *Frissägande*, n. 4.

FRISÄGELSE, f. 3. Handlingen, då man frisäger.

FRISÖR, -sör, m. 3. (fr. *Friseur*) Se *Hårfrisör*.

FRITAGA, v. a. 3. (höjes som *Taga*) Se *Frikalla*, 2 o. 5. — *Fritagande*, n. 4.

FRITÄGELSE, f. 3. Handlingen, då man fritager.

FRITALARE, m. 3. Se *Friskräkare*.

FRITALIG, a. 2. Som utan afseende på person säger allt hvad, som faller honom in. — *Syn.* *Friskräkig*.

FRITALIGHET, f. 3. Egenskapen att vara fritalig. — *Syn.* *Friskräkighet*.

FRITID, m. 3. Tid, då man har ledigt ifrån arbete, göromål, tjänsteåligganden. — *Syn.* Ledighet, Ferier.

FRITIMME, m. 2. pl. — *timmor*. 1) Timme, då man har ledigt ifrån arbete, göromål, tjänstförrättning. — 2) Se *Fristund*.

FRITT, m. 3. (nat. hist.) Tvångslig insekt, icke större än en loppa, men som ofta gör betydlig skada på kornaxen. *Musca (Sapromyza) Frit.*

FRITT, adv. 1) Utan tvång. *Handla f. Äga att f. göra och låta. Tala f.* (jfr. 7, 9 o. 10). *Lefva f.* (jfr. 3 o. 11). *Stå, lemna f.*, se under *Fri*. — *Syn.* Utan tvång, Tvångslöst, Otvinget. — 2) Utan hinder. (Fys.) *En kropp, som faller f.*, lodrätt genom luften eller genom ett lufttomt rum, utan att på honom verkar någon annan kraft än den allmänna tyngdkraften. — *Syn.* Obehindradt. — 3) Utan betänning. *Bo, spisa, lefva f. hos någon. Hålla någon f.*, betala för

homom. — *Syn.* Kostnadsfritt, Gratis. — 4) Utan stöd eller hjälp. *Barnet kan redan gå f., utan ledband eller hjälp.* — 5) På ett öppet ställe. *Huset står, ligger alldeles f.,* är ej omgifvet af andra. — 6) Ledigt ifrån arbete, göromål. *Hafva f. i morgon har jag f. hela dagen.* — 7) Utan straff, utan fara för förebräelser, bömmor, straff, o. s. v. *Här kan man f. gå. Det kan man f. göra. Gör det f.,* gerna, med tillåtelse; jag ger lof dertill. *Han må f. komma, göra det!* det är ingenting, som hindrar honom att . . . *Tala f.* (jfr. 1, 9 o. 10). *Här kan man tala f., utan att behöfa frukta lyssnare.* — *Syn.* Ostraffadt, Gerna, Med tillåtelse, Med lof. — 8) Med fritt skick, med frihet i hållning, fasoner, o. s. v. *Föra sig f. Förå kroppen f.* — *Syn.* Ledigt, Ötvinget. — 9) Uppriktigt, frimodigt, öppet. *Tala f.* (jfr. 1, 7 o. 10). *Säg f. ut, hvad du tänker om den saken. Jag tillstår f., att . . .* — 10) På ett alltför fritt, opassande sätt. *Helst med åtföljande adverb. Tala f.* (jfr. 1, 7 o. 9). *Tala allt för f., mycket f. Han talar alltid så f., att anständiga fruntimmer icke kunna afhålla sig ifrån att rodna.* — *Syn.* Onständigt. — 11) På ett utsväfvande, välustigt sätt. *Lefva f.* (jfr. 4 o. 5). *Han lefver f., så länge det räcker.* — 12) *F.* i åtskilliga sammansättningar, utmärker frihet ifrån något, t. ex.: Dragfritt, Kostnadsfritt, Tallfritt. **FRIITA**, *fritta*, *f. i.* (vid glassillverkning) Glassats, hvori beståndsdelarna blifvit noga blandade med hvarandra, innan fritteringen. **FRIITERA**, *v. a. i.* (vid glassillverkning) Uppvärma frittan nära till förglasning. — *Fritterande*, *n. a. o. Frittering*, *f. 2.* **FRIITÄNKANDE**, *a. i.* 1) Som tänker fritt och själfständigt, utan att grunda sitt omdöme på myndighet eller låta det förvillas af fördomar. — 2) Som förkastar den uppenbarade religionens läror och blott antager den naturliga religionen. **FRIITÄNKARE**, *m. 3.* 1) En, som tänker fritt och själfständigt i alla ämnen. Brukas i denna bem. föga. — 2) En, som förkastar den uppenbarade religionens läror och blott antager den naturliga. — *Syn.* Naturalist, Deist. **FRIITÄNKERI**, *n. 3.* 1) Omständigheten, förhållandet, att någon är fritänkare (hem. 2). — 2) En fritänkares (hem. 2) åsigt. **FRIIVECKA**, *f. 4.* Vecka, då man har ledighet ifrån arbete, göromål, tjänst. **FRIVILLIG**, *a. 2.* 1) Som göres, sker af fri vilja. *En f. handling. F. gåfva, afgift. F-t samtycke.* — 2) (om person) Som af fri vilja gör något. *F. arbetare, soldat.* — *S. m.* En, som af fri vilja gör tjänst i krig. *En f. De f-e.* — *Syn.* Volontär. **FRIVILLIGHET**, *f. 5.* Egenskapen att vara frivillig (hem. 4). *Samtyckets f.* **FRIVILLIGT**, *adv.* Af fri vilja. *F. göra något.* — *Syn.* Sjelfmant, Opåmint. **FRIVOL**, *frivol*, *a. 2.* (lat. *frivolus*) Lättfärdig. **FRIVOLITET**, *frivolitet*, *f. 3.* 1) Lättfärdighet. — 2) Lättfärdig handling, lättfärdigt tal, yttrande. **FRIÅR**, *n. 5.* Se *Frihetsår*. **FRODAS**, *v. d. 1.* (af *Frō*) 1) Vaxa yppigt. *I fet jord f. ogräset som bäst.* — 2) (fig. sam. om människor) Vara vid godt hull. **FRODIG**, *a. 2.* 1) Yppigt växande. *Ett f-t gräs. F. växt, buske.* — *Syn.* Yppigt. — 2) (om människor och djur) Vid godt hull. *Vara fet och f.* — Man säger äfv. *F-t ansigte, f. mage, f-a kinder*; o. s. v. — *Syn.* Se *Fel*.

FRODIGHET, *f. 5.* Egenskapen att vara frodig. — *Syn.* a) Yppighet. — b) Fetma, Hull, Godt hull.

FRODIGT, *adv.* På ett frodigt sätt. *Ogräset väder der f.* — *Syn.* Yppigt.

FROBLEM, *frödlémm*, *m. 2. pl.* — *lemmar.* (föga brukl.); fordom: *Fröblömm*, således af *Frö*, semen virile) Se *Manstem*.

FRODVÄXT, *a. 1.* (föga brukl.) Som växer frodigt, yppigt.

FROM, *a. 2.* 1) Sedligt god till följe af gudsfruktan. *Religionens ändamål bör vara att göra människorna f-ma och tåliga.* — 2) Af naturen god, mild till sinnes; som villigt fogar sig efter andra, gerna vill lefva i sänja med andra. *En f. och god man. F. och enfaldig. Ett f-t barn. F. som ett lam. En f. stackare,* alltför eftergifven. — *Syn.* Fromsint, God, Saktmodig, Beskedlig, Godsint. — 3) (om sak) Som uttrycker, röjer, tillkännagifver, innebär någon af dessa egenskaper. *En f. min. Taiga sig en f. min, uppsyn. F-ma drag, ögon. En f. blick. F. förtröstan. Ett f-t hopp.*

FROMHET, *f. 3.* 1) Sedlig godhet, som har sin grund i gudsfruktan. — 2) Naturligt godt sinne, bøjelse att lefva i sänja med andra; stilla, frodigt sinne. — *Syn.* Saktmod, Beskedlighet, Fredlighet.

FROMMA, *f. sing. oböjl.* Se *Nytta*. Brukas endast adverbialt, i förbindelse med prep. *till*, t. ex.: *Det är till allas värf. att . . . Detta lände honom till f.* — Ordet börjar nu blifva något föseldradt och brukas nu mest i skämtsam stil.

FROMMA, *v. n. a.* (föråldr.; bibl.) Gagna. **FROMSINT**, *a. 1.* 1) From till sinnes. *Jfr. From.* — 2) Som uttrycker, tillkännagifver fromhet. *Ett f. uppförande, beteende, väsende, skick.* — *Fromsinthet*, *f. 5.*

FROMT, *adv.* På ett fromt sätt, med fromhet. *Bedja, sucka f. till Gud. Han blickade så f. på mig.*

FRONDERA, *frånngdöra*, *v. a. 1.* (fr. *Fronder*) Lasta, häckla regeringen. — *Fronderande*, *n. 4. o. Frondering*, *f. 2.*

Anm. Ordet har uppkommit af *la Fronde*, ett emot hovet fiendligt parti under Ludvig XIV:s minderårighet.

FRONDÖR, *frånngdör*, *m. 3.* (fr. *Frondeur*) En, som lastar, häcklar regeringen. *Jfr. föreg. ord.*

FRONT, *frännt*, *m. 3.* (fr. *Front*, af lat. *Frons*) 1) Främre sträckan af en trupps soldater. *Anfalla i f-en. Göra f. emot fienden*, uppställa sig i linie mot fienden. — 2) Framsidan af byggnad, o. s. v. *Framför f-en af lägrt.*

FRONTFÖRÄNDRING, *f. 2.* 1) (milit.) En truppafdelnings rörelse, hvarigenom dess front vändes åt annan sida än förut. *Göra f.* — 2) (fig.) Ändring af åsigt, tänkesätt. Brukas för denna bem. mest i politisk mening.

FRONTISPIS, *fränntispis*, (efter franskan) fränngtispis, *m. 3.* (fr. *Frontispice*) Framsidan af en byggnad, helst då den är dekorerad.

FRONTMÄRSCH, *fränntmärsch*, *m. 3.* (milit.) Marsch rakt fram i full linie. [*— marche.*]

FRONTON, *frännton*, (efter franskan) fränngtång, *m. 3.* (fr.) 1) Vanligtvis triangelformig takprydnad på en byggnad, helst öfver ingången. — 2) Dylik prydnad öfver dörrar ell. fönster i ett hus.

FROSK, *frossk*, *m. sing. (t. Frosch)* Svulmad i tandköttet på hästar.

FROSSA, *v. n.* **FROSSARE**, *m. fl.*, se *Fråsa*, &c.

FROSSA, *f. 1.* (af *Frysa*) 1) Stark känning af köld i kroppen, så att den deraf skakas. *Känna f. i kroppen. En stark f. öfverfull honom.* — *Syn.* Skälva, Frosskänning. — 2) Fekersjukdom, hvarunder den sjuke vid vissa gifna tider plågas af en inre köld, så att kroppen skakas, hvarpå följer stark hetta med huvudvärk, och slutligen en ymnig svett, hvarefter den sjuke blir feberfri. *Hafva f. f-n. Se t. ö. Annandags-, Tredjedags-, Fjerdedagsfrossa.* — *Syn.* Frossfeber, Intermittent feber.

FROSSBRYTNING, *f. 2.* Anfall af frossa (hem. 1), under en frossfeber, eller som förebådar en sådan.

FROSSDAG, *m. 2.* Den dag, då en frosspatient har anfall af frossan.

FROSSFEBER, *fråssfébr*, *m. 2.* Se *Frossa*, 2.

FROST, *m. 3.* (af *Frysa*) Lägre grad af köld, dock så stark, att vatnet fryser eller luftens fuktighet i form af fin snö afsätter sig på marken, på träd, byggnader o. s. v. *Det har varit stark f. i natt.* — *Jfr. Köld.* — 2) Se *Rimfrost.* — 3) (fig. poet.) Köld, kallsinnighet.

FROSTBITEN, *a. 2. neutr.* — *et.* Skadad af frost. Säges om trädgårds- och åkerväxter. *Potateskålen, turska bömnora hafva blifvit f-ina.*

FROSTDAM, *fråssdåm*, *n. sing.* Små stoftpartiklar, som fara omkring i luften, och i solskenet på en frostdag visa sig för ögat som dam.

FROSTFÄRIL, *m. 2.* En art af nattfjärilar, som utvecklas sent om hösten, kort före frosten, stundom ej förr än efter vinters början, när långvarigt töväder inträffar. *Geometra brumata.*

FROSTIG, *a. 2.* (föga brukl.) 1) Kall. *F. luft.* — 2) Utsatt för frost. *En f. trakt.* — 3) (fig.) Kall, utan själ och anda, utan värma. *Ett f-t tal. F-a verser.*

FROSTJORD, *f. 2. sing.* Jord, mycket utsatt för frost.

FROSTKNÄPP, *m. 2.* (pop. o. fam.) Plösligt inbrytande frost af kort varaktighet.

FROSTKNÖL, *m. 2.* Hård, af förkylning orsakad svulst på händer eller fötter, åtföljd af klåda och hetta.

FROSTLÄNDIG, *a. 2.* Mycket utsatt för frost. *F. åker.*

FROSTNATT, *f. 3. pl.* — *nätter.* Sådan natt, då det är eller varit frost, annan tid på året, än under vintern.

FROSTRÖK, *m. 2.* (föga brukl.) Tjock dimma, som uppstiger ur sjöar och floder vid stark frost.

FROSTSKADA, *f. 1.* Skada på trädgårds- och åkerväxter, uppkommen genom frost.

FROSTSKADAD, *a. 2.* Se *Frostbiten*.

FROSTVÄDER, *n. 5.* Så beskaffadt väder, då det är frost.

FROTTERA, *frättera*, *v. a. 1.* (fr. *Frotter*) 1) (i allmänhet) Gnida. — 2) (kir.) Stryka eller gnida en kroppsdel eller hela kroppen med bara handen eller med en borste, flanel o. d., för att gifva den en högre lifsverksamhet. — *Frotterande*, *n. 4. o. Frottering*, *f. 2.*

FROTTERBORSTE, *frätterbörste*, *m. 2. pl.* — *borstar.* Borste, som användes till frottering, vid badning, o. s. v.

FROTTERKONST, *f. 5.* Konsten att frottera kroppen vid badning, o. s. v. Se *Frottera*, 2.

FROTTERLAPP, *m. 2.* Lapp, som begagnas vid frottering.

FRU, *f. 2.* 1) Titel, som tillägges gifta kvinnor, då deras män inneha en samhällsställning, mer eller mindre uphöjd öfver allmogens eller den ringare arbetssklassens. Nyttjas både vid tilltal och äfven i tal om en sådan person, men begagnas ej om förtliga fruntimmer; för öfrigt om hertiginor, markisinnor, grevinnor, m. fl. Tillkom, under medeltiden, endast riddares och riksråds hustrur. Sedan har denna titel småningom nedgått ända till gränsen af det lägre folket. *Män f., ursäkta! F. hertiginna, tillåt, att . . . Hur mår f. Ceder? F-n i huset, hustrun och matmodern i någon ifrågevarande familj.* — 2) Se *Dam*, 1, 3. — *Jfr. Freya*, 2.

FRUA, *v. a. 1.* (fam.) Titulera för fru.

FRUGAL, *-äl*, *a. 2.* (lat. *Frugalis*) Sparsam, tarflig.

FRUGALITET, *---ét*, *f. 3.* Sparsamhet, tarflighet.

FRUKOST, *frückåsst*, *m. 2.* 1) Måltid på förmiddagen. *Äta, spisa f.* — *Syn.* Dagvard, Morgonvard. — 2) Den mat, som dervid förtäres eller framdukas. *Sätta fram f. En god f.* (Fig. sam.) *Det är bara en f.,* räcker endast till en sådan måltid. *Han vore bara en f. för mig,* honom skulle jag lätt tukta, besegra. — *Ss. F-tid.*

Anm. Ordet är sammansatt af det tyska *früh*, tidig, och *Kost*.

FRUKOSTDAGS, *frückåstsdågs*, *adv.* Den tid på dagen, då man vanligtvis äter frukost. *Det är nu f.*

FRUKOSTERA, *frückåststera*, *v. n. 1.* Äta frukost. — *Frukosterande*, *n. 4. o. Frukostering*, *f. 2.*

FRUKT, *frukt*, *m. 3.* 1) (bot.) Det efter befruktningen utbildade fruktämnet. — 2) (i allmän mening) a) Den köttiga och saftiga växtdel, som på vissa träd utbildas af fruktämnet. *Detta äple är en god f. Gif mig några f-er. Ollo-net är också en f.* Brukas ofta kollektivt, helst när fråga är om ädla fruktträd, t. ex. sådana som odlas i trädgårdar. *Ett träd, som bär god f. i är blir det mycken f. F-en blir dyr i år.* (Fig.) *F-en af kunskapens träd både god och ond*, kunskapens verkningar i människosjelen både goda och onda. (Ordspr.) *Godt träd bär god f.,* goda människor göra gerna det goda. *Af f-en skall man hänna trädet*, efter handlingarna skall man bedöma människan. — b) Jordens f-er, all slags frukt (hem. 1), som tjänar människan till föda, icke endast af träden, utan äfven Rotfrukt och Skalfrukt. — 3) Se *Lifsfrukt*. — 4) (fig.) a) Nyttja. *Hans lärdomar hafva burit god f.,* gjort god nytta. *Skörda, njuta f-en af sill arbete*, njuta de fördelar, det inbringar. — *Syn.* Se *Nytta*. — b) Följd, påföljd, resultat. *Här ser man f-en af föräldrars slatthet emot sina barn.*

Anm. Ordet härledes af somliga från *Frū*, af andra från det latinska *Fructus*.

FRUKTA, *v. a. o. n. 1.* 1) (både aktivt och neutralt) a) Käna olust öfver något hotande ondt, som man tror sig ej kunna besegra. *F. något ell. för något. F. döden. Han f-r för allt. F. för något* betyder äfv.: käna olust vid tanken på något som hotar, t. ex.: *Man f-r mycket för hans lif. F. någon ell. för någon*, käna olust vid tanken på något ondt, som man tror sig halva att vänta af någon. *Göra sig f-d*, så handla, att man injarar fruktan hos andra. *F. för någon*, betyder äfv. och oftare: käna olust vid tanken på någon, som hotas med ett ondt, t. ex.: *Han är mycket sjuk; jag f-r för honom.*

— b) Hysa tvivel om riktigheten, befogetheten, rådigheten, nyttan o. s. v. af något. *Jag f-r, att det är bara prat, att han har orätt, att hans beslut är oklokt. Menar du, att det vore orätt gjort? Ja, jag f-r det.* — *Syn.* (för alla ofvansående bem.) Vara rädd för, Rådas för; (för a o. b) Befara, Befruka; (för a) Darra, Bäva, Fasa. — 2) (aktivt) *F. Gud*, erkänna och värda Guds höghet och rättfärdighet samt egna honom sin dyrkan. *F-ter Gud* och *ärer konungen.*

FRUKTAN, f. sing. indef. 1) Känsla af olust öfver något hotande ondt, som man tror sig ej kunna besegra. *Jfr. Frukt, 4, a. Hysa, känna f. för någon. Han är utan all f. för sin ex-amen. Ingifva, injaga, väcka f. hos någon. Betagas af f. Hålla någon i f. Han gjorde det af f. för regeringen. af f. för lifvet, af f. för all . . .* — *Syn.* Rädslåga, Bävan, Fasa. — 2) Tvivel om riktigheten, befogetheten o. s. v. af något. *Jfr. Frukt, 1, b. Jag huser f. för, att det icke går an.*

FRUKTANSVÄRD, a. 2. Som förtjänar att fruktas. *Ett f-t ondt. En f. fara, olycka. En f. fiende, min, blick.* — *Syn.* Se Försträcklig.

FRUKTBÄLJA, f. 1. Se *Bälja*, 2.

FRUKTBÄR, a. 2. 1) Säges om jord, som ger rika skördar af säd och frukt (både träd- och jordfrukter). *F. jord, jordmån. Ett f-t land.* I samma mening säges äfv. *F-t ör.* — *Syn.* Bördig. — 2) (bot.) *F. ståndare*, som har fullständigt utbildade, med frömjöl fyllda knoppar. — 3) (fig.) a) Som ger ränta. *Ett f-t kapital. Göra sina penningar f-a.* — *Syn.* Räntegifvande. — b) Som ymnigt och lättet alstrar. *Ett f-t snille. F. fantasi, uppfinningsgäva.* — *Syn.* Rik.

FRUKTBÄRHET, f. 3. Egenskapen att vara frukthar (ej i bem. 2 o. 3, a). *Jordens f. F-en af hans fantasi.* — *Syn.* a) Bördighet. b) Rikedom.

FRUKTBLAD, n. 3. (bot.) Benämning på de små, fina bladen nedomkring pistillen på en blomma.

FRUKTBONBON, frucktblångbång, m. 3. (af fr. *Bonbon*) (sockerb.) Konfytur, tillredd af hvarjehanda geléer och marmelader, olifka till form, figur, teckning, färg, m. m.

FRUKTBRINGANDE, a. 1. Som bringar nytta.

FRUKTBÄRANDE, a. 1. (om fruktträd och bärbuskar) 1) Som bär frukt. *I hela trädgården finnas i år icke fler än två f. träd.* — 2) Som hunnit så långt i växt, att det kan bära frukt. *I trädgården finnas 200 f. träd.*

FRUKTFJUN, n. 3. Se *Fröfjun*.

FRUKTFÄSTE, n. 4. Se *Fröfäste*.

FRUKTGELE, frucktschelé, n. 3. Gelé (se d. o.), tillredd af frukt.

FRUKTGÖMME, n. 4. Se *Frögömme*.

FRUKTHANDEL, m. sing. Handel med hvarjehanda slags frukt och bär, jemte åtskilliga andra slags artiklar.

FRUKTHANDELÄRE, m. 3. — **LEERSKA**, f. 1. En, som driver handel med frukt.

FRUKTHINNA, f. 1. Se *Fröhinna*.

FRUKTHYLLE, n. 4. (bot.) Den del af svampar, som uppbär fruktlagret.

FRUKTHYLSA, f. 1. Se *Fröhylsa*.

FRUKTKAKA, f. 1. Kaka med inbakad frukt.

FRUKTKAMMARE, m. 2. pl. — *kamrar*. Kammare, der frukt förvaras.

FRUKTKÄPSEL, m. 3. pl. — *kapsler*. (bot.) Så kallas på bladmassor den kapsel, hvarinom groddkornen äro inneslutna.

FRUKTKÄRT, m. 2. Ej fullväxt, omogen frukt.

FRUKTKORG, m. 2. 1) Korg, som begagnas att bära eller förvara frukt uti. — 2) Korg, innehållande frukt. I obestämd form säges äfv. och allmänare: *Korgfrukt*, t. ex.: *Två korgar frukt.*

FRUKTKÄLLARE, m. 2. pl. — *källrar*. Källare, der frukt vanligen förvaras.

FRUKTKÄNNARE, m. 3. — **NNERSKA**, f. 1. En, som förtär att känna skilnad på frukt och bedöma dess godhet.

FRUKTKÄRNA, f. 1. Kärna i frukt (bem. 2, 4).

FRUKTLAGER, n. 3. (bot.) Den del på svampar, som innehåller groddkornen.

FRUKTLÖS, a. 2. Som utsläpkas, saknar framgång, är utan nytta. *F-t bemödande, arbete. F. ansträngning. F-a böner, lärar. F-t hot, trots.* — *Syn.* Onyttig, Fåfång, Till intet båtande, tjänande, gagnande.

FRUKTLÖSHET, f. 3. Egenskapen att vara fruktlös. — *Syn.* Onyttighet, Fåfånglighet, Fåfånga, Ogagnlighet.

FRUKTLÖST, adv. Utan framgång, utan nytta. *F. bemöda sig om att . . .* — *Syn.* Förgäves, Fåfångt, Onyttigtvis.

FRUKTMASK, m. 2. Sådan slags mask, som uppehåller sig i frukt.

FRUKTMERG, m. 3. (farm.) De köttiga delarne af köttig frukt. [-märg.]

FRUKTMÖS, n. 3. (farm.) Extrakt, som fås genom utpressade fruktsafters afstundning till samma stadga som tjock sirap.

FRUKTMUST, m. 3. Den utpressade saften af vissa slags frukter, såsom äpplen, päron, m. fl.

FRUKTMÄLARE, m. 3. Mätare, som isynnerhet egnar sig åt att mäla frukt.

FRUKTMÄLNING, f. 2. Målning, föreställande frukt.

FRUKTMÄNGELSKA, f. 1. Qvinna, som utminuterar frukt, isynnerhet på torg och gator.

FRUKTOBLING, f. 2. Plantering och uppdragning af ädla fruktträd, samt den skötsel och vård, som deråt egnas.

FRUKTPRESS, m. 2. Press, som begagnas att pressa saften ur frukt (bem. 2, b).

FRUKTRIK, a. 2. (mindre brukl.) Som bär mycken frukt (bem. 2, b).

FRUKTSAFT, m. 3. Saft, som innehålles i frukt (bem. 2, b).

FRUKTSAM, a. 2. (om människor och djur) 1) Som har förmågan att genom afdling föröka sitt släkte. — 2) Som genom afdling mycket förökar sitt släkte. — *Syn.* Afvelsam. — 3) Hafvande, bärande. *Göra f.*

FRUKTSAMHET, f. 3. Egenskapen att vara fruktsam. — *Syn.* Afvelsamhet.

FRUKTSKAFT, n. 3. (bot.) Växtdel, som utväxer ifrån blomhyllet på bladmassor och uppbär fruktkapseln.

FRUKTSKÅL, n. 3. Skål på frukt (bem. 2, b).

FRUKTSKIDA, f. 1. Se *Fröskida*.

FRUKTSKÖRD, m. 2. Hvad som skördas af odlad frukt eller odlade bärsaftar.

FRUKTSOCKER, n. 3. sing. Sockerart, som finnes i åtskillig slags frukt och alstrar det möjliga öfverdraget på sikon, russin, o. s. v.

FRUKTSORT, m. 3. Särskilt slag af frukt (bem. 2, b).

FRUKTSTYCKE, n. 4. Målning, som föreställer frukt.

FRUKTUDD, m. 3. Den tid på året, då frukten skördas af ädla fruktträd.

FRUKTRÄD, n. 3. Träd, som bär frukt.

Ädla f., hvilkas frukt för sin smak och nytta

isynnerhet värderas, och hvilkas odling är föremål för trädgårdsskötsel.

FRUKTRÄDGÅRD, m. 2. Trädgård, der ädla fruktträd öfö planterade. Nyttjas till skilnad ifrån Köksträdgård (se d. o.).

FRUKTRÄDSFLY, n. 4. (nat. hist.) Släkte af nattfjärilar, med hvita vinglar, och som gör mycken skada på fruktträd. *Phalena auriflua.*

FRUKTTÄRTA, f. 1. Tårta med inbakad frukt.

FRUKTVIN, n. 3. Vin, tillredd af utpressad fruktsaft.

FRUKTVÄN, m. 3. pl. — *vänner*. En, som tycker om frukt (bem. 2, b).

FRUKTÄR, n. 3. Är, då fruktträden gifva god skörd.

FRUKTÄMNE, n. 4. (bot.) Den nedre delen af pistillen, som utbildas till frukt.

FRUKTÄTANDE, a. 1. (nat. hist.) Säges om djur, som lefva af frukt.

FRUKTÄTTIKA, f. 1. Se *Ciderättika*.

FRUKÄL, m. sing. (bot.) 1) Ortslägte af växtklassen Syngenesia. *Hypocheris.* — 2) Art af detta slägte, på ängsbäckar, med stora gula blommor. Kallas äfv. *Märmjök*, *Slåterknula*, *Oxögon*.

FRUNTIMMER, fruntimr, n. 3. (af t. *Frauentimmer*, egentl. *Frustuga*) 1) Benämning, som i det finare, mera städdade språket brukas om och till både gifta och ogifva qvinnor af de samhällsklasser, inom hvilka hustrurna tituleras för fruor. Säges äfv. i tal om förtäliga personer af det qvinliga könet, men ej i tilltal. *Ett ungt, gammalt f. Några f. kommo gående. De kungliga, furstliga f-timren.* Vid tilltal brukas ordet aldrig i obestämd form, utan alltid med pronomen *Mitt, Mina*; för öfrigt nyttjas det äfven stundom i bestämd form, när man är okunnig, om det tilltalade fruntimret är gift eller ogift, t. ex.: *Mitt f., var så god! Mina f., jag är eder ödmjuka tjänare. F-timret behagar ursäkta, om . . . F-timren täcktes vara så goda och . . .* — 2) (kollektivt, endast i bestämd form och numera föråldradt) Samteliga personer af qvinnokönet, t. ex. i det gamla uttrycket *Hofffruntimret* eller, såsom då skrefs, *Hofffruntimret*, d. v. s. fruntimren vid hovet.

FRUNTIMMERSBJEFS, n. 3. Se *Bjefs*.

FRUNTIMMERSDRÄGT, c. 3. Sådan drägt, som fruntimmer begagna.

FRUNTIMMERSFIENDE, m. 3. En, som hatar fruntimmer och skyr deras sällskap. — *Syn.* Fruntimmershatare.

FRUNTIMMERSGRANNLÄT, m. 3. Sådan slags grannlät, som fruntimmer begagna.

FRUNTIMMERSHALSDUK, m. 2. Sådan slags halsduk, som fruntimmer nyttja, d. v. s. lagd bakifrån kringom halsen ned öfver bröstet, så att den midt på ryggen formerar en snibb. Säges till skilnad ifrån *Karlahalsduk*.

FRUNTIMMERSHAND, f. 3. pl. — *händer*. 1) Hand på ett fruntimmer. — 2) (fig.) Hand, liten, fin och hytt som på ett fruntimmer.

FRUNTIMMERSHANDSKE, m. 2. pl. — *handskar*. Sådan slags handske, som begagnas af fruntimmer. — *Motstycke*: Karlahandske.

FRUNTIMMERSHATARE, m. 3. Se *Fruntimmersfiende*.

FRUNTIMMERSHATT, m. 2. Sådan slags hatt, som begagnas af fruntimmer.

FRUNTIMMERSKABINETT, - - - - - nätt, n. 3. o. 3. Snakfullt möbleradt kabinett, som särskilt begagnas af fruor i ett hus. — *Syn.* *Boudoir*. [-ca -.]

FRUNTIMMERSKAPPA, f. 1. Kappa, sådan som begagnas af fruntimmer. — *Motstycke*: Manskappa.

FRUNTIMMERSKÄRL, m. 2. Karl, som söker att behaga eller i allmänhet är omtyckt af fruntimmer.

FRUNTIMMERSKLÄDNING, f. 2. Klädning, sådan som begagnas af fruntimmer. — *Motstycke*: Mansklädning.

FRUNTIMMERSKÄNGA, f. 4. Känga, gjord att begagnas af fruntimmer. Säges till skilnad ifrån *Barnkänga*.

FRUNTIMMERSMANCHETTER, - - - mansschätt, m. 3. pl. Manchetter, sådana som begagnas af fruntimmer.

FRUNTIMMERSMASK, m. 3. Ansigtmask för fruntimmer. — *Motstycke*: Karlmask.

FRUNTIMMERSMÖSSA, f. 1. Hufva af tyll med prydnader af band, spetsar och blommor, samt i olika form allt efter modet, begagnad af gifta fruntimmer, när de skola vara väl klädda; äfven: enklare sådan hufva, som brukas i hvardagslag.

FRUNTIMMERSPELS, m. 2. Pelsfodradt ytterplaga för fruntimmer. — Kallas äfv. *Pelis*.

FRUNTIMMERSRIDROCK, m. 2. Fruntimmersrock, vanligtvis af fint kläde, nedomkring mycket vid och nedhängande långt nedanom fötterna.

FRUNTIMMERSRÖST, f. 3. Se *Qvinnoröst*. Brukas i det finare språket.

FRUNTIMMERSSADEL, m. 2. pl. — *saddlar*. Enkom för fruntimmer gjord sadel, så inrättad, att den ridande sitter med begge fötterna på en sida.

FRUNTIMMERSSSJUKDOM, m. 2. Sådan slags sjukdom, för hvilken endast qvinnor äro utsatta.

FRUNTIMMERSSKO, m. 3. pl. — *skor*. Sko, gjord att begagnas af fruntimmer. — *Motstycke*: Manssko.

FRUNTIMMERSSSKOMAKARE, m. 3. Skomakare, som förfärdigar och säljer endast fruntimmerskor. — Brukas till skilnad ifrån *Mans- och Barnskomakare*.

FRUNTIMMERSSKRÄDDARE, m. 3. Skräddare, som endast syr kläder åt fruntimmer, såsom i vissa främmande länder. Brukas till skilnad ifrån ordet *Skräddare*, hvarmed alltid menas en sådan, som syr åt manspersoner.

FRUNTIMMERSSELÖJA, f. 1. Slöja, som begagnas af fruntimmer. Säges stundom till skilnad ifrån *Nuanestöja*.

FRUNTIMMERSSELÖJD, m. 3. Hvarje slags finare handarbete, som göres af fruntimmer och fördrar mera konst och färdighet, än de vanliga simpla qvinliga sysslorna.

FRUNTIMMERSSMYCKE, n. 4. Sådant slags smycke, som endast begagnas af fruntimmer.

FRUNTIMMERSSTIL, m. 2. 1) Sådan slags handstil, som fruntimmer vanligtvis hafva, d. v. s. ojemn, illa formad och mer eller mindre svårsläslig. — *Motstycke*: Karlstil. — 2) Sådant slags skriftsätt, i afseende på stafning och grammatik, som vanligen utmärker fruntimmer, d. v. s. föräldande mycken okunnighet och vissa egenheter i dessa afseenden.

FRUNTIMMERSSTRUMPA, f. 1. 1) Finare strumpa, gjord att begagnas af fruntimmer. — 2) (nägon gång äfv.) Strumpa, gjord att begagnas af qvinnor (i allmänhet). — *Motstycke*: Mansstrumpa.

FRUNTIMMERSSTYCKE, n. 4. (fam.) *Hofvas f.*, vara omtyckt af fruntimmer.

FRUNTIMMERSVIN, n. 3. Sådant slogs vin, som är passande för fruntimmer att dricka, d. v. s. sött, lättdrucket och svagt.

FRUSA, v. n. 1. Häftigt välla fram genom någon lites öppning. *Blodet f-r ur såret*. Förbindes ofta med partiklarna fram. *Ut, upp*, t. ex.: *Vattnet f-de fram genom lästappen. Blodet f-de ut genom både mun och näsa*. — Syn. Se *Strömma*. — *Frusande*, n. 2.

FRUSEN, part. pass. af *Frysa*. Som tillfrusit. *F-et vatten*. En *f. Rod. F. mark*, hvori vattnet, som den innehåller, tillfrusit. *F. frukt*, hvares saft är eller varit tillfrusen. — *Adj. 2. neutr.* — *et.* (om människor och djur) Ömtålig, känslig för köld. *Vara mycket f. af sig*. — *En f. stachare*.

FRUSENHET, f. 3. (mindre brukl.) Egenskapen att vara ömtålig för köld.

FRUSTA, v. n. 1. 4) (om hästar) Häftigt och med ett starkt ljud utdriva luften genom näsborrarna. — 2) *F. ut*, säges om människor, då de af någon orsak ofrivilligt genom mun och näsa häftigt gifva från sig något flytande ämne, som inkommit till munnen eller uppstigit ur magen. *Han kunde ej beryga sig för skrätt, utan f-de ut all soppan, som han nys infört i munnen*. Kan älv. sägas neutralt om själva vätskan, t. ex.: *Han fick en så stark uppstigning af surt vatten, att det f-de ut genom båd mun och näsa*. — *F. ut* betyder älv. detsamma som *Flåsa ut*.

FRUSTUGA, f. 1. Sednare tiders benämning på det särskilda rum (i fornspråket *Skenma* eller *Herbergi*), der husets döttrar vistades med sina tjänor och sysselsatte sig med allehanda fruntimmersarbeten. Älv. *Jungfrubar*.

FRYNTLIG, fryntligg, a. 2. (af *f. freundlich*) Gladlynt och vänlig. *En f. man*. *F. min, blick, uppsyn, ton, röst*. — Syn. Se *Vänlig*. — *Fryntligt*, adv.

FRYNTLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara fryntlig. — Syn. Se *Vänlighet*.

FRYSA, v. n. 3. Ind. pres. sing. *Fryser*; pl. *Frysa*. Impf. sing. *Frös*; pl. *Fröso*. Imper. sing. *Frys*; pl. *Frysen*. Konj. impf. *Fröse*. Sup. *Frusit*. Part. pres. *Frysande*; part. pret. *Frusen*. 1) (om flytande ämnen) Genom köld förvandlas till is. *Vattnet f-ser*. *Det var så stark köld, att vinet, brännvinet frös*. *Qvicksilfret f-ser*, när det vid hög köldgrad antager fast form. *F. bört, låst*, se *Bortfrysa*, *Fastfrysa*. *F. igen, till*, se *Tillfrysa*. *F. igenom*, helt och hållet, ända till bottnen, förvandlas till is. *F. ihöp*, se *Höpfrysa*. *F. in, inne*, blifva instängd af is (vanligare: *Blifva infrusen*). *F. sönder*, säges om kärn, som springa sönder, då den i dom inneslutna vätskan fryser. — Impersonelt säges: *Det f-ser* ell. *f-ser på*, är så kallt i luften, att vattent fryser. — 2) Säges om fasta kroppar, isynnerhet växter, som genom köldens inflytande undergå den förändring, att ut dem innehållna vätskor, safter förvandlas till is. *Marken har frusit i natt*. *Jorden är stundom frusen till flera almars djup*. *Potalisen, frukten har frusit af den starka kölden*. *När frukt f-ser*, blir den skänd. — *F. bört*, se *Bortfrysa*. — 3) (om människor och djur) Erfara en obehaglig, plågsam känsla af köld i kroppen. *När det är kallt, f-ser man*, om man icke är väl klädd. *F. om händer och fötter*. *F. fingrarna af sig*, mista fingrarna till följe deraf, att de blifvit förfusna och måst amputeras. *F. ihjél*, se *Ihjelfrysa*. — 4) Under frossfeber vara utsatt för frossan (bem. 4). *Han f-ser hvar dag, hvar annan, hvar tredje dag*.

FRYSJORD, f. 2. (mindre brukl.) Frusen jord. **FRYSKALL**, a. 2. *Det är f-l*, luften är så kall, att vattnet fryser.

FRYSNING, f. 2. Den naturverkning, hvarigenom flytande ämnen, växter, jordprodukter o. s. v. frysa; jfr. *Frysa*, 1 o. 2.

FRYSPUNKT, m. 3. (fys.) Den punkt eller det stöck på termometerskalan, som utvisar, att vattnet fryser, när qvicksilfret i röret fallit till densamma; den temperaturgrad, vid hvilken vattnet fryser. *Termometern har fallit till f-en, står så och så många grader öfver eller under f-en*. *Öfver f-en*, värma; *under f-en*, köld. Kallas på termometern, älv. *Nollpunkten*.

FRÅ, (gam.) se *Från*.

FRÅGA, f. 1. 4) Framställning till någon, innehållande begäran om svar till underrättelse, upplysning eller för att vinna bekräftelse i sin mening. *Göra någon en f. om en sak*. *Öfverhoppa någon med f-gor*. *Min f. förblef obesvarad*. *Svara på min f.* *Framställt i f-gor och svar*. (Iron.) *Det var en f.!* det var enfaldigt frågat. — Syn. *Spösmål*. — 2) (gram.) Sats, som innehåller en sådan framställning. *F-n är antingen direkt eller indirekt*. — Syn. *Frågan* de sats, *Frågesats*. — 3) (ret.) Talfråg, då man frågar, icke af tvifvel, utan med full öfvertygelse, hvilken man derigenom på ett kraftigare sätt söker uttrycka, t. ex.: *Hvartill dessa omvägar, då de icke behövas, för att uppnå målet?* — 4) Uppgifvet ämne för granskning, undersökning; allmän eller enskilt angelägenhet, som är under öfverläggning eller hvarom tvistas. *En f. i logiken, i matematiken, i lagfarenheten*. En *enkel, svår, vigtig, kinkig, invecklad f.* *Framställa, väcka, framkasta, undersöka, granska, öfverlägga om, afgöra en f.* En *politisk f.* *Den tyska, den schleswig-holsteinska f-n*. *F-n är nu icke om det, utan om en annan sak*. *Derom är icke f.*, det är icke derom vi tala, öfverlägga, o. s. v. *Derom blir f.*, det kommer till tals, derom kommer att öfverläggas, det kommer under granskning, betraktande, afgörande. *Det är, blir en annan f.*, det är en sak, ett ämne, som icke hör hit, som är af helt annan beskaffenhet. *Är f-n om att ljuga*, så är han *mästare*, i ljuga är han m. *Det är utan f.*, helt visst, helt säkert, t. ex.: *Det är utan f.*, *utan all f.*, *att han var der*. *Ingå i f-n om*, undersöka f. o. *Sätta i f.* (älv. *Ifrågasätta*), ytra tvifvel, tvifla om, betvifla, t. ex.: *Huru kan man sätta någonting sådant i f.?* *Vara i f.* (älv. *Ifrågasvara*), vara föreslagen, vara ämne för granskning, öfverläggning, t. ex.: *En jernväg är i f. Komma i f.* (älv. *Ifrågakomma*), föreslås, göras till föremål för granskning, rådplåning, t. ex.: *En ansökan hos regeringen om lån af staten har kommit i f.* *Det kommer aldrig i f.*, derom blir aldrig tal, det kommer aldrig att föreslås, påtänkas; det händer aldrig. *Bildar flera sammansättningar, såsom: Samvetsfråga, Samhällsfråga, Ersättningsfråga, Tvistefråga, m. fl.* — Syn. *Uppgift*, (Tal, Tvifvel).

FRÅGA, v. a. 1. o. (i talspråket) 2. Göra fråga (eller frågor). Jfr. *Fråga*, 1. *Om jag törs f.*, *hvarifrån kommer ni?* *Det f-s*, om herrn är hemma. *F. någon om en sak*. *F. hvaranden derom*. *F. efter någon*, fråga, hvar någon är, vistas, hur han når, besöker sig, om han är i lifvet. — *F. efter*, bekympa sig om, bry sig om. *Brukas med negation eller i direkt fråga*, t. ex.: *Jag f-r icke efter honom eller hvad han säger*.

Hvad f-r jag efter honom? Han f-r ej efter, om han blir illa kånd, blott han förtjenar bra med pennning. *Det f-r jag icke efter*. *Ej f. efter, hvad man gör*. (Syn: Se *Bry sig om*.) — *F. på en vara*, begära att få veta priset derpå. — *F. till råds*, se *Rådfråga*. — *F. ut*, se *Utfråga*. — Syn. (för *F. någon*) *Spörja*, *Befråga*, *Tillfråga*, *Tillsörja*; (för *F. om, efter något*) *Omsörja*, *Eltersörja*, *Omsfråga*, *Efterfråga*, *Befråga sig om*. — *F. sig före*, genom frågor underätta sig om, hvad man behöfver veta, då man vill företaga något. *F. sig vägen*, genom frågor söka göra sig underrättad om den väg, man bör följa. **FRÅGANDE**, n. 4. Händelsen, omständigheten, ott man gör frågor. *En beständigt, evigt f. **FRÅGARE**, m. 3. (mindre brukl.) En, som ofta gör frågor.*

FRÅGMETOD, frågmetöd, m. 3. Sättet att framställa ett ämne, att undervisa genom frågor och svar. [Frågemethod.]

FRÅGNING, f. 2. Handlingen, då man frågar. **FRÅGODAG**, m. 2. Så kallas den söndag, före ett prestval, då församlingen af valförrättaren bör tillfrågas i åtskilliga för valets lagliga förrättande vigtiga omständigheter, och då äfven valängden justeras.

FRÅGORD, n. 3. (gram.) Ord, som begagnas, för att utmärka en fråga. Skrifves älv. *Frågeord*.

FRÅGPUNKT, m. 3. Särskilt punkt, afdelning af en fråga (bem. 1). Älv. *Frågepunkt*.

FRÅGTECKEN, n. 3. (gram.) Skriftecken (?), som sättes i slutet af en frågande sats. Älv. *Frågetecken*.

FRÅGVIS, a. 2. Som på ett otidigt sätt besvarar med många frågor, genom idkligt frågande. *En f. menniska*.

FRÅGVISHET, f. 3. Egenskapen att vara frågvig.

FRÅN, prep. Se *Ifrån*. — I sammansättningar brukas alltid den förkortade formen *Från*, som då antingen är skiljaktigt eller oskiljaktigt och medför bemärkelsen af: a) *Frånskiljande*, t. ex.: *Frånlossa, frånslita, frånsgå*; — b) *Afslägnande från*, t. ex.: *Frångå, frånsegla*; — c) *Berövande*, t. ex.: *Fråntaga, frånöfva, frånkänna*. — För skiljaktigheten i bruket af *Från* och *Ifrån*, se *Ann.* under *Ifrån*.

FRÅNBITA, v. n. 3. (böjes som *Bita*) Genom bitande fränskilja. — Älv. *Bita ifrån*. — *Frånbitande*, n. 4.

FRÅNBRISTA, v. n. 3. (böjes som *Brista*) Genom att brista skiljas, lossna ifrån. — Älv. *Brista ifrån*. — *Frånbristande*, n. 4.

FRÅNBRYTA, v. a. 3. (böjes som *Bryta*) Genom brytande fränskilja, frånlossa. — Älv. *Bryta ifrån*. — *Frånbrytande*, n. 4. o. *Frånbrytning*, f. 2.

FRÅNBRÄNNA, v. a. 2. Genom bränning fränskilja. — Älv. *Bränna ifrån*. — *Frånbrännande*, n. 4. o. *Frånbränning*, f. 2.

FRÅNBYTA SIG, v. r. (böjes som *Byta*) Genom byte afhända sig. — Älv. *Byta från sig*.

FRÅNBÄNDA, v. a. 2. Genom händaing fränskilja. — Älv. *Bända ifrån*. — *Frånbändande*, n. 4. o. *Frånbändning*, f. 2.

FRÅNBÖJA, v. a. 2. Genom böjning afslägnas eller fränskilja. — Älv. *Böja ifrån*. — *Frånböjande*, n. 4. o. *Frånböjning*, f. 2.

FRÅNBÖRDA, v. a. 1. (lagt.) Genom bördning fränköpa någon en egendom. Jfr. *Börda*. *F. någon en gård, ett hus*.

FRÄNDRAGA, v. a. 3. (böjes som *Draga*) 1) Genom dragning fränskilja, afslägnas. — Älv. *Draga ifrån*. — 2) Borttaga en del ifrån en summa, ett antal. — Vanligare *Draga ifrån*. — *Frändragande*, n. 4. o. *Frändragning*, f. 2.

FRÄNDÖMA, v. a. 2. 1) Genom laga dom afhända. *F. någon en omtvistad sak*. — 2) Se *Fränkänna*, 2. — *Frändömande*, n. 4.

FRÄNFALLA, v. n. 3. (böjes som *Falla*) 1) Lossna ifrån och falla. — Älv. *Falla ifrån*. — 2) (fig.) Dö. — Vanligare *Falla ifrån*. — Syn. Se *Dö*. — *Fränfallande*, n. 4.

FRÄNFORDRA, v. a. 1. Se *Affördra*.

FRÄNFALLE, n. 4. Aflidande, död. Brukas mest i skriftspråket, helst i juridisk stilt. *Vid, efter mannens f.* — Syn. Se *Död*.

FRÄNGÅ, v. a. 2. (böjes som *Gå*) 1) Gå bort ifrån. *F. någon*. *F. ett arbete*. — Vanligare *Gå ifrån*. — 2) (fig.) a) *F. en anknyttelse, ett vätegångsmål*, blifva frikänd. — Älv. *Gå ifrån*. — b) (med negation) *Neka*. *Han kunde icke f.*, att . . . *Det kan jag icke f.* — Älv. *Gå ifrån*. — V. n. (fig.) *Förloras*. *Han fick ersatt, hvad honom genom detta olyckliga skifte f-t*, hvad han derigenom förlorat.

FRÄNHUGGA, v. a. 3. (böjes som *Hugga*) Med yxhugg fränskilja. — Älv. *Hugga ifrån*. — *Fränhuggande*, n. 4. o. *Fränhuggning*, f. 2.

FRÄNHÄLLA, v. n. 3. (böjes som *Hälla*) 1) Hålla på litet afstånd ifrån. — Vanligare *Hälla ifrån*. — 2) (föga brukl.) Se *Afhälla*, 2.

FRÄNHÄKTA, v. a. 1. Se *Afhakta*. — Älv. *Hakta ifrån*. — *Fränhäktande*, n. 4. o. *Fränhäktning*, f. 2.

FRÄNHÄLLA, v. a. 2. Se *Afhälla*, 1. — Älv. *Hälla ifrån*. — *Fränhällande*, n. 4. o. *Fränhällning*, f. 2.

FRÄNHÄST, m. 2. Häst, som är förspänd till höger. — Jfr. *Äthäst*.

FRÄNKÄPA, v. a. 1. (föga brukl.) Se *Afkäpa*.

FRÄNKLIPPA, v. a. 2. Genom klippning fränskilja. — Älv. *Klippa ifrån*. — *Fränklippande*, n. 4. o. *Fränklippning*, f. 2.

FRÄNKLYFVA, v. a. 3. (böjes som *Klyfva*) Genom klyfning fränskilja. — Älv. *Klyfva ifrån*. — *Fränklyfvande*, n. 4. o. *Fränklyfning*, f. 2.

FRÄNKNIPIA, v. a. 3. (böjes som *Knipa*) Se *Afknipa*, 4.

FRÄNKNYTA, v. a. 3. (böjes som *Knyta*) Genom knytning fränskilja, afdelas ifrån. — Älv. *Knyta ifrån*. — *Fränknyttande*, n. 4. o. *Fränknyttning*, f. 2.

FRÄNKNÄPPA, v. a. 2. Fränlossa någonting, som är påknäppt. — Älv. *Knäppa ifrån*. — *Fränknäppande*, n. 4. o. *Fränknäppning*, f. 2.

FRÄNKOMMA, v. n. 3. (böjes som *Komma*) (fig.) Befrias, slippa ifrån. — Vanligare *Komma ifrån*.

FRÄNKRÖKA, v. a. 2. Genom krökning afslägnas ifrån eller fränskilja. — Älv. *Kröka ifrån*. — *Fränkrökande*, n. 4. o. *Fränkrökning*, f. 2.

FRÄNKÄNNA, v. a. 2. 1) (mindre brukl.) Se *Frändöma*. — 2) (fig.) Förklara, att man anser någon ej äga vissa egenskaper. *F. någon all bildning, allt förstånd*. — *Fränkännande*, n. 4.

FRÄNKÖPA, v. a. 2. Köpa något af någon.
FRÄNKÖRA, v. a. 2. Köra bort ifrån. *Medan vi voro inne på världshuset, f-rde han oss.* — Vanligare *Köra ifrån*.

FRÄNLANDSVIND, m. 2. (sjöt.) Vind, som blåser ifrån närmast liggande land.

FRÄNLOCKA, v. a. 1. 1) Genom lockande förmå (ett djur) att lemna någon. *F. någon hans hund.* — Vanligare *Locka frän.* — 2) (fig.) a) Genom lockelser förmå någon att öfvergifva (husbonde, anförare, o. s. v.). *F. någon en tjänare. F. en fältherre dess soldater.* — Ledigare *Locka frän.* — b) Se *Aflocka.* — Äfv. *Locka frän.*

FRÄNLOSSA, v. a. 1. Göra lös något, som varit fastadt, bundet eller fogadt vid något. — Äfv. *Lösa ifrån.* — *Fränlossande*, n. 4. o. *Fränlossning*, f. 2.

FRÄNLOSSNA, v. n. 1. Blifva lös ifrån något, hvarvid det varit fastadt, bundet eller fogadt. — Äfv. *Lossna ifrån.* — *Fränlossnande*, n. 4.

FRÄNLURA, v. a. 1. (föga brukl.) Se *Aflura.* — Äfv. *Lura frän.* — *Fränlurande*, n. 4.

FRÄNLYFTA, v. a. 1. o. 2. Lyfta bort ifrån något. — Äfv. *Lyfta ifrån.* — *Fränlyftande*, n. 4. o. *Fränlyftning*, f. 2.

FRÄNLÖPA, v. a. 3. (böjes som *Löpa*) (mindre brukl.) Löpa bort ifrån. *Han har f-lupit sitt arbete.* — Vanligare *Löpa ifrån*.

FRÄNLÖSA, v. a. 2. Lösögra något, som varit fastgjord vid ett föremål. — Äfv. *Lösa ifrån.* — *Fränlösande*, n. 4. o. *Fränlösning*, f. 2.

FRÄNNARRA, v. a. 1. Se *Afnarra.* — Äfv. *Narra frän.*

FRÄNNYPA, v. a. 3. (böjes som *Nypa*) Se *Bortnyppa, Afnypa*, 2. — Äfv. *Nypa ifrån.* — *Frännyppande*, n. 4. o. *Frännyppning*, f. 2.

FRÄNPANTA, v. a. 1. Se *Afpanta*.

FRÄNPLOCKA, v. a. 1. Plockande fräntaga, afhända, beröfva. — Äfv. *Plocka frän.*

FRÄNPLÖJA, v. a. 2. Vid plöjning föra plogen in på grannens ägor och såunda beröfva denne åkerjord. *Han har f-ijt mig ett godt stycke åker.*

FRÄNPROCESSA, v. a. 1. Se *Afprocessa*.

— Äfv. *Processa frän.*

FRÄNRESA, v. n. 2. (föga brukl.) Resa bort ifrån. — Vanligare *Resa ifrån*.

FRÄNRIFVA, v. a. 3. (böjes som *Rifva*) Rifva bort ifrån. — Äfv. *Rifva ifrån.* — *Fränrifvande*, n. 4. o. *Fränrifning*, f. 2.

FRÄNROFFA, v. a. 1. Genom rofferi afhända. — Äfv. *Roffa frän.*

FRÄNRUTTNA, v. n. 1. Förruttna och falla ifrån.

FRÄNRYCKA, v. a. 2. 1) Genom ryckaude fränskilja något, som varit fastadt vid ett föremål. — Äfv. *Rycka ifrån.* — 2) Rycka bort något ifrån någon. *F. någon en nåsduk.* — Äfv. *Rycka frän.* — 3) (fig.) Väldsam, stendligt beröfva. *F. någon ett tillfälle till förtjenst. F. fienden en provins.* — Mindre ofta *Rycka frän.* — *Fränryckande*, n. 4. o. *Fränryckning*, f. 2. (båda endast för bem. 1).

FRÄNRÄKNA, v. a. 1. 1) Minska en summa, ett antal, med en del deraf. — Syn. *Afräga, Afkorta, Afräkna.* — 2) Vid räknande af föremål bedrägligt afhända någon ett visst antal deraf. *Vid delningen af kräftfångsten f-de han mig hela två tjojen.* — 3) (fig.) Se *Afräkna*, 3. — För alla bem. brukas äfv. *Räkna frän.*

FRÄNRÖFVA, v. a. 1. 1) Rötva något ifrån någon. *Banditerna f-de mig alla penningar,*

jag medförde på resan. — 2) (fig.) Afhända. *F. någon dess egendom, dess lugn.* — Syn. Se *Fräntaga.* — För begge bem. äfv. *Röfva frän.* — *Fränröfvande*, n. 4.

FRÄNSE, v. a. 2. (böjes som *Se*) Ej toga i betraktande, lemna utan uppmärksamhet. — Nytt ord, föga brukligt, mest i litterär stil; bildadt efter det tyska *wegsehen* (von etwas).

FRÄNSEGLA, v. a. 1. Segla bort ifrån. — Äfv. *Segla ifrån.*

FRÄNSIDA, f. 1. 1) Den sidan af ett föremål, som har motsatt läge till den, hvilken är vänd framåt. — Syn. *Baksida.* — 2) Den sida på mynt, som är motsatt till bildsidan (se d. o.). (Fig.) *F-n af medaljen*, den fula, elaka sidan af en sak, af en person eller ett förhållande. — 3) (på väg) Höger sida för en körande eller ridaude. *Häst, som går på f-n*, se *Fränhäst*.

FRÄNSIKTA, v. a. 1. Genom siktning fränskilja. — Äfv. *Sikta frän.* — *Fränsikande*, n. 4. o. *Fränsikning*, f. 2.

FRÄNSILA, v. a. 1. Genom silning fränskilja. — Äfv. *Sila frän.* — *Fränsilande*, n. 4. o. *Fränsilning*, f. 2.

FRÄNSKAFVA, v. a. 1. Genom skafning fränskilja. — Äfv. *Skafva frän.* — *Fränskafvande*, n. 4. o. *Fränskafning*, f. 2.

FRÄNSKAKA, v. a. 1. Genom skakning fränskilja. — Äfv. *Skaka frän.* — *Fränskakande*, n. 4. o. *Fränskakning*, f. 2.

FRÄNSKIFTA, v. a. 1. Genom skifte fränskilja eller afhända. — Äfv. *Skifta frän.* — *Fränskiftande*, n. 4. o. *Fränskiftning*, f. 2.

FRÄNSKILJA, v. a. 2. Skilja något ifrån ett annat, hvarmed det varit förenadt. — Äfv. *Skilja frän.* — Syn. Se *Afskilja.* — *Fränskiljande*, n. 4.

FRÄNSKJUTA, v. a. 3. (böjes som *Skjuta*) Skjuta undan, bort ifrån ett ställe. *F. regeln*, skjuta tillbaka regeln, som stängt en dörr. — Äfv. *Skjuta frän.* — *Fränskjutande*, n. 4. o. *Fränskjutning*, f. 2.

FRÄNSKRAPA, v. a. 1. Genom skrapning fränskilja. — Äfv. *Skrapa frän.* — *Fränskrapande*, n. 4. o. *Fränskrapning*, f. 2.

FRÄNSKRUFVA, v. a. 1. Genom tillbakaskrufning fränlossa, fränskilja. — Äfv. *Skrufva ifrån.* — *Fränskrufvande*, n. 4. o. *Fränskrufning*, f. 2.

FRÄNSKRÄDA, v. a. 2. Se *Afskräda*. — Äfv. *Skräda frän.* — *Fränskrädande*, n. 4. o. *Fränskrädning*, f. 2.

FRÄNSKÄRA, v. a. 3. (böjes som *Skära*) Genom skärning afskilja. — Äfv. *Skära ifrån.* — *Fränskärande*, n. 4. o. *Fränskärning*, f. 2.

FRÄNSKÖLJA, v. a. 2. Se *Afskölja*, 1. — Äfv. *Skölja frän.* — *Fränsköljande*, n. 4. o. *Fränsköljning*, f. 2.

FRÄNSLAGNING, f. 2. Handlingen, då man fränslår, då något fränslås.

FRÄNSLIPPA, v. n. 3. (böjes som *Slippa*) Sakta och oförmodadt af sig sjelft lossna och fränfalla. — Äfv. *Slippa ifrån.* — *Fränslippande*, n. 4.

FRÄNSLITA, v. a. 3. (böjes som *Slita*) Slita något bort ifrån något annat, hvarmed det varit förenadt. — Äfv. *Slita ifrån.* — Syn. *Afslita, Löslita.* — *Fränslitande*, n. 4. o. *Fränslitning*, f. 2.

FRÄNSLÅ, v. a. 3. (böjes som *Slå*) Slå till något så, att det lossnar och fränfaller. — Äfv. *Slå ifrån.* — *Fränslående*, n. 4.

FRÄNSLÄGTAS, v. d. 1. (föga brukl.) Se *Vänslägtas*.

FRÄNSMYGA, v. a. 3. (böjes som *Smyga*) I smyg främtaga. *F. en något.* — Äfv. *Smyga frän.*

FRÄNSMALTA, v. a. 2. Genom smältning fränskilja. — Äfv. *Smälta ifrån.* — *Fränsmältande*, n. 4. o. *Fränsmältning*, f. 2.

FRÄNSNAPPA, v. a. 1. Hastigt och oförmodadt främtaga. — Mindre ofta *Snappa frän.*

FRÄNSNATTA, v. a. 1. Genom snatteri främtaga, beröfva. — Äfv. *Snatta frän.*

FRÄNSPARKA, v. a. 1. Med stöt af foten fränlossa. — Äfv. *Sparka ifrån.* — *Fränsparkande*, n. 4. o. *Fränsparkning*, f. 2.

FRÄNSPRINGA, v. a. 3. (böjes som *Springa*) Springa bort ifrån. — Vanligare *Springa frän.*

FRÄNSPRÄNGA, v. a. 2. Genom sprängning fränlossa. — Äfv. *Spränga ifrån.* — Syn. *Afspränga, Löspränga, Bortspränga.* — *Fränsprängande*, n. 4. o. *Fränsprängning*, f. 2.

FRÄNSPRÄTTA, v. a. 1. o. 2. Genom sprättning fränskilja. — Äfv. *Sprätta ifrån.* — *Fränsprättande*, n. 4. o. *Fränsprättning*, f. 2.

FRÄNSPÄNNA, v. a. 2. 1) Se *Afspänna*, 1. — 2) *F. hästarna*, lösgöra hästar, som varit f-spända på en vagn. — För begge bem. säges äfv. *Spänna ifrån.* — *Fränspännande*, n. 4. o. *Fränspännning*, f. 2.

FRÄNSTJÄLA, v. a. 3. (böjes som *Stjåla*) 1) Stjåla något ifrån någon. *Man har f-stulit mig hela min kassa.* — 2) (fig.) Utan lof främtaga. — För begge bem. äfv. *Stjåla frän.*

FRÄNSTYRKA, v. a. 2. (föga brukl.) Se *Afstyrka*.

FRÄNSTÄNGA, v. a. 2. 1) Genom stängsel, stängning afhålla frän. — 2) (fig.) Hindra frän, utesluta frän. — För begge bem. brukas vanligtvis *Stänga ifrån.* — *Fränstängande*, n. 4. o. *Fränstängning*, f. 2.

FRÄNSTÖTA, v. a. 2. 1) Stöta bort, undan, ut ifrån. *F. en båt*, stöta ut den ifrån en brygga, bort ifrån sidan af ett fartig, o. s. v. — Vanligare *Stöta frän.* — 2) (fig. absolut) Förefalla vidrig, väcka ett obehagligt intryck. *Ett ansigte, en blick, en min, som f-ter.* — Part. akt. *Fränstötande* brukas för denna bem. nästan adjektivt, under betydelsen af: Vidrig, motbjudande, t. ex.: *Ett f-t ansigte, en f. min, blick*, o. s. v. — *Fränstötande*, n. 4.

FRÄNSTÖTNING, f. 2. 1) Handlingen, då man fränstötter eller något fränstöttes. — 2) (fys.) Se *Repulsion*.

FRÄNSUGA, v. a. 3. (böjes som *Suga*) Genom sugning afskilja, utdraga frän. — Äfv. *Suga frän.*

FRÄNSÄGA, v. a. 1. Genom sägning afskilja. — Äfv. *Säga ifrån.* — *Frän sägande*, n. 4. o. *Frän sägning*, f. 2.

FRÄNSÄLLA, v. a. 1. Genom sällning fränskilja. — Äfv. *Sälla frän.* — *Frän sällande*, n. 4. o. *Frän sällning*, f. 2.

FRÄNSÄGA SIG, v. r. 2. (böjes som *Säga*) Se *Afsäga sig*.

FRÄNSÄLJA, v. a. 2. (böjes som *Sälja*) 1) Genom försäljning afsöndra. *F. ett par hemman, som ligger under ett gods.* — 2) *F. sig*, genom försäljning afhända sig. — *Frän säljande*, n. 4. o. *Frän säljning*, f. 2. (båda för bem. 1).

FRÄNSÖNDRA, v. a. 1. Se *Afsöndra*, 1. — Äfv. *Söndra ifrån.* — *Frän söndrande*, n. 4. o. *Frän söndring*, f. 2.

FRÄNTAGA, v. a. 3. (böjes som *Taga*) 1) Löstaga en del ifrån något helt. *F. ett af vagnshjulen.* — Äfv. *Taga ifrån.* — 2) Med handkraft eller emot ens vilja taga något ifrån någon. *Han f-tog mig boken med våld.* *F. en något, då han sofer.* — Syn. *Borttaga, Fränröfva.* — 3) (fig.) Emot lag och rätt beröfva. *F. någon allt hvad han äger och har.* — För bem. 2 o. 3 äfv. *Taga frän.* — Syn. *Beröfva, Afhända.* — 4) (föga brukl.) Se *Undantaga.* — *Frän tagande*, n. 4. o. *Frän tagning*, f. 2. (båda för bem. 1).

FRÄNTRÄDA, v. a. 2. (fig.) Skilja sig ifrån. *F. ett förbund.* — Äfv. *Träda frän.* — *Fränträddande*, n. 4.

FRÄNTRÖSKA, v. a. 1. Genom tröskning fränskilja. — Äfv. *Tröska frän.* — *Fräntröskande*, n. 4. o. *Fräntröskning*, f. 2.

FRÄNTÖA, v. n. 1. Genom tövader fränlossna.

FRÄNVARANDE, a. 1. Som ej är närvarande på ett ställe. Brukas ofta substantivt, t. ex.: *De f. så åtnöja sig med de närvarandes beslut.*

FRÄNVARO, f. sing. o. höj. (egentl. gam. dativ) Vistelse på annan ort än den, hvarom fråga är. *I, under hans f. hände, ut. . . .* — Syn. *Bortvaro*.

FRÄNVECLA, v. a. 1. Vid vexling (af mynt) ådraga förlust af. *Jag gaf honom 10 Rdr Boko att vecla, och han f-de mig hela 5 riksdaler.* — Äfv. *Vecla frän.*

FRÄNVIKA, v. a. 3. (böjes som *Vika*) Genom viking aflägsna frän. — Äfv. *Vika ifrån.* — *Fränvikande*, n. 4. o. *Fränvikning*, f. 2.

FRÄNVINNA, v. a. 3. (böjes som *Vinna*) Vinna något ifrån någon. *Han har f-vunnit mig hela min kassa.*

FRÄNVRIDA, v. a. 3. (böjes som *Vrida*) Genom vridning fränskilja. — Äfv. *Vrida ifrån.* — *Fränvridande*, n. 4. o. *Fränvridning*, f. 2.

FRÄNVÄGA, v. a. 2. Genom vägning ådraga förlust af. *Han f-vägte sin principal hela 2 S:6 tackjern.*

FRÄNVÄLTA, v. a. 1. o. 2. eller **FRÄNVÄLTRA**, v. a. 1. Vältra bort ifrån. — Äfv. *Vältra frän.* — *Fränvältrande*, n. 4. o. *Fränvältring*, f. 2.

FRÄNVÄNDA, v. a. 2. Se *Bortvända* o. *Afvända*. — Äfv. *Vända frän.* — *Fränvändande*, n. 4. o. *Fränvändning*, f. 2.

FRÄNVÄNJA, v. a. 2. (böjes som *Vänja*) Se *Afvänja*. — Äfv. *Vänja frän.*

FRÄNVÄXA, v. a. 2. (böjes som *Växa*) Under det man växer upp, glömma (vapor, bruk, o. s. v.), öfvergifva (sällskap, m. m.). — Vanligare *Växa frän.*

FRÄSSA, v. n. 1. (ursprungl. *Frätsa*, frekventativ af *Fräta*) Äta glupskt och öfverdrift mycket. (Fig.) *F. i något*, öfverdrift vid deras af, obehjadt öfverlämna sig deraf, t. ex.: *F. i näjen, i njutningar, i vållust.* [Frossa.]

FRÄSSANDE, n. 4. Förhållandet, omständigheten, att man frässer (både egentl. o. fig.). — Syn. *Frässeri.* — *Adj. p. 1.* (fig.) Öfvergifvet begärlig glupsk. [Fross—.]

FRÄSSARE, m. 5. En, som öfverläter sig åt frässeri (både egentl. o. fig.). [Fross—.]